

Ontwerpbestemmingsplan

Witrijt

Gemeente Gemert-Bakel

Ontwerpbestemmingsplan

Witrijt

Gemeente Gemert-Bakel

Toelichting

Regels

Verbeelding

Datum:

2 december 2020

Projectgegevens:

TOE02-0254524-01G

REG02-0254524-01F

04-254524-BP-ON-WR-200624

Identificatienummer:

NL.IMRO.1652.BPWitrijt-ON01

Datum vrijgave

02-12-2020

Opsteller(s)

MB

Projectleider

SE

Vrijgave

croonenburo5

Vestiging Oosterhout
Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
T: +31 (0)162 48 75 00
www.croonenburo5.com

Vestiging Maastricht
Wim Duisenbergplantsoen 21
6221 SE Maastricht
T: +31 (0)43 325 32 23
info@croonenburo5.com

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Het plangebied	5
1.3	Geldend bestemmingsplan	5
1.4	Opzet van het bestemmingsplan	6
2	Voorgeschiedenis, doelstelling en locatiekeuze	7
2.1	Voorgeschiedenis	7
2.2	Doelstelling van het project	8
2.3	Onderbouwing van de locatie	9
3	Planbeschrijving	11
3.1	Huidige situatie	11
3.2	Planvoornemen	15
3.3	Alternatievenafweging in MER	15
3.4	Proces om tot een voorkeursalternatief te komen	17
3.5	Voorkeursalternatief Witrijt	17
3.6	Regeling in het bestemmingsplan	22
4	Beleidskader	25
4.1	Algemeen	25
4.2	Nationaal ruimtelijk beleid	31
4.3	Provinciaal ruimtelijk beleid	33
4.4	Gemeentelijk ruimtelijk beleid	41
5	Milieuhygiënische en planologische aspecten	45
5.1	Milieueffectrapportage	45
5.2	Effectbeoordeling van alternatieven en varianten	46
5.3	Effecten voorkeursalternatief Witrijt	48
6	Het bestemmingsplan	69
6.1	Plansystematiek	69
6.2	Opzet van de regels	69
6.3	De bestemmingen	70
7	Uitvoerbaarheid	73
7.1	Financiële uitvoerbaarheid en kostenverhaal	73
7.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	73

Bijlagen:

- Bijlage 1: Project-MER Achter de Berke, Kragten, 27 juli 2020
- Bijlage 2: Geohydrologisch effectenonderzoek Achter de Berke, Witteveen en Bos, 9 april 2020
- Bijlage 3: Geotechnisch advies stabiliteit oevers Achter de Berke, Arcadis, 24 juni 2020
- Bijlage 4: Stikstoftoets milieueffectrapportage Achter de Berke, Peutz, 10 april 2020
- Bijlage 5: Akoestisch onderzoek milieueffectrapportage Achter de Berke, Peutz, 17 juli 2020
- Bijlage 6: Luchtkwaliteitsonderzoek milieueffectrapportage Achter de Berke, Peutz, 20 april 2020
- Bijlage 7: Trillingonderzoek milieueffectrapportage Achter de Berke, Peutz, 20 april 2020
- Bijlage 8: Gezondheid in het kader van de milieueffectrapportage Achter de Berke, Peutz, 17 juli 2020
- Bijlage 9: Verkennend (water)bodemonderzoek Achter de Berke, Kragten, 29 mei 2019
- Bijlage 10: Archeologisch bureauonderzoek Achter de Berke, Hazenberg Archeologie, 9 januari 2019
- Bijlage 11: Archeologisch verkennend booronderzoek Bakelse Plassen, Econsultancy, 12 april 2019
- Bijlage 12: Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de (beperkte) uitbreiding van de zandwinning Achter de Berke/Bakelse Plassen (booronderzoek), Vestigia, 15 mei 2020
- Bijlage 13: Archeologisch proefsleuvenonderzoek ten behoeve van de herbesteding van plangebied Achter de Berke te Milheeze, Vestigia, 21 april 2020
- Bijlage 14: Advies Archeologische Monumentenzorg Achter de Berke, provincie Noord-Brabant, 20 april 2020
- Bijlage 15: Advies Archeologische Monumentenzorg Achter de Berke, Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, 20 april 2020
- Bijlage 16: Vooronderzoek conventionele explosieven, AVG Explosieven Opsporing Nederland, 14 februari 2019
- Bijlage 17: Voortoets Natura 2000 Achter de Berke, Kragten, 4 mei 2020
- Bijlage 18: Verkennend flora- en faunaonderzoek Achter de Berke, Kragten, 29 april 2020
- Bijlage 19: Verkennend flora- en faunaonderzoek transporttracé Achter de Berke, Kragten, 29 april 2020
- Bijlage 20: Compensatieplan dat ontwikkeling Achter de Berke/Witrijt, Kragten, 21 juli 2020
- Bijlage 21: Risico-inventarisatie externe veiligheid Achter de Berke, Kragten, 22 februari 2019

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Integraal Gebiedsprogramma Bakel-Milheeze Noord (IGP)

B.V. Exploitatiemaatschappij 'De Peelhorst' (hierna: De Peelhorst) werkt sinds 2009 samen met de gemeente Gemert-Bakel, Waterschap Aa en Maas en de ZLTO aan de gebiedsontwikkeling 'Integraal Gebiedsprogramma Bakel-Milheeze Noord' (IGP), ten zuiden van natuurgebied De Stippelberg in de gemeente Gemert-Bakel. Het oorspronkelijke agrarische landschap is na de varkenspest-crisis in de jaren negentig van de vorige eeuw in het kader van de reconstructie van de Brabantse zandgronden getransformeerd tot een uitgestrekt natuur- en recreatielandschap. Daarbij is tevens gezocht naar mogelijkheden voor het creëren van nieuwe economische dragers, verbetering van de leefbaarheid op het platteland en herstel van natuur en landschap.

Onderdeel van het IGP was een uitbreiding van de bestaande zandwinning, in combinatie met de aanleg van nieuwe natuur, een golfbaan, beekherstel (ecologische verbindingzones) en recreatieve voorzieningen. De winning van industriezand in de Bakelse Plassen fungeert als een belangrijke (financiële) motor voor de integrale gebiedsontwikkeling. Inmiddels zijn de doelen uit het IGP grotendeels gerealiseerd en is het oorspronkelijke agrarische gebied getransformeerd tot een fraai afwisselend landschap met volop nieuwe natuur en recreatieve mogelijkheden. De conclusies van de evaluatie 2006-2012 van het grotendeels uitgevoerde IGP zijn: 'initiatieven hebben elkaar versterkt en zijn er beter door geworden' en 'slim combineren heeft geleid tot veel win-win-situaties'. Vanuit deze filosofie, gericht op het ontwikkelen van recreatie, natuur en landschap, wordt nu ook de beoogde uitbreiding van de zandwinning opgepakt. In de eindsituatie vormt het plan de schakel tussen Milheeze en het natuur- en recreatiegebied rondom de Bakelse Plassen. Hiermee vormt het totale gebied een nieuwe economische pijler voor de gemeente. In de volgende afbeelding is een luchtfoto opgenomen van de actuele situatie rond de Bakelse Plassen, met daarin de volgorde waarin de huidige plassen zijn aangelegd.

Afbeelding 1.1: luchtfoto van de Bakelse Plassen (bron: Globespotter)

Afbeelding 1.2: Integraal Gebiedsprogramma Bakel-Milheeze

Zandwinning in de Bakelse Plassen

In de Bakelse Plassen kan tot 2026 zand worden gewonnen. Op dit moment wordt zand gewonnen in de meest westelijke plas (plas 5, zie afbeelding 1.1). De afgelopen periode is gebleken dat het gewonnen zand in deze plas niet de gewenste samenstelling heeft. Er blijkt in dit gebied relatief veel slecht bruikbaar fijn zand in de ondergrond aanwezig te zijn in plaats van het grove, hoekige zand dat nodig is om het gewenste kwalitatief hoogwaardige beton- en metselzand te produceren. Vanwege de tegenvallende zandkwaliteit verwacht De Peelhorst dat met de huidige zandwinning nog slechts 3 tot 4 jaar voldoende beton- en metselzand kan worden geproduceerd dat aan de hoge kwaliteitseisen voldoet. Om ook in de toekomst te kunnen blijven voorzien in de regionale behoefte aan hoogwaardig bouw- en metselzand is het initiatief ontstaan tot een beperkte uitbreiding van de Bakelse Plassen.

De uitbreidingsmogelijkheden zijn in een locatie-afweging nader beschouwd. Op basis van de randvoorwaarden en belemmeringen die voortvloeien uit onder meer het vigerende (natuur)beleid, actuele waarden, economische belangen en zandvoorkomen in de ondergrond is een uitbreidingslocatie geselecteerd. De uitbreidingslocatie ligt ten zuidoosten van de huidige Bakelse Plassen (zie afbeelding 1.3). Op deze locatie kan een uitbreiding van de zandwinning worden gerealiseerd op een agrarisch perceel met een omvang van circa 19,5 hectare. Het op deze locatie aanwezige zand in de ondergrond kent een grovere structuur en kan onder andere op de bestaande klasseerinstallatie worden gemengd met het fijnere zand uit de plas 5, zodat de door de markt gewenste zandproducten van hoge kwaliteit kunnen worden samengesteld. De zandkwaliteit op de locatie is op basis van boringen goed c.q. geschikt voor het doel. De zandkwaliteit in de bodem varieert echter en boringen bieden dus nooit 100% zekerheid. Gelet op de ligging, die geografisch vergelijkbaar is met plas 2/3 van de Bakelse Plassen, is de verwachting voor de gekozen locatie goed.

Op voordracht van de Heemkundekring Bakel en Milheeze heeft de ontwikkeling - en daarmee ook dit bestemmingsplan - de naam Witrijt gekregen. Deze naam is een toponiem dat verwijst naar een stroompje in het gebied tussen de Berken en de Greef dat in de 15^e eeuw Witrijt werd genoemd. De naam Witrijt vervangt de projectnaam Achter de Berke, die eerder voor dit project werd gehanteerd en in verschillende (onderzoeks)rapportages nog terugkomt.

Afbeelding 1.3: ligging van locatie Witrijt (bron: Globespotter)

Om het initiatief mogelijk te maken, moeten diverse vergunningen - waaronder een ontgrondingsvergunning - worden aangevraagd en is een herziening van het bestemmingsplan nodig. In het huidige bestemmingsplan is voor de locatie Witrijt namelijk een agrarische bestemming opgenomen die zandwinning – en na afloop van de zandwinning de inrichting van de gronden voor natuur en landschap - niet mogelijk maakt. Het bestemmingsplan 'Witrijt' is opgesteld om een juridisch-planologische regeling te bieden voor de gebiedsontwikkeling Witrijt, door zowel de zandwinning als de daarop volgende herinrichting van het gebied mogelijk te maken.

Relatie met project-MER Achter de Berke en voorkeursalternatief

Op grond van wet- en regelgeving kan voor de gebiedsontwikkeling Witrijt worden volstaan met een m.e.r.-beoordeling voor de te verlenen ontgrondingsvergunning. De initiatiefnemer heeft vanwege de transparantie naar de omgeving en om te komen tot een zorgvuldig planproces echter gekozen voor het doorlopen van een vrijwillige beperkte project-m.e.r.-procedure ten behoeve van de besluitvorming over de ontgrondingsvergunning. Het milieueffectrapport (MER)¹ dat in het kader van de m.e.r.-procedure is opgesteld, is gebruikt om een voorkeursalternatief voor de gebiedsontwikkeling te bepalen en bevat daarnaast veel (milieu)informatie over het plangebied en de beoogde ontwikkeling.² Het MER is daarmee ook een belangrijk document voor de onderbouwing van dit bestemmingsplan en is als bijlage bij de toelichting opgenomen. Waar mogelijk is in deze toelichting verwezen naar het MER of zijn teksten uit het MER één op één overgenomen.

Toepassing van de coördinatieregeling

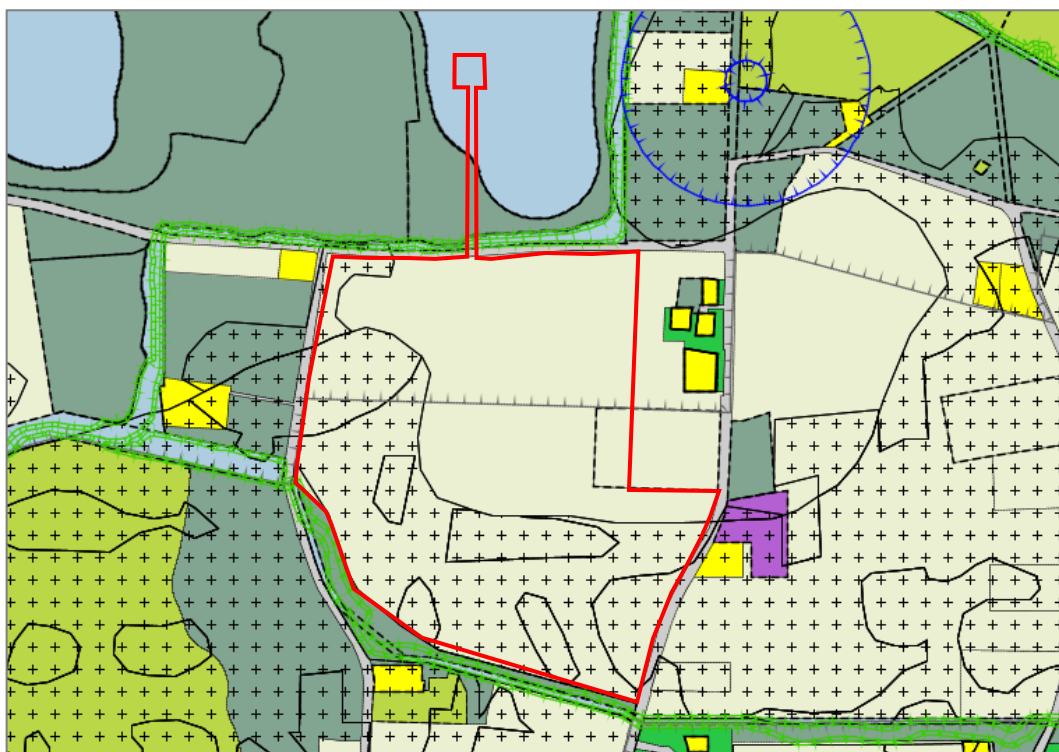
Om de gebiedsontwikkeling Witrijt mogelijk te maken zijn - naast de vaststelling van dit bestemmingsplan - diverse vergunningen benodigd. Gedeputeerde Staten moeten een ontgrondingsvergunning verlenen en voor onderdelen van het project zijn andere vergunningen nodig, bijvoorbeeld een waterwetvergunning. Omdat er verschillende plannen, vergunningen en toestemmingen nodig zijn, heeft de gemeenteraad van Gemert-Bakel op 18 april 2019 besloten om de coördinatieregeling uit de Wet ruimtelijke ordening toe te passen. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Gemert-Bakel treedt op als coördinerend bevoegd gezag.

¹ De milieueffectrapportage (afgekort als m.e.r) is de procedure waarbinnen het milieueffectrapport (afgekort als MER) wordt opgesteld

² Project-MER Achter de Berke, Kragten, 27 juli 2020

Afbeelding 1.4: Globale begrenzing plangebied (bron ondergrond: opentopo)

Afbeelding 1.5: Uitsnede geldend bestemmingsplan (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl)

Op grond van de coördinatieregeling worden het bestemmingsplan 'Witrijt' en de ontwerpbesluiten die nodig zijn voor de uitvoering van het initiatief voorbereid volgens afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (de uniforme openbare voorbereidingsprocedure). Alle ontwerpbesluiten worden in het kader van die procedure gelijktijdig met het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd, waarbij eenieder zienswijzen kan indienen die betrekking hebben op één of meer van de plannen en besluiten die ter inzage zijn gelegd. Vervolgens nemen de bevoegde gezagen een besluit. Dit betekent onder andere dat de gemeenteraad het bestemmingsplan vaststelt, Gedeputeerde Staten een ontgrondingsvergunning verlenen en het Waterschap beslist over de waterwetvergunning.

1.2 Het plangebied

Het plangebied van dit bestemmingsplan ligt ten noorden van de kern Milheeze en ten zuidoosten van de Bakelse Plassen, waar de initiatiefnemer sinds meerdere jaren delfstoffen wint. De gronden waar de gebiedsontwikkeling Witrijt plaatsvindt, hebben een oppervlakte van circa 19,5 ha en worden aan de noordzijde begrensd door de Hekker. De Kreijtenberg vormt de westelijke begrenzing van het plangebied. Ten oosten van het plangebied liggen enkele woningen aan de Heibloem. Aan de zuidzijde grenst het plangebied aan de Milheezerloop. Deze beek is enkele jaren geleden als onderdeel van het IGP heringericht tot ecologische verbindingszone.

Het zand dat in het plangebied wordt gewonnen, wordt getransporteerd naar de bestaande klasseeinstallatie van De Peelhorst. Het zand wordt daartoe via buisleidingen naar een scheprad gepompt, waarvandaan het via transportbanden naar de klasseeinstallaties wordt vervoerd. Het scheprad wordt ten noorden van de Hekker gebouwd, op het bestaande schiereiland in plas 4. Het geldende bestemmingsplan staat de bouw van het scheprad hier niet toe omdat het scheprad hoger is dan de toegelaten bouwhoogte van 3 meter. De gronden waarop het scheprad wordt gerealiseerd – en het tussengelegen tracé van de buisleidingen – maken daarom ook deel uit van het plangebied van dit bestemmingsplan. Op afbeelding 1.4 is de begrenzing van het plangebied globaal aangegeven.

1.3 Geldend bestemmingsplan

Voor het plangebied geldt het bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017', dat op 5 juli 2018 is vastgesteld door de gemeenteraad (zie afbeelding 1.5). Het plangebied is in het bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017' grotendeels bestemd als 'Agrarisch'. Een klein deel van het plangebied valt binnen de bestemming 'Agrarisch – Agrarisch bedrijf' die is opgenomen voor het agrarisch bedrijf aan de Heibloem 1. In deze bestemmingen is zandwinning niet toegestaan. Voor delen van het westelijk en zuidelijk deel van het plangebied zijn de dubbelbestemmingen 'Waarde – Archeologie 4' en 'Waarde – Archeologie 5' opgenomen.

De gronden waar het scheprad wordt gerealiseerd, zijn bestemd als 'Water'. De buisleidingen naar het scheprad kruisen de bestemmingen 'Water' (opgenomen voor plas 4 en voor de Snelle Loop, aan de noordzijde van de Hekker), 'Natuur' en 'Verkeer'. De gronden met de bestemming 'Natuur' en met de bestemming 'Water' ter plaatse van plas 4 zijn aangeduid als 'specifieke vorm van natuur – zandwinning'. Ter plaatse van deze aanduiding zijn de gronden mede bestemd voor het ontgronden ten behoeve van zandwinning met bijbehorende voorzieningen. Het plaatsen van voorzieningen voor de zandwinning is hier dus toegelaten. De bouwhoogte die het bestemmingsplan voorschrijft is echter niet toereikend voor de bouw van een scheprad. Op de gronden met de bestemmingen 'Verkeer' en met de bestemming 'Water' ter plaatse van de Snelle Loop zijn voorzieningen ten behoeve van zandwinning nu niet toegestaan. Deze gronden zijn daarom opgenomen in het plangebied en zodanig bestemd dat voorzieningen voor zandwinning (buisleidingen voor zandtransport) hier ook zijn toegelaten.

1.4 Opzet van het bestemmingsplan

Dit bestemmingsplan bestaat uit drie delen:

- een verbeelding, waarop onder meer de bestemmingen in het plangebied zijn weergegeven;
- regels, waarin de bouw- en gebruiksmogelijkheden van de op de verbeelding weergegeven bestemmingen zijn opgenomen;
- een toelichting, waarin het initiatief is beschreven, de gemaakte keuzes zijn gemotiveerd en het plan is getoetst aan het geldende beleid en de relevante milieuaspecten.

De verbeelding en regels vormen het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De toelichting is niet juridisch bindend, maar bevat een beschrijving van de keuzes die zijn gemaakt om tot een bestemmingsregeling te komen.

De toelichting is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 van deze toelichting wordt aandacht besteed aan de voorgeschiedenis, de doelstelling van het project en de locatiekeuze. Hoofdstuk 3 bevat de planbeschrijving. In dat hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de huidige situatie in het plangebied, wordt het alternatievenonderzoek toegelicht en wordt het voorkeursalternatief beschreven. In hoofdstuk 4 wordt aandacht besteed aan het nationale, provinciale en gemeentelijke beleidskader. Hoofdstuk 5 betreft de milieuaspecten. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de juridische opzet van het bestemmingsplan. Hoofdstuk 7 betreft de financiële en maatschappelijke uitvoerbaarheid.

2 Voorgeschiedenis, doelstelling en locatiekeuze

2.1 Voorgeschiedenis

Ter plaatse van de Bakelse plassen worden al sinds 1994 delfstoffen (met name zand en in beperkte mate grind) gewonnen door De Peelhorst. Naar aanleiding van de varkenspestcrisis eind jaren negentig van de vorige eeuw is de Reconstructiewet in werking getreden. In de provincie Noord-Brabant zijn vervolgens per regio reconstructieplannen uitgewerkt. In 2005 is het reconstructieplan voor De Peel vastgesteld. Hierin is een nieuwe kwaliteitsimpuls voor dit deel van het Brabantse platteland voorgesteld waarbij het oorspronkelijke landbouwkundig gebruik in de toekomst een minder prominente rol zal spelen. Ten zuiden van natuur-/bosgebied De Stippelberg is in het reconstructieplan een projectlocatiegebied van circa 390 hectare groot aangeduid met als doelstelling 'recreatief zoekgebied voor intensieve dag- en verblijfrecreatie, afgestemd op het recreatief zoneringsplan Stippelberg. De bestaande ontgronding wordt uitgebreid en de plas die zal ontstaan, kan worden benut voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. Door de combinatie van recreatie, ecologische verbindingzones en water, zal het totale toeristische aanbod worden vergroot (golfbaan, zwemstrand, wandel- en fietspaden etcetera)'.

Om de verschillende initiatieven en toekomstwensen in het projectlocatiegebied zowel ruimtelijk als inhoudelijk goed op elkaar af te stemmen, waarbij ernaar gestreefd wordt dat ze elkaar versterken, is op basis van het provinciale Reconstructieplan het Integraal Gebiedsprogramma (IGP) Bakel-Milheeze Noord uitgewerkt. Kernpunten van dit IGP, dat is vastgesteld in april 2005, zijn:

1. Herstel van het cultuurhistorisch landschap in Geneneind in het zuidwestelijk deel van het projectlocatiegebied met als bouwstenen het cultuurhistorisch landschapspatroon, de Esperloop³ en de Peelrandbreuk met bijbehorende wijstverschijnselen.
2. De ontwikkeling van een golfbaan in combinatie met uitbreiding van de Bakelse Plassen. Het streefbeeld is een afwisselend waterrijk parklandschap waarin de Snelle Loop en de Esperloop/Milheezerloop als heringerichte ecologische verbindingzones (EVZ) zijn geïntegreerd.
3. De ontwikkeling van een multifunctionele recreatieve poort als toegang tot de Stippelberg in combinatie met uitbreiding van de Bakelse plassen (recreatieplas). De recreatieve poort biedt onder meer ruimte aan een bezoekerscentrum, horeca, camping, zwemstrand en parkeervoorzieningen.
4. Vermindering van de milieuhinder in Milheeze door het beëindigen / verplaatsen van intensieve veehouderijbedrijven. Daarnaast herstel van de landschappelijke kwaliteit door het aanbrengen van kleine landschapselementen en erfbeplantingen en de ecologische inrichting van de Snelle Loop en Esperloop (Milheezerloop).
5. Daarnaast biedt het IGP een ruimtelijk kader voor omvangrijke investeringen door derden in nieuwe functies die bijdragen aan het creëren van nieuwe economische dragers, behoud of versterking van de werkgelegenheid en een duurzame leefbaarheid in het gebied.

Om een kwalitatieve verbetering van het landschap in het projectlocatiegebied te realiseren, zijn in het IGP een aantal hoofdprojecten gedefinieerd, die in onderstaand overzicht zijn opgenomen. Hierbij is tevens aangegeven in hoeverre deze sinds de start van de uitvoering van het IGP in 2009 inmiddels zijn gerealiseerd.

- aanleg 18+9 holes golfbaan; (100%)
- uitbreiding recreatiepark 'Landgoed Nederheide'; (100%)
- aanleg recreatieplas/strandbad; (100%)
- realisatie Recreatieve Poort Stippelberg; (100%)
- natuurvriendelijke inrichting Esperloop/Milheezerloop (EVZ); (90%)
- beekherstel Snelle Loop en Kawaise Loop; (100%)
- aanleg nieuwe natuur; (100%)

³ Het gedeelte van de Esperloop dat direct ten zuiden van het plangebied ligt heeft de naam Milheezerloop

- kavelruil, verbetering landbouwkundige structuur; (80%)
- herstel historisch landschap Geneneind; (20%, maximaal haalbaar i.v.m. grondvererving)
- herstel wijstverschijnselen; (50%, maximaal haalbaar i.v.m. grondvererving)
- uitbreiding zandwinning Bakelse Plassen. (80%)

De totale investeringen voor de maatschappelijke maatregelen en plannen uit het IGP waren destijds geraamd op circa € 5,4 miljoen. Mede als gevolg van de vliegwielerwerking van het IGP zijn er meer doelen en projecten gerealiseerd dan aanvankelijk was voorzien, waardoor de uiteindelijke investeringsomvang binnen het IGP is uitgekomen op ruim € 10 miljoen. Voor wat betreft de financiering van de (initiële) investering is er bij de start van het IGP vanuit gegaan dat deze voor 75% wordt gedekt door opbrengsten uit de uitbreiding van de zandwinning (afdracht in een soort 'zandfonds'). De overige 25% zou worden gefinancierd door de gemeente Gemert-Bakel, Waterschap Aa en Maas en door subsidies. De (uitbreiding van de) delfstofwinning is dus aangemerkt als een essentieel onderdeel om de realisering van diverse projecten met maatschappelijke meerwaarde in het projectlocatiegebied te kunnen financieren. Met de projecten uit het IGP is ruimschoots voldaan aan de provinciale beleidskaders met betrekking tot multifunctioneel ontgronden.

In december 2008 is de ontgrondingsvergunning verleend voor een uitbreiding van de delfstofwinning ter plaatse van de Bakelse Plassen. De delfstofwinning wordt momenteel uitgevoerd met een elektrisch aangedreven zuiger, waarna het ruwe materiaal in een scheprad wordt ontwaterd en daarna via (eveneens elektrisch aangedreven) transportbanden wordt overgebracht naar de centraal in het projectlocatiegebied gelegen klasseerinstallatie van de initiatiefnemer. Hier wordt het verwerkt tot hoogwaardig beton- en metselzand van verschillende samenstellingen. Het verwerkte materiaal wordt vervolgens per as getransporteerd naar de eindafnemers, met name om te worden gebruikt voor de regionale woning- en utiliteitsbouw, wegenbouw en in de betonindustrie. De achtergebleven plassen worden na afloop van de delfstofwinning landschappelijk en multifunctioneel heringericht. Hiervoor wordt de dekgrond uit het gebied zelf hergebruikt die tijdelijk in depot is gezet, alsmede was en mors (fijne zandgronden) die vrijkomen tijdens het klasseerproces. Na afloop ontstaat een waterrijk en natuurlijk landschap, waar soms recreatief medegebruik mogelijk is. Voorbeelden hiervan zijn het strandbad (oostzijde plas 4), de 'drijvende driving range' (zuidwesten van plas 3) en wandelen in de randzone rondom de diverse plassen.

2.2 Doelstelling van het project

Ook de komende jaren blijft er gelet op de bouwprognoses in de regio Oost-Brabant een grote behoefte bestaan aan 'grof hoekig zand' dat nodig is voor de productie van hoogwaardig beton- en metselzand. De meeste delfstoffenwinningen (ook ten behoeve van Noord-Brabant) vinden momenteel plaats in Limburg, langs de Maas. Aangezien transportkosten een substantiële kostencomponent vormen en extra transportafstanden minder milieuvriendelijk zijn, is er ook in Oost-Brabant behoefte aan een winlocatie van waaruit kan worden voorzien in de regionale behoefte aan hoogwaardige bouwgrondstoffen. Met de afronding van de delfstofwinning in de Kraaijenbergse Plassen in Cuijk is de winning in de Bakelse Plassen de enige grootschalige zandwinning in dit deel van de provincie Noord-Brabant. Deze locatie vervult daarom een belangrijke rol om te voorzien in de regionale behoefte aan hoogwaardig beton- en metselzand, maar met de zandkwaliteit in de bestaande Bakelse Plassen is dit niet volledig mogelijk.

In 2015 is De Peelhorst begonnen met de winning in plas 5. Zoals in de inleiding aangegeven, is de afgelopen tijd gebleken dat de kwaliteit van het gewonnen materiaal in deze plas tegenvalt. Er is naar verhouding te veel fijn zand aanwezig, terwijl voor de productie van hoogwaardig beton- en metselzand voor de woning- en utiliteitsbouw juist grover en hoekiger zand nodig is. Om het tekort aan grove zandfracties aan te vullen en daarmee ook de restcapaciteit in plas 5 optimaal te kunnen benutten, is het initiatief ontstaan om de Bakelse Plassen beperkt uit te breiden.

Door onder andere het grove materiaal van de uitbreidingslocatie te mengen met de fijnere zanden uit plas 5 kan de restcapaciteit uit plas 5 worden opgewerkt tot hoogwaardig beton- en metselzand waar de regio behoefte aan heeft. Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan het provinciale streven naar maximaal hoogwaardig benutten van schaarse grondstoffen bij zandwinning en het zuinig omgaan met bouwgrondstoffen. Gelet hierop is de doelstelling van het initiatief gedefinieerd als:

- Het op de locatie Witrijt winnen van voldoende grof en hoekig zand om dit onder andere in de klasseerinstallatie van de initiatiefnemer te mengen met het fijnere materiaal uit plas 5 van de bestaande Bakelse Plassen zodat kan worden voorzien in de behoefte aan hoogwaardig beton- en metselzand voor de woning- en utiliteitsbouw in Oost-Brabant.
- Het na afloop van de delfstofwinning landschappelijk en multifunctioneel inpassen van de locatie in de omgeving. Mogelijke kansen voor multifunctionele inpassing zijn natuur, recreatie, vissen, energiewinning of waterberging.

Daarnaast gelden voor de initiatiefnemer de volgende nevendoelen:

- Het efficiënt en duurzaam uitnutten van de bestaande concessie van De Peelhorst zodat de restcapaciteit als hoogwaardig beton- en metselzand kan worden afgezet.
- Het continueren van de levering van hoogwaardig beton- en metselzand ten behoeve van de regionale woning- en utiliteitsbouw, wegebouw en betonindustrie.
- Het borgen van de continuïteit in de bedrijfsvoering van de initiatiefnemer en behoud van de werkgelegenheid.

2.3 Onderbouwing van de locatie

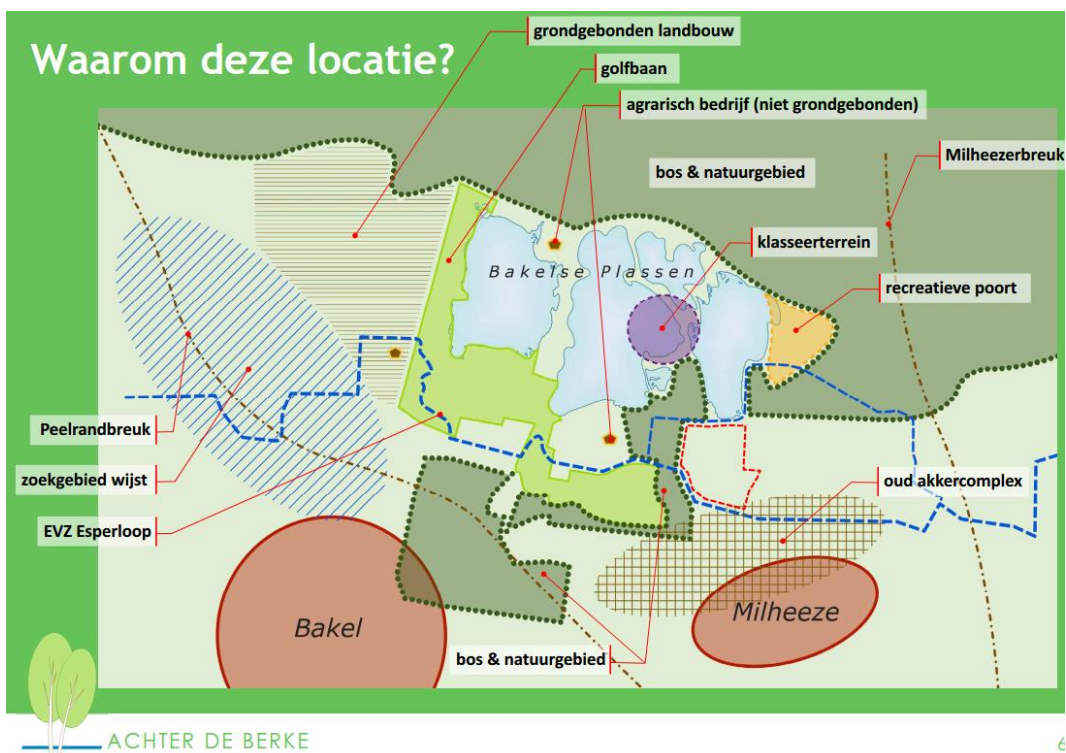
De Peelhorst heeft gezocht naar de meest wenselijke locatie voor een uitbreiding van de Bakelse Plassen. In de verkenning Achter de Berke, die als bijlage is toegevoegd aan de Notitie Reikwijdte en Detailniveau van het MER, is hier nader op ingegaan. Bij het zoeken naar de meest gewenste uitbreidingslocatie gelden een aantal randvoorwaarden en uitgangspunten waar de locatie aan dient te voldoen:

- De locatie dient voldoende grofkorrelig scherp ('hoekig') zand te bevatten. De geologische samenstelling van de omgeving laat zien dat dergelijke gronden vooral ten zuiden van de bestaande Bakelse plassen aanwezig zijn (formatie van Beegden).
- De locatie dient in de nabijheid van de bestaande winning te liggen zodat het gewonnen materiaal milieutechnisch efficiënt kan worden getransporteerd naar de bestaande klasseerinstallatie van de initiatiefnemer centraal in de Bakelse plassen, om daar te worden opgewerkt en onder andere te worden gemengd met het fijnere materiaal uit plas 5.
- Gelet op de hoeveelheid grof zand die benodigd is om het resterende zand uit plas 5 op te kunnen werken tot het gewenste hoogwaardig vermarktbare industriezand, dient de locatie een minimale omvang van 12 tot 20 ha te hebben, waarbij vanwege technische en financiële haalbaarheid de voorkeur voor een aaneengesloten gebied bestaat.
- De gronden dienen in eigendom te zijn of tegen redelijke kosten verworven te kunnen worden, al dan niet door middel van kavelruil.
- Bedrijven in de omgeving mogen niet in hun toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt.
- Bestaande beschermde natuurgebieden zoals De Stippelberg, de Oude Zuth en de Esperloop/Milheerzerloop alsmede de onlangs aangelegde natuur rondom de golfbaan en de aanwezige beschermde aardkundige waarden (Peelrandbreuk, Milheerzerbreuk en Stippelberg) dienen in principe gerespecteerd te blijven.

Gelet op deze randvoorwaarden en uitgangspunten en de diverse projecten die de afgelopen jaren in het kader van het IGP zijn gerealiseerd, is het zoekgebied voor de uitbreiding van de Bakelse Plassen ingeperkt (zie ook afbeelding 2.1):

- De gronden ten westen van de Bakelse Plassen zijn afgevallen, onder andere vanwege de aanwezige aardkundige waarden (Peelrandbreuk en Wijst) en de aanwezigheid van een grondgebonden veehouderij die recentelijk veel in het bedrijf heeft geïnvesteerd.
- De bosgebieden ten noorden en ten oosten van de Bakelse plassen vallen eveneens af omdat deze zijn beschermd en onderdeel uitmaken van het Natuur Netwerk Brabant. Daarnaast is een deel van deze gronden aangewezen als aardkundig waardevol gebied.
- Ten oosten van de Bakelse Plassen is de afgelopen jaren als onderdeel van het IGP de recreatieve poort met het bijbehorende zwemstrand (in plas 4) gerealiseerd.
- Ten zuiden en ten westen van de Bakelse Plassen is de afgelopen jaren een 18-holes golfbaan aangelegd (alsmede een 9 holes par 3/4 baan, diverse oefenfaciliteiten en een clubhuis met horecavoorziening) en zijn grote delen van de Esperloop/Milheezerloop en de Snelle Loop heringericht als ecologische verbindingszone (EVZ). Direct ten noorden van Milheeze is een oud akkercomplex aanwezig.
- Centraal in het gebied, aan de golfbaan direct ten zuiden van plas drie (locatie Hekker 5) is tenslotte een champignonkwekerij gevestigd die een grote bedrijfseconomische waarde vertegenwoordigt.

Op grond van het voorgaande heeft de initiatiefnemer geconstateerd dat er gegeven de randvoorwaarden en belemmeringen voor de korte termijn slechts één locatie aanwezig is die in aanmerking komt voor een beperkte uitbreiding van de Bakelse Plassen. Dit betreft de locatie ten zuidoosten van de Bakelse plassen, globaal gelegen tussen de wegen Kreijtenberg, Hekker en Heibloem en de EVZ Milheezerloop.

Afbeelding 2.1: Locatieonderbouwing: belemmeringen uit de omgeving (locatie Witrijt rood weergegeven)

Dit gebied heeft een oppervlakte van circa 19,5 ha en is daarmee groot genoeg om te kunnen voorzien in de benodigde hoeveelheid zand. In het MER is voor deze locatie een aantal inrichtingsvoorstellen beoordeeld, waarna een voorkeursalternatief is bepaald (zie hoofdstuk 3). Het voorkeursalternatief is in dit bestemmingsplan mogelijk gemaakt.

3 Planbeschrijving

3.1 Huidige situatie

In hoofdstuk 4 van het MER is uitgebreid ingegaan op de huidige situatie in het plangebied en op de autonome ontwikkelingen die in de komende jaren in en rond het plangebied zijn voorzien. Daarbij is aandacht besteed aan een breed scala van aspecten, waaronder geologie, geomorfologie en bodem, grondwater en oppervlaktewater, natuur, geluid, trillingen, lucht, gezondheid en veiligheid. Voor een (uitgebreide) beschrijving van deze aspecten wordt verwezen naar het MER en naar hoofdstuk 5 van deze toelichting, waar de afzonderlijke milieuaspecten aan bod komen.

In deze paragraaf wordt volstaan met een beschrijving van de aspecten die niet als milieuaspect terugkomen in hoofdstuk 5, maar die een beeld geven van de zichtbare ruimtelijke en functionele structuur van het plangebied en van de aanwezige waardevolle elementen: de aspecten landschap, cultuurhistorie, grondgebruik en infrastructuur.

3.1.1 Landschap

Het landschap ter plaatse van het plangebied Witrijt maakt onderdeel uit van de hogere zandgronden in Brabant, dat wordt gekenmerkt door een complex van dekzandruggen en beekdalen. Het landschap kan in hoofdlijn in drie landschappelijke zones worden verdeeld:

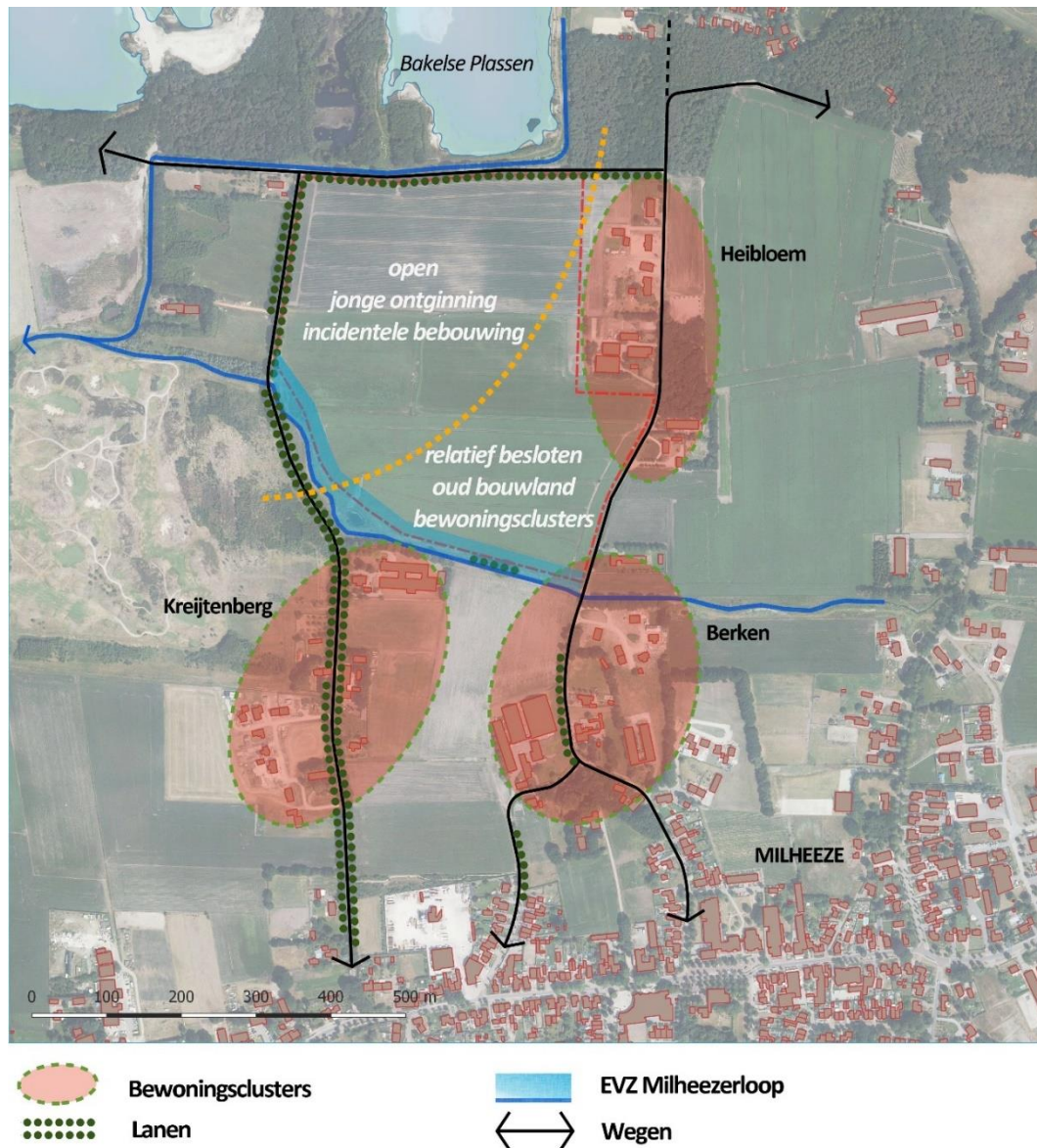
1. de beekdalen;
2. het kampenlandschap;
3. het Peelontginningslandschap.

De locatie Witrijt ligt op de overgang van het kampenlandschap naar het Peelontginningslandschap. De zuidelijke helft van het plangebied vertoont nog relictten van oude akkercomplexen, terwijl de noordelijke helft qua landschapsbeeld meer tendeert naar het jonge ontginningslandschap. Opvallend in het landschap is dat het jonge ontginningslandschap in de afgelopen decennia is omgevormd tot een waterrijk natuurlandschap als gevolg van de zandwinning in de Bakelse Plassen, als onderdeel van het IGP. In feite is hier sprake van de jongste ontginning. Immers, de noodzaak van beton- en metselzand voor economische ontwikkeling is gekoppeld aan de huidige tijd. In het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied (oktober 2016) is het plangebied en omgeving op basis van de huidige verschijningsvorm van het landschap ingedeeld bij het kampenlandschap met oude akkers.

Binnen het kampenlandschap ligt het plangebied Witrijt op de overgang van de oude akkercomplexen bij Milheeze naar de jongere ontginningen. In de landschappelijke basisstructuur zijn de hoofdlijnen van de historische ontwikkeling van het gebied nog goed terug te vinden, met name in de wegen- en waterlopenstructuur. De noord-zuidwegen Heibloem en Kreijtenberg zijn nauw gerelateerd aan de oorspronkelijke veedriften vanuit Milheeze naar de woeste gronden (Stippelberg). Langs de Hekker ligt nog een relict van een historische houtwal die destijds als veekering en/of bescherming tegen het stuifzand fungeerde. Ten zuiden van de Milheezelooop liggen de oude akkercomplexen van Milheeze. Het landschap van de oude akkercomplexen heeft de afgelopen jaren in het kader van de reconstructie van de Brabantse zandgronden een transitie doorgemaakt. Veel intensieve veehouderijen zijn verplaatst en hebben ruimte gemaakt voor nieuwe woonfuncties, in de vorm van buurtschapjes in het agrarisch gebied. In de directe omgeving van het plangebied liggen de buurtschappen Wildeman, Fransenhof en Heibloem met elk 4 tot 10 woningen. Ten noorden van de Hekker ligt het jonge ontginningslandschap, dat omstreeks 1920 door de mens in gebruik is genomen. De huidige verschijningsvorm van het jonge ontginningslandschap wordt voornamelijk bepaald door de jongste ontginning: het gevarieerde waterrijke natuur- en recreatiegebied van de Bakelse Plassen.

De locatie Witrijt is een ruimtelijke eenheid die begrensd wordt door wegen, waterlopen en buurtschap Heibloem.

Binnen de begrenzing van het plangebied wordt het beeld gedomineerd door een rationeel verkaveld agrarisch landschap met wisselend agrarisch gebruik. Het gebied is primair agrarisch en is niet toegankelijk. Er is geen bebouwing binnen het gebied aanwezig en ook in het verleden is dit nooit het geval geweest. De wegen rondom de locatie zijn deels voorzien van laanbeplanting (Kreijtenberg en Hekker), vaak in de vorm van eiken, en voeren door een afwisselend en relatief kleinschalig landschap. Opvallend zijn de golfbaan en het waterrijke natuurgebied van de Bakelse Plassen. De ecologische verbindingszone (EVZ) langs de Milheezerloop vormt een groen-blauwe dooradering van het agrarische landschap met poelen en lokaal opgaande begroeiing.

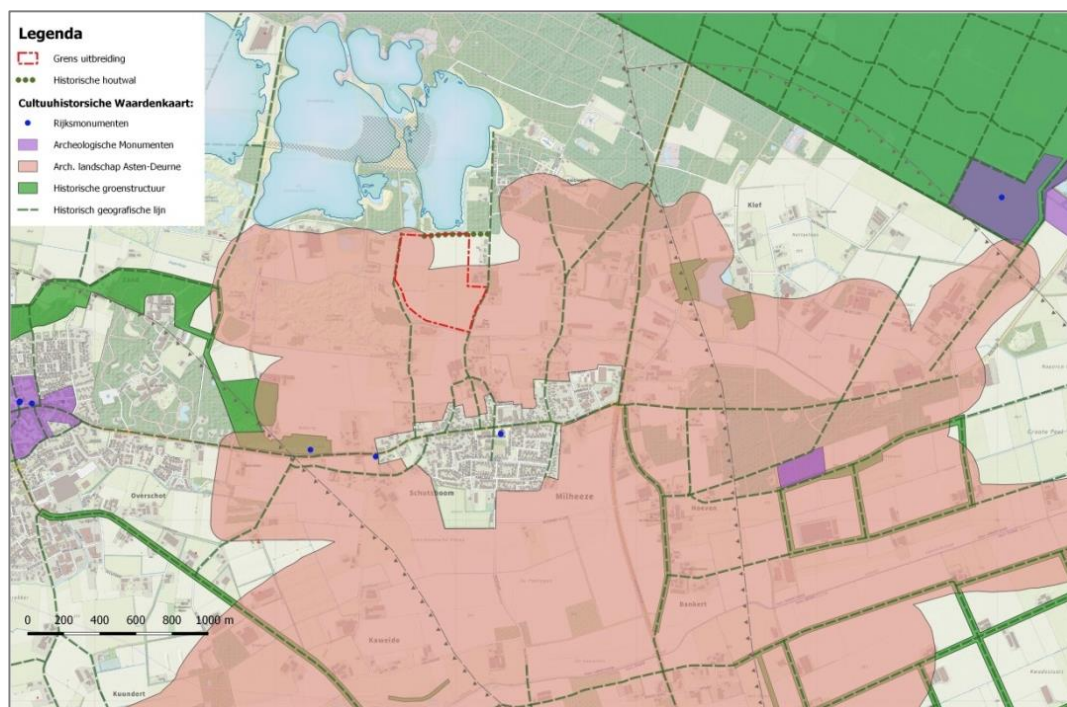
Afbeelding 3.1: Landschappelijke basisstructuur Witrijt (bron: project-MER Achter de Berke)

3.1.2 Cultuurhistorie

Het plangebied is gelegen op de rand van het dekzandeland Asten-Deurne dat op de cultuurhistorische waardenkaart (CHW) van de provincie Noord-Brabant is opgenomen. In afbeelding 3.2 is een uitsnede van de CHW opgenomen.

Hieruit blijkt dat dit historische landschap bestaat uit de met oude bouwlanden en stuifduinen bedekte dekzandeilanden van Asten, Deurne, Vlierden en Milheeze. De eilanden worden van elkaar gescheiden door beken, waaronder de Astensche Aa, de Oude Aa en de Kaweische loop. In het noorden wordt de grens gevormd door het beekdal van de Esperloop. De genoemde beekdalen ontspringen op de flanken van de Peelhorst. Daarnaast is nog een aantal andere cultuurhistorisch waardevolle structuren en elementen waarneembaar die deels op de CHW zijn aangeduid en deels zijn opgenomen in de gemeentelijke beleidsnotitie 'De Oude Akkers':

- Ten westen van het plangebied is de historische groenstructuur rond Bakel op de CHW zichtbaar.
- Ten noorden van Milheeze ligt een oud akkercomplex (Milheeze-Noord). Dit akkercomplex en de veedriften vinden hun oorsprong in de hoeven De Bocht, De Berken en De Hof die in de veertiende eeuw zijn gesticht in het gebied ten Noorden van Milheeze.
- De noord-zuid georiënteerde wegen Kreijtenberg en Heibloem/ Berken zijn aangeduid als historisch geografische lijnen. Dit zijn de oude veedriften naar de woeste gronden op de Stippelberg ten noorden van het plangebied.
- De woning Kreijtenberg 3 (boerderij en bakhuis) is een gemeentelijk monument.
- De woningen aan de Heibloem 1 en Heibloem 3 zijn aan te merken als beeldbepalende bebouwing.
- Langs een deel van de Hekker aan de noordzijde van het plangebied ligt een historische houtwal met cultuurhistorische waarde.

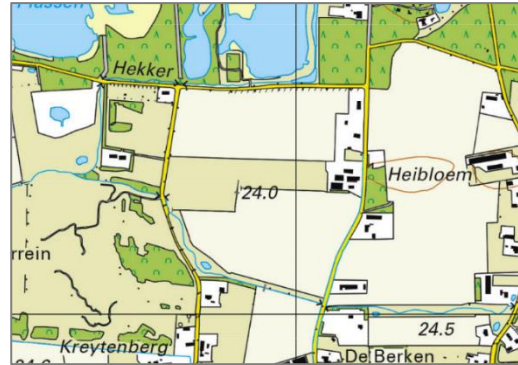

Afbeelding 3.2: Uitsnede Cultuurhistorische Waardenkaart

Uit historische topografische kaarten blijkt dat de gronden in en rond het plangebied grofweg 100 tot 120 jaar geleden door de mens zijn ontgonnen. De eerste verkaveling van het gebied wordt omstreeks 1900 zichtbaar op de kaart. Opvallend was destijds de onregelmatige blokverkaveling met houtwallen op de perceelsgrenzen. Van deze verkavelingsstructuur is in de huidige situatie niets meer terug te vinden. Het plangebied is nu rationeel verkaveld en bestaat in hoofdlijn uit 3 grote percelen zonder zichtbare perceelsscheidingen. Afbeelding 3.3 en 3.4 laten het verschil tussen de initiële verkaveling (omstreeks 1900) en de huidige verkaveling (2018) zien.

Afbeelding 3.3: Topografische situatie circa 1900

Afbeelding 3.4: Topografische situatie 2018

3.1.3 Grondgebruik

Het plangebied is volledig in eigendom van de initiatiefnemer en is in de huidige situatie kortdurend verpacht aan agrariërs. Het kent momenteel dan ook een agrarisch grondgebruik. Binnen het plangebied is geen bebouwing aanwezig, en ook in het verleden is het gebied altijd onbebouwd geweest.

Ten oosten van het plangebied zijn langs de Heibloem verschillende woningen aanwezig. Enkel op Heibloem 1 is een agrarisch bedrijf gevestigd. De overige woningen, waarvan de achterzijde van de tuinen grenst aan het plangebied, zijn recent gebouwd. Ten zuiden van de Milheezerloop ligt een nieuw buurtschap langs de Heibloem (Fransenhof). Ook langs de Kreijtenberg (zuidwestzijde van het plangebied) is een nieuw buurtschap gerealiseerd (Wildeman). Deze buurtschappen zijn ontstaan in het kader van de Ruimte-voor-Ruimte-regeling waarbij nieuwe woonfuncties de uitplaatsing of beëindiging van intensieve veehouderijen mogelijk hebben gemaakt.

Ten zuidwesten van het plangebied, op de locatie Kreijtenberg 4 (buiten de plangrens), heeft in het verleden een varkenshouderij gestaan. De bedrijfsactiviteiten zijn inmiddels beëindigd en de stallen zijn gesloopt. De eigenaar van dit perceel heeft de ambitie om hier een verblijfsrecreatieve voorziening te realiseren. Het bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017' voorziet reeds in deze recreatieve ontwikkeling. De onlangs heringerichte ecologische verbindingzone langs de Milheezerloop grenst aan het plangebied. De historische houtwal langs de Hekker vormt de noordelijke grens van het plangebied en zal gehandhaafd blijven.

In westelijke richting ligt op grotere afstand van het plangebied Golfbaan De Stippelberg (Hooizak 7) en is een champignonkwekerij gesitueerd (Hekker 5). Ten noordoosten van het plangebied is als uitwerking van het IGP een recreatieve poort naar De Stippelberg aangelegd met onder andere een bezoekerscentrum, horeca, chaletpark 'Landgoed Nederheide', camping, zwemstrand en parkeervoorzieningen.

3.1.4 Infrastructuur

Binnen het plangebied zijn geen wegen aanwezig. Het plangebied Witrijt wordt omzoomd door verschillende geasfalteerde gemeentelijke wegen, vaak voorzien van karakteristieke laanbeplanting van eiken. Ten westen van het plangebied ligt de Kreijtenberg; ten oosten ervan ligt de Heibloem. Beide wegen zijn te karakteriseren als zeer rustige wegen in het buitengebied en hebben een erf- of perceelssluitingsfunctie waar slechts beperkt verkeer over rijdt. Zowel de Heibloem als de Kreijtenberg hebben een beperkte breedte (circa 3 meter) zonder verharde berm van gras-betonstenen of suggestiestroken.

De Hekker vormt de noordelijke begrenzing van het plangebied. Deze weg is breder (3,70 meter) met aan weerszijden een circa 40 cm brede verharde berm van grasbetonstenen. De weg fungeert onder andere als toegangsweg naar het parkeerterrein van golfbaan De Stippelberg en naar de champignonkwekerij. Daarom liggen de verkeersintensiteiten op de Hekker wat hoger dan op de overige wegen in de omgeving. In september 2017 heeft de gemeente Gemert-Bakel de verkeersintensiteiten gemeten. Hieruit bleek dat op werkdagen gemiddeld 200/250 motorvoertuigen per etmaal per rijrichting rijden en op zondagen circa 300 motorvoertuigen per rijrichting. Op alle wegen rond het plangebied geldt een snelheidsregime van 60 km/h (erfonthutingsweg). Op geen van de wegen zijn aparte voorzieningen voor langzaam verkeer aanwezig.

3.2 Planvoornemen

Het planvoornemen bestaat uit een aantal activiteiten/projectonderdelen, die enerzijds samenhangen met de zandwinning en anderzijds met de herinrichting van de locatie tijdens en na afloop van de zandwinning. In het MER heeft een alternatievenafweging plaatsgevonden (zie paragraaf 3.3) waarna – in overleg met diverse belanghebbenden en instanties – een voorkeursalternatief is bepaald (zie paragraaf 3.4). De volgende activiteiten/planonderdelen zijn onderdeel van het voorkeursalternatief dat in dit bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt:

- Het met graafmachines en dumpers ‘ontgraven’ en eventueel elders binnen het plangebied tijdelijk in depot zetten of direct in de herinrichting verwerken van de in het plangebied aanwezige dekgrond (gedurende enkele korte periodes van circa 3 tot 4 weken per fase).
- De winning (naar verwachting circa 4 jaar) van delfstoffen in het plangebied. De winning zal plaatsvinden met een elektrisch aangedreven winzuiger tot een diepte van maximaal 34 m-mv.
- Het ontwateren van het gewonnen materiaal in een (elektrisch aangedreven) scheprad in het noordelijk deel van het plangebied, op het bestaande schiereiland in plas 4 ten noorden van de Hekker.
- Het via (elektrisch aangedreven) transportbanden transporteren van het ontwaterde ruwe materiaal van het scheprad naar de bestaande klasseerinstallatie van de initiatiefnemer centraal in de Bakelse Plassen (buiten het plangebied van dit bestemmingsplan).
- Het retourneren van overtollig was en mors (dit zijn de hele fijne zanden) dat vrij komt tijdens het klasseerproces naar de winplas om deze te hergebruiken bij de eindafwerking van de oevers en/of het lokaal verondiepen van de plas.
- Het tijdens en na afloop van de delfstofwinning landschappelijk en multifunctioneel inpassen van de locatie in de omgeving. Mogelijke kansen voor multifunctionele inpassing zijn natuur, recreatie, vissen, energiewinning en/of waterberging.

De verwerking van het materiaal in de klasseerinstallatie en het transport van het materiaal naar de eindafnemers zijn geen onderdeel van het planvoornemen. De initiatiefnemer beschikt over een lopende milieuvergunning zonder einddatum waarbinnen deze activiteiten kunnen worden uitgevoerd. Er hoeft dus geen extra besluit te worden genomen om dit mogelijk te maken. De klasseerinstallatie is in het bestemmingsplan ‘Gemert-Bakel Buitengebied 2017’ passend bestemd met de aanduiding ‘specifieke vorm van natuur – klasseerterrein/voorzieningen zandwinning’. Aanpassing van die aanduiding is niet nodig, omdat de extra zandwinning in het plangebied Witrijt geen gevolgen heeft voor de locatie en het functioneren van de klasseerinstallatie.

3.3 Alternatievenafweging in MER

In het project-MER Achter de Berke zijn 3 inrichtingsalternatieven, 2 uitvoeringsalternatieven en 3 transporttracés beschouwd. De inrichtingsalternatieven verschillen vooral in de functies die in de randzones een plek krijgen.

I1 (accent recreatie) **I2** (accent natuur) **I3** (accent historisch landschap)

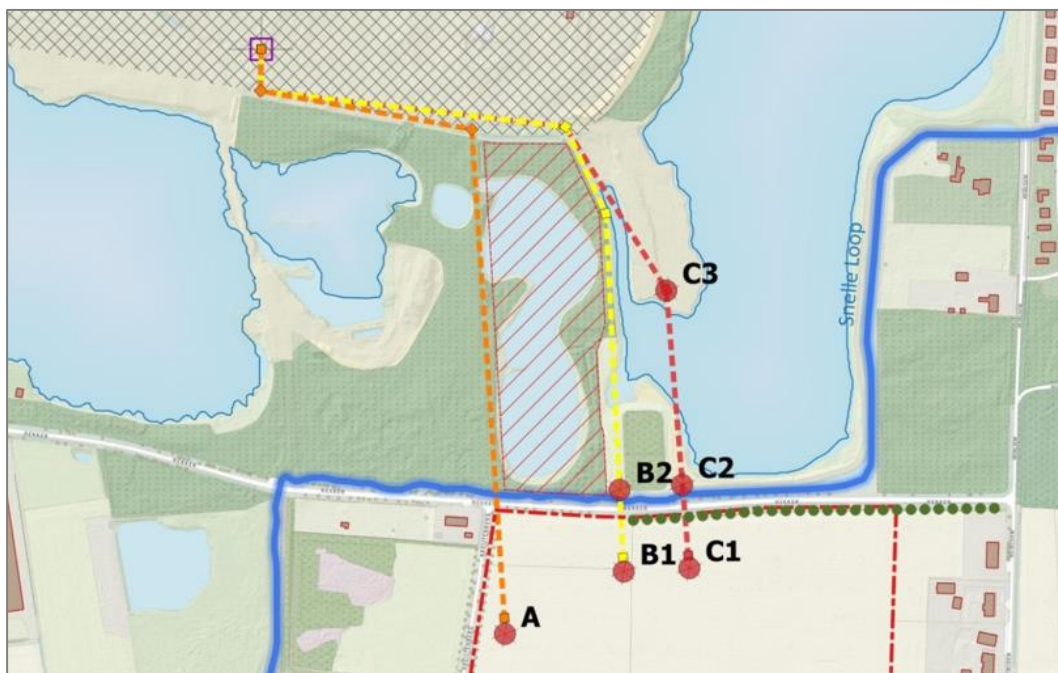
Afbeelding 3.5: Inrichtingsalternatieven

- **Inrichtingsalternatief I1** richt zich op de recreatieve mogelijkheden in een natuurlijke omgeving. De vorm van de plas wordt gedictieerd door een min of meer gelijke afstand tussen de woningen en de plas. De randzones zijn natuurlijk ingericht en rondom de plas bieden wandelen en fietspaden de mogelijkheid om de natuur te verkennen en te beleven. Op de plas drijven enkele velden zonnepanelen.
- In **Inrichtingsalternatief I2** is de plas in de noordoosthoek geschoven. Het zwaartepunt van de nieuwe natuur ligt aan de zuid- en westzijde van de plas, waarmee een robuuste ecologische verbinding tussen de Milheezeloop en de Oude Zuth wordt gerealiseerd. De natuur bestaat voornamelijk uit vochtige tot natte natuur, die een aanvulling vormt op de overwegend droge, schrale natuur in de omgeving. Door de randzone aan de zuid- en westzijde voert een wandelpad (graspad) om van de natuur te genieten. Delen van de lage natte randzone kunnen worden gebruikt als infiltratiewadi om water aan de plas toe te voegen en op deze wijze de grondwatervoorraad aan te vullen.
- **Inrichtingsalternatief I3** zoekt aansluiting bij de landschappelijke basisstructuur. De relatief grootschalig plas ligt in het uiterste noorden in aansluiting op de jonge ontginningen, terwijl in de zuidelijke randzones de inrichting refereert aan het relatief kleinschalige landschapspatroon dat bij de oorspronkelijke oude akkercomplexen hoort. Binnen deze basisstructuur van het kleinschalige landschap wordt een voedselbos tot ontwikkeling gebracht. De natuurdoelen sluiten hierbij aan: kruidenrijke graslanden, poelen, bosjes, struwelen van braam en framboos, hagen, hoogstamboomgaardjes, notenbomen etcetera

Uitvoeringsalternatief U1 ('met de klok mee/tegen de klok in') en **Uitvoeringsalternatief U2** ('van zuid naar noord') hebben vooral betrekking op de uitvoeringsvolgorde van de zandwinning: een rondgaande beweging in het gebied of aan één kant beginnen en in een lineaire beweging zandwinnen.

Voor de **transportroutes** voor de afvoer van het zand naar de klasseerinstallatie zijn 3 alternatieven beschouwd (zie afbeelding 3.6). Bij elk tracé zijn meerdere varianten voor de locatie van het schep-rad denkbaar. Als het schep-rad ten zuiden van de Hekker staat, dan wordt de Hekker gekruist met een transportbandbrug (SRA, SRB1 en SRB1), anders gaan persleidingen onder een iets verhoogde Hekker door (SRB2, SRC2 en SRC3).

Voor deze alternatieven zijn de milieueffecten in beeld gebracht en vergeleken. De vergelijking van alle milieueffecten leidt naar een alternatief dat het beste scoort op de verschillende beoordelingscriteria van het MER en vormt daarmee de eerste stap in het proces om tot een voorkeursalternatief te komen.

Afbeelding 3.6: Transportalternatieven (A,B,C) en alternatieve locaties scheprad

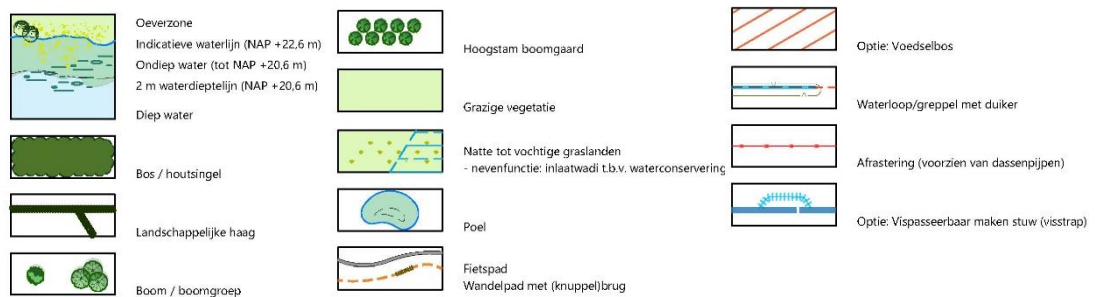
3.4 Proces om tot een voorkeursalternatief te komen

Op basis van puur de milieueffecten is een voorstel voor een conceptueel voorkeursalternatief samengesteld, als vertrekpunt voor het gesprek met omgeving en bevoegd gezag. In de afgelopen periode is met de omgeving en het bevoegd gezag gesproken over het voorkeursalternatief. Op basis van de ideeën en wensen van omwonenden, de beleidsdoelen van provincie, gemeente en waterschap en overige belangen is vervolgens het definitieve voorkeursalternatief tot stand gekomen. De omgeving is geconsulteerd via twee klankbordgroepen: de Klankbordgroep Achter de Berke (KBG) en de Keukentafelgroep 'Direct Omwonenden Achter de Berke' (DOAB). De bevoegde gezagen zijn vertegenwoordigd in de projectgroep Achter de Berke, waarin de gemeente Gemert-Bakel, de provincie Noord-Brabant, de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant en Waterschap Aa en Maas zitting hebben. In de projectgroep heeft de integrale afweging over het voorkeursalternatief plaatsgevonden, waarbij rekening is gehouden met de milieueffecten, de natuurcompensatie, de mate waarin het plan bijdraagt aan de beleidsdoelen en de zorgen en wensen vanuit de omgeving.

3.5 Voorkeursalternatief Witrijt

3.5.1 Inrichtingsplan (globaal eindplan)

Op basis van de milieueffecten in het MER Achter de Berke is inrichtingsalternatief I2 geselecteerd als vertrekpunt voor het voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief is verder uitgewerkt in een inrichtingsplan: het globaal eindplan (zie afbeelding 3.7). Dit globaal eindplan voor Witrijt is het voorkeursalternatief Witrijt uit het MER Achter de Berke/ Witrijt, dat op enkele onderdelen geoptimaliseerd is naar aanleiding van de opmerkingen vanuit de omgeving en het Kwaliteitsteam Multifunctioneel Ontgronden. De plas ligt in alternatief I2 in de noordoosthoek van het plangebied, zodat er achter de woningen aan de Heibloem geen voor recreanten toegankelijke randzone resteert. Aan de west- en zuidzijde ligt een gevarieerde randzone die ruimte biedt aan een ecologische verbinding tussen de Milheezerloop en de Oude Zuth, recreatieve routes en een voedselbos.

Afbeelding 3.7: Globaal eindplan Witrijt (inrichtingsplan)

Met de inrichting conform het globaal eindplan komt de door de gemeente Gemert-Bakel gewenste robuuste ecologische verbinding tussen de Oude Zuth en de Milheezerloop tot stand. De plas zelf biedt, naast de natuurfunctie, in principe ruimte aan twee nevenfuncties: waterconservering en duurzame energieopwekking (optie voor drijvende zonnepanelen). Voor de optie waterconservering kan een deel van de laagte in de westelijk randzone worden gebruikt als inlaatwadi of helofytenfilter, zodat het water uit de Milheezerloop na bodempassage aan de plas c.q. het grondwater kan worden toegevoegd. De eventueel te realiseren drijvende zonnepalen zijn niet mogelijk gemaakt in dit bestemmingsplan. Daarvoor is een nadere afweging nodig met bevoegde gezagen en de omgeving. Indien uit deze nadere afweging blijkt dat het wenselijk is om drijvende zonnepanelen te realiseren, dient daarvoor – overeenkomstig het provinciaal beleid – een afzonderlijke planologische procedure te worden doorlopen. Het gaat dan om de verlening van een tijdelijke omgevingsvergunning voor maximaal 25 jaar.

Het inrichtingsplan/voorkeursalternatief heeft, op voordracht van de Heemkundekring Bakel en Milheeze, de naam ‘Witrijt’ gekregen en is het uitgangspunt van dit bestemmingsplan. Dit bestemmingsplan maakt – na afloop van de verschillende fases van zandwinning – de inrichting van de waterpartij en de randzone mogelijk conform het voorkeursalternatief.

Natuur

De nieuwe natuur rondom de plas beoogt nadrukkelijk aanvullende natuurwaarden te realiseren. In de omgeving is sprake van veel droge, relatief soortenarme bossen. Rond de Bakelse Plassen zijn in de afgelopen jaren gradiënten gecreëerd van deze droge bossen naar schrale heide- en kruidenrijke vegetatie. Rond de plas Witrijt richt de natuurontwikkeling zich op relatief vochtige en soortenrijke natuurwaarden in een kleinschalige landschappelijke structuur. Daarom wordt het maaiveld in het plangebied vrijwel overal verlaagd, zodat het grondwater beter en langer bereikbaar is voor de vegetatie:

- Aan de west- en zuidzijde, bij de infiltratiewadi, wordt het maaiveld verlaagd tot 0,8 - 1,5 m-mv. Hier kunnen natte, kruidenrijke graslanden, een berkenbroekbosje en lokaal een poel tot ontwikkeling komen.
- Ter plaatse van het voedselbos is de verlaging circa 0,5 meter. De basisstructuur wordt gevormd door landschappelijke hagen van besdragende soorten, bosjes/struwelen en boomgaardjes. De kleinschalige percelen binnen deze basisstructuur bieden plaats aan de diverse voedselbosfuncties.
- Elders is sprake van overwegend flauw aflopende oevers naar de plas. Alleen in een zone van 5 meter uit de plangrens wordt het huidige maaiveld gehandhaafd. Deze zone fungeert tevens als onderhoudspad.

De kruidenrijke graslanden rond de plas, de natuurgraslanden aan de westzijde en het voedselbos vormen tevens een uitstekend foerageergebied voor de das, die in het bosje ten noorden van de Hekker zijn burcht heeft. De das vindt hier regenwormen, valfruit, noten en bessen. Landschappelijke hagen bieden geleidingsstructuren voor de das en andere kleine zoogdieren. De relatief smalle randstroken (15-17 meter tussen plangrens en waterlijn) aan de noord- en oostzijde fungeren als migratieroute voor de das tussen de burcht en de foerageergebieden. Langs de noordzijde biedt de bestaande houtwal een prima geleiding en dekking voor de das. Langs de oostzijde worden op het talud (tussen insteek en waterlijn) landschappelijke hagen toegepast als geleiding en dekking voor de das. Deze migratieroutes worden door middel van afrasteringen (met dassenpijpen) afgesloten, zodat de rust voor de das (en de aanwonenden) gegarandeerd kan worden. Werkpoorten in de afrastering maken de strook toegankelijk voor beheer en onderhoud.

Omdat het scheprad in het voorkeursalternatief op enige afstand ten noorden van de Hekker staat, moet het zand uit de zandwinplas hier met buisleidingen naartoe worden gepompt. De buisleidingen worden onder de Hekker gelegd, die hiervoor ter plaatse iets wordt verhoogd.

De leidingkoker onder de Hekker wordt in de eindsituatie gehandhaafd en wordt dan ingericht als kleinwildtunnel tussen de Bakelse Plassen en Witrijt. Hiermee wordt de ecologische verbinding met het Bakelse Plassengebied en de Stippelberg verder versterkt.

Recreatief medegebruik

De nieuwe natuur in de gebiedsontwikkeling Witrijt kan worden ervaren vanaf de omliggende wegen. Het relatief open karakter van de randzones biedt steeds uitzicht of doorkijkjes op de plas. Langs de zuidzijde voert een nieuw fietspad door het natuurgebied van de Heibloem naar de Hekker. Daarnaast liggen er diverse struipaden in het gebied. De basis is de bestaande struinroute langs de Milheezerloop. In aansluiting daarop ligt een struinpad door het voedselbos en voert een struinpad langs de westzijde naar de Hekker en (in de toekomst) het Bakelse Plassengebied. In de zeer natte delen van de randzones, bijvoorbeeld ter plaatse van de infiltratiewadi, zorgen knuppelbruggen voor droge voeten bij de wandelaars. Aan de achterzijde van de woningen aan de Heibloem is geen ruimte voor recreatief medegebruik en zijn daarom geen paden voorzien.

(Neven)functies

Het voorkeuralternatief is een multifunctioneel plan, waarin rekening is gehouden met de volgende wensen vanuit de omgeving en andere belanghebbenden.

- Geen ruimte voor recreatief medegebruik achter de woningen aan de Heibloem.
- Afscherming van het plassengebied voor Hekker 1.
- Uitzicht op het water vanaf Kreijtenberg 4.
- Een voedselbos nabij de kern Milheeze. Het voedselbos is openbaar toegankelijk en bestaat uit het geheel van bosjes, hagen, (fruit- en noten-)bomen en bloemrijke graslanden.
- De oeverzones langs de noord- en oostzijde voorzien qua inrichting in migratieroutes voor de das (vochtige graslanden en struweelhagen); het voedselbos en de vochtige graslanden vormen optimaal foerageergebied voor de das.
- Onder de Hekker krijgt de leidingkoker voor de persleidingen in de eindsituatie een functie als kleinwildtunnel.
- Langs de zuidrand van het plangebied voorziet het plan in een fietsroute tussen de Heibloem en Kreijtenberg. Hiermee worden de routes van het fietsknooppuntennetwerk aantrekkelijker gemaakt.
- Een nieuw laaggelegen natuurgebied met natte graslanden en poelen, dat periodiek kan dienen als inlaatwadi/helofytenfilter om water uit de Milheezerloop toe te voegen aan de grondwatervoorraad.
- Plas, natuur en voedselbos zijn beleefbaar vanaf de omliggende wegen en de recreatieve routes in de randzone.
- Ecologische verbinding voor landfauna tussen plan Witrijt en het Bakelse Plassengebied.
- Met het plan Witrijt wordt een significante bijdrage geleverd aan versterking van de biodiversiteit en soortenrijkdom in de omgeving.
- Optie: op de plas of een naastgelegen plas kunnen eventueel enkele drijvende zonnevelden worden gesitueerd. Hierover dient nog nader overleg plaats te vinden met omwonenden en het bevoegd gezag. Met drijvende zonnepanelen kan het project ook een bijdrage leveren aan de energietransitie. De exacte omvang en locatie van de zonnevelden moet nader worden onderzocht. Omwille van de ecologische kwaliteit van de plas en de beeldkwaliteit geldt vooralsnog als uitgangspunt dat maximaal 25% van het diepe water mag worden bedekt met drijvende zonnepanelen. Het gaat om een optie. Indien de aanleg van zonnepanelen te zijner tijd gewenst is, zal een afzonderlijke planologische procedure doorlopen worden voor een tijdelijke omgevingsvergunning van maximaal 25 jaar.

Per saldo is er een multifunctioneel plan tot stand gekomen met natuur- en recreatieve functies en een voedselbos. Het plan biedt tevens mogelijkheden om invulling te geven aan actuele maatschappelijke/beleidsmatige doelen, zoals het aanvullen van de grondwatervoorraad en (optioneel) energiewinning op de plas.

Tenslotte maakt het plan Witrijt de winning van hoogwaardige en schaarse oppervlaktedelfstoffen mogelijk. De restcapaciteit in de Bakelse Plassen kan in combinatie met de grove zanden uit Witrijt worden opgewerkt tot hoogwaardig industriezand en voorziet daarmee in de regionale beton- en metselzandvoorziening.

Beplantings- en beheerplan

Het inrichtingsplan (globaal eindplan) is gedetailleerd uitgewerkt in een beplantings- en beheerplan. Het beplantings- en beheerplan beschrijft op hoofdlijnen de aard en omvang van de verschillende landschaps- en beplantingselementen die in het gebied worden aangelegd. Per beplantings-eenheid is in het beplantingsplan de samenstelling (bomen, struiken, heesters, planten en kruiden) beschreven en is aangegeven hoe de eerste aanplant plaatsvindt. In het beheerplan is aangegeven hoe de nieuwe natuur en de landschaps- en beplantingselementen worden beheerd.

3.5.2 Uitvoering

De milieueffecten voor de twee uitvoeringsalternatieven ('met de klok mee' en 'van zuid naar noord') zijn niet onderscheidend en vanuit de omgeving is er geen voorkeur voor een bepaalde uitvoeringswijze. Uit praktische/technische overwegingen wordt de zandwinning uitgevoerd in een rondgaande beweging. De start is bij de kruising Hekker-Kreijtenberg en vervolgens verplaatst de zandwinning zich 'tegen de klok in' door het plangebied. Op deze wijze kan zoveel mogelijk werk met werk worden gemaakt. Na de start van de werkzaamheden kunnen de dekgronden steeds direct worden verwerkt in de herinrichting van de randzones van de voorgaande fase. Hierdoor wordt het grondverzet zoveel mogelijk beperkt.

Afbeelding 3.8: Bovenaanzicht en doorsnede kruising Hekker en Snelle Loop door buisleidingen

3.5.3 Transport

Het transport van het gewonnen zand naar de bestaande verwerkingsinstallatie bij de Bakelse Plassen verloopt via transporttracé T3 (het meest oostelijke tracé, ongeveer halverwege de woningen aan de Hekker en de Heibloem) met een scheprad op locatie C3 (het schiereiland in plas 4). Dit transporttracé kent weliswaar enkele technische bezwaren, maar komt tegemoet aan de wensen van omwonenden. Het zand wordt vanaf de winzuiger met een persleiding naar het scheprad op locatie C3 getransporteerd. Via een retourleiding worden water en zeer fijne zanddeeltjes teruggetransporteerd naar de plas.

De buisleidingen kruisen de houtwal langs de Hekker tussen de bestaande bomen, zodat het kappen van bomen niet nodig is en de houtwal slechts zeer beperkt wordt aangetast. De bomen zijn ingemeten in het veld. Hiermee is de exacte locatie van de doorsnijding zodanig bepaald dat de bomen gehandhaafd kunnen blijven. Door het treffen van goede voorzorgsmaatregelen zullen hooguit enkele wortels aangetast worden. Indien door uitvoering van de werkzaamheden ondanks goede voorzorgsmaatregelen de beplanting langs de Hekker beschadigd of vernield wordt, dan wordt deze na uitvoering van de werkzaamheden hersteld.

De Hekker wordt ter plaatse iets verhoogd, zodat de buisleidingen de weg via een tunnel kunnen kruisen. De buisleidingen kruisen vervolgens de Snelle Loop bovengronds. Ten noorden van de Snelle Loop worden de leidingen afgedekt met zand, zodat de Snelle Loop toegankelijk blijft voor beheer en onderhoud. In het scheprad wordt het zand ontwaterd, waarna het per transportband naar de bestaande verwerkingsinstallatie wordt vervoerd. Het vrijkomende water, inclusief de fijne zandfractie daarin, wordt met een persleiding retour naar de plas Witrijt gepompt. De geluidsbronnen op de plas zijn hiermee beperkt tot de (elektrische) winzuiger en booster. Het scheprad, de retourpomp en de transportband op het schiereiland worden afgeschermd met een grondwal voor de aanwonenden aan de Heibloem en de bewoners op het vakantiewoningenpark Landgoed Nederheide.

3.6 Regeling in het bestemmingsplan

In dit bestemmingsplan is een juridisch-planologische regeling opgenomen die zandwinning toestaat en daarnaast de (definitieve) inrichting van de zandwinplas en de randzones conform het globaal eindplan Witrijt mogelijk maakt en borgt. Voor de bestemmingsregeling is aangesloten bij de regeling die in het bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017' is opgenomen voor de bestaande Bakelse Plassen.

Zuidelijk deel van het plangebied (zuidelijk van de Hekker)

In het zuidelijk deel van het plangebied is de eindsituatie geregeld met de bestemmingen 'Water' (voor de zandwinplas) en 'Natuur' (voor de randzones). De bestemming 'Natuur' is afgestemd op de inrichting van het gebied conform het globaal eindplan: de bestemming biedt onder meer mogelijkheden voor graslanden, voor water en waterhuishoudkundige voorzieningen (waaronder infiltratiewadi's) en voor de aanplant van bosjes, houtsingels, hagen en een voedselbos. De bestemming 'Natuur' staat daarnaast extensief recreatief medegebruik en onverharde en halfverharde (wandel- en fiets)paden toe, zodat de gewenste recreatieve fiets- en wandelverbindingen kunnen worden gerealiseerd. In de randzone direct achter de woningen aan de Heibloem is extensieve recreatie uitgesloten doordat hier op de verbeelding de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie uitgesloten – extensieve recreatie' is opgenomen.

Zowel voor de bestemming 'Water' als voor de bestemming 'Natuur' is de aanduiding 'specifieke vorm van natuur – zandwinning' opgenomen. Op de gronden met deze aanduiding is ontgronden ten behoeve van zandwinning toegestaan, met daarbij behorende voorzieningen.

Via een voorwaardelijke verplichting is geregeld dat zandwinning uitsluitend is toegestaan als de gronden na afloop van de zandwinning worden ingericht en beheerd overeenkomstig het globaal eindplan en het daarbij behorende beplantings- en beheerplan. Het globaal eindplan en het beplantings- en beheerplan zijn als bijlage bij de planregels opgenomen. Daarnaast is een voorwaardelijke verplichting opgenomen voor de aanleg van geluidwerende grondwallen (zie ook paragraaf 5.3.6).

Noordelijk deel van het plangebied (kruising Hekker en noordelijk van Hekker)

De activiteiten in het noordelijk deel van het plangebied zijn beperkt tot het transporteren van zand door buisleidingen en de plaatsing van een scheprad, dat met transportbanden wordt verbonden met de bestaande klasseerinstallatie. Voor deze gronden zijn op de verbeelding de geldende bestemmingen 'Verkeer', 'Water' en 'Natuur' overgenomen, alsmede de bestaande aanduiding 'specifieke vorm van natuur – zandwinning'. Om de bouw van het scheprad mogelijk te maken, is op het deel van het plangebied waar het scheprad wordt gerealiseerd de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding – scheprad' toegevoegd. Hier is een bouwhoogte van 10 meter toegestaan.

4 Beleidskader

4.1 Algemeen

In het project-MER Achter de Berke is een overzicht opgenomen van internationaal, nationaal, provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid dat van belang is voor het project. Het betreft zowel ruimtelijk beleid als beleid dat meer uitvoeringsgericht is. In de volgende tabellen – die zijn overgenomen uit het MER – is een korte samenvatting en een toetsing aan deze beleidsstukken weergegeven. In de paragrafen 4.2, 4.3 en 4.4 van deze toelichting wordt het ruimtelijke beleid van het Rijk, de provincie Noord-Brabant en de gemeente Gemert-Bakel nader beschreven.

4.1.1 Samenvatting internationaal beleid

Internationaal beleid		
Beleid	Korte omschrijving	Invloed op planvoornemen
Natura 2000 (2005)	Europees netwerk van beschermde natuurgebieden.	Mogelijk. Op 4,3 km ten oosten van het plangebied ligt 'De Bult', onderdeel van De Deurnsche Peel & Mariapeel. Nader onderzoek (voortoets) nodig naar beïnvloeding instandhoudings-doelstellingen en noodzaak vergunning Wet natuurbescherming (Wnb).
Habitatrichtlijn (1994)	Deze richtlijn regelt de bescherming van gebieden die van belang zijn voor het voortbestaan van bepaalde leefomstandigheden voor flora en fauna.	Mogelijk. Plangebied is niet gelegen binnen HR-gebied. 'De Bult' op 4,3 km ten oosten van het plangebied is wel aangeduid als HR-gebied. Effecten van plan in voortoets onderzoeken.
Vogelrichtlijn (1979)	Bescherming van gebieden die een bijzondere status hebben voor de instandhouding van (bepaalde) groepen vogels.	Mogelijk. Plangebied is niet gelegen binnen VR-gebied. 'De Bult' op 4,3 km ten oosten van het plangebied is wel aangeduid als VR-gebied. Effecten van plan in voortoets onderzoeken.
Verdrag van Malta (1992)	Europees verdrag ter behoud van het archeologisch bodemarchief. Deze is nationaal verankerd in de Wet op de archeologische monumentenzorg. Beleid gericht op behoud waarden 'in situ'.	Ja, er vindt bodemverstoring plaats. Verplichting tot uitvoering archeologisch onderzoek.
Kaderrichtlijn Water (2000)	Europese richtlijn gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de watersystemen. Hierbij gaat het met name om vermindering van lozingen, duurzaam watergebruik en het terugdringen van grondwaterverontreiniging.	Ja, Esperloop/Milheezerloop en Snelle loop zijn aangemerkt als KRW-waterlichaam (type R4: langzaam stromende bovenloop op zand) waarvoor ecologische doelstellingen zijn geformuleerd en projecten zijn benoemd om de waterkwaliteit te verbeteren. Deels zijn deze al uitgevoerd in het kader van het IGP, met

		uitzondering van het verbeteren van de vispasseerbaarheid van de Mil-heezerloop
--	--	---

4.1.2 Samenvatting nationaal beleid

Nationaal beleid		
Beleid	Korte omschrijving	Invloed op planvoornemen
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)	Ruimtelijke toekomstvisie van het Rijk hoe Nederland er in 2040 uit moet zien om concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te blijven. Veel zaken worden gedelegeerd aan lagere overheden, rijksbeleid focust zich op een aantal nationale belangen.	Nee, voor dit gebied zijn geen specifieke nationale belangen aan de orde, anders dan het algemene belang 'efficiënt gebruik van de ondergrond'. Winning van oppervlaktedelfstoffen dient een nationaal belang. Maatschappelijk aanvaardbare winmogelijkheden op landgebied moeten daarom worden benut (paragraaf 3.1).
Structuurvisie Ondergrond (2018)	Visie om te komen tot een duurzaam veilig en efficiënt gebruik van de bodem en ondergrond en verschillende functies (energie- en drinkwatervoorziening) op elkaar af te stemmen en waarbij activiteiten in de diepe ondergrond, de ondiepe ondergrond en de bovengrond worden afgestemd (3D ruimtelijke ordening). Voor delfstofwinning wordt ingezet op zorgvuldige en efficiënte benutting van aanwezige voorraden (geen verspilling van niet-hernieuwbare voorraden) en meervoudig gebruik.	Ja, passend. Aandacht voor duurzame en efficiënte winning en het voorkomen van aantasting van de bodem- en grondwaterkwaliteit. Met uitbreiding wordt niet-efficiënte benutting van plas 5 voorkomen.
Nationale Omgevingsvisie	Bij de behandeling van de Ontwerp Nationale Omgevingsvisie in de Tweede Kamer (7 november 2019) heeft de minister aangegeven: 'Bouwgrondstoffen en de beschikbaarheid daarvan is essentieel, het is een nationaal belang ..., de NOVI zal dat expliciet gaan bevatten en daarmee wordt dan ook een belangrijke basis geregeld voor verder uitwerking.'	Ja, passend.
Besluit algemene regels ruimtelijke Ordening (2011)	In het Barro stelt het Rijk regels ter bescherming van onder andere nationale ruimtelijke belangen zoals benoemd in de SVIR.	Nee, voor het plangebied zijn geen nationale belangen aan de orde.
Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (2011)	In het Barro zijn onder andere reservingsgebieden voor nieuwe hoofdwegen, radargebieden en militaire terreinen aangewezen.	Ja, Invloedszones rondom Vliegbasis De Peel/Luitenant-generaal Bestkazerne dienen gerespecteerd te worden. Luchtvaartverkeerszone ihcs

		i.v.m. radarverstoring loopt over het plangebied. Bouwhoogte beperkt tot 45 m+NAP (circa 20 m boven maai-veld).
Deltaplan Hoge zandgronden en Werkprogramma zoetwatervoorziening Hogere zandgronden (2016)	Plangebied is gelegen op de hoge zandgronden. Doel van dit plan is om de vraag naar water vanuit de verschillende gebruiksfuncties in balans te brengen met het beschikbare water, door maatregelen die de watervraag verminderen, water vasthouden in het gebied en sponswerking van de bodem verbeteren.	Ja passend. Aandacht voor mogelijkheden inzet plangebied als waterbergingslocatie voor de landbouw.
Nationaal waterplan, 2016-2021 (2015)	Hoofdpijnen van het nationaal waterbeleid. Beschrijving gewenste ontwikkelingen, werking en bescherming van het watersysteem in Nederland en benodigde maatregelen en ontwikkelingen	Aandacht voor waterveiligheid, waterkwaliteit en watergebruik.
Anders omgaan met water, waterbeleid in de 21 ^e eeuw (2002)	Beleidsnota richt zich op het hebben en houden van een veilig bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van duurzame watersystemen. Waterbeheer dient te worden vormgegeven volgens de trits 'vasthouden, bergen, afvoeren'. Tevens introductie watertoets als criterium bij beoordeling van ruimtelijke plannen.	Ja, passend. Aandacht voor duurzame omgang met hemelwater en watersysteem, rekening houdend met klimaatveranderingen. Watertoets verplicht bij bestemmingsplan.
Handreiking voor het herinrichten van diepe plassen (2010)	Handreiking over het zorgvuldig omgaan met het herinrichten van voormalige zand- en grindwinningslocaties en het gebruik van grond en bagger daarvoor. Uitgangspunt hierin is dat toepassingen op grond van het Bbk niet mogen leiden tot onaanvaardbare milieuhygiënische risico's en het moet gaan om een nuttige en functionele toepassing van grond en baggerspecie en wordt rekening gehouden met de zorgplicht	Mogelijk van belang indien de plaspna afloop weer wordt verondiept.
Natuurbeleidsplan (2006)	Beleid gericht op vergroting oppervlak aan natuurgebieden, realisering van de EHS (thans NNN), het opheffen van versnippering en isolatie van natuurgebieden en het voorkomen van aantasting van de potenties voor natuurontwikkeling.	Natuurontwikkeling en eventuele compensatie dienen te voldoen aan de principes uit dit plan.

4.1.3 Samenvatting provinciaal/regionaal beleid

Provinciaal en regionaal beleid		
Beleid	Korte omschrijving	Invloed op planvoornemen
Structuurvisie ruimtelijke ordening (2014)	Hierin staat welke ruimtelijke doelen de provincie graag wil bereiken en op welke wijze. Plangebied is aangeduid als Robuust veerkrachtig water- en natuursysteem. Bij toekomstige ontwikkelingen wil de provincie dat het patroon van beken en kreken beter beleefbaar wordt. Water-, natuur- en recreatieve ontwikkelingen worden sterker aan dit patroon gekoppeld en het systeem wordt meer ingericht en afgestemd op de gevolgen van de klimaatverandering.	Ja, passend. Aandacht voor koppeling plangebied met omliggende beken (Milheezerloop/Esperloop Snelle Loop).
Brabantse Omgevingsvisie 'De kwaliteit van Brabant' (2018)	Strategische toekomstvisie voor de Brabantse leefomgeving in 2050, vooruitlopend op de nieuwe Omgevingswet. Basisopgave gericht op werken aan veiligheid, gezondheid en omgevingskwaliteit. Daarnaast opgaves voor energietransitie, klimaatverandering en innovaties.	Ja, passend.
Interim omgevingsverordening (2019)	Juridische verankering van de structuurvisie en de omgevingsvisie (voorheen Verordening ruimte). Plangebied is aangeduid als gemengd landelijk gebied. Beleid gericht op stimulering functiemenging voor een sterke plattelandseconomie. Hierbij is vooral de ontwikkeling van landbouw van belang, naast andere vormen van bedrijvigheid, natuur, landschap, recreatie en wonen. Juridische verankering van het Brabants grondstoffenbeleid (voorheen Verordening ontgrondingen). Verordening bevat onder andere een aantal vrijstellingen van de vergunningplicht uit de ontgrondingenwet.	Ja, passend. Ja, passend. Ontgrondingsvergunning noodzakelijk.
Actualisatie Brabants grondstoffenbeleid (2006)	Beleid gericht op duurzame (zuinige en doelmatige) grondstofvoorziening multifunctioneel ontgronden, zuinig omgaan met grondstofvoorraden, marktwerking en draagvlak in de omgeving. Rol van de overheid verschuift van ordening naar ontwikkeling.	Ja, passend. Aandacht voor multifunctionaliteit (andere functies in eindbestemming integreren).
Brabant Uitnodigend Groen (2012)	Integrale provinciale natuur- en landschapsvisie voor de periode 2012-2021.	Ja, passend.

	Streven naar het (tegen beperkte kosten) afmaken van het robuust natuurnetwerk, toename van de biodiversiteit en behoud en versterking van de karakteristieken van het landschap, verankerd in de samenleving.	
Provinciaal Milieu- en Waterplan (PMWP) Noord-Brabant 2016-2021 (2016)	Beleid gericht op het streven naar 1) voldoende water voor mens, plant en dier. 2) een schone en gezonde leefomgeving (bodem, water en lucht) 3) bescherming tegen overstromingen en externe risico's en 4) verduurzaming van grondstoffen-, voedsel en energievoorziening	Ja, passend. Aandacht voor verduurzaming grondstoffenvoorziening en de leefomgeving voor de omgeving alsmede de kwaliteit van bodem, grond- en oppervlaktewater.
Uitvoeringsprogramma energie (2016)	Uitvoeringsprogramma met diverse maatregelen om te komen tot 14% duurzame energieopwekking in 2020 en uiteindelijk een energieneutrale samenleving in 2050. Grootschalige zonnepanelenweides zijn genoemd als optie om deze doelstelling te behalen	Zonnepanelen worden als variant onderzocht.
Waterbeheerplan (WBP) waterschap Aa en Maas 2016-2021 (2016)	Visiedocument hoe het waterschap in de periode 2016-2021 invulling geeft aan haar waterbeleid. Aandacht voor waterkwaliteit en waterveiligheid, het houden van een robuust en veerkrachtig watersysteem, dat inspeelt op klimaatveranderingen.	Ja, passend. Aandacht voor onder andere waterkwantiteit en gevolgen voor waterkwaliteit naar de omgeving.

4.1.4 Samenvatting gemeentelijk beleid

Gemeentelijk beleid		
Beleid	Korte omschrijving	Invloed op planvoornemen
Structuurvisie+ Gemert-Bakel 2011-2021 (2011)	Globale ruimtelijke toekomstvisie voor het hele grondgebied van de gemeente Gemert-Bakel. Gemeente zet onder andere in op het vasthouden van water in de beken en het koppelen van natuurgebieden, onder andere via natte ecologische verbindingzones. Het hele projectlocatiegebied uit het IGP (inclusief plangebied Achter de Berke) is aangeduid als (her)ontwikkelen recreatief gebied.	Ja, passend.
Bestemmingsplan Buitengebied 2017 (2018)	Aan de gronden ter plaatse van het plangebied is de enkelbestemming 'Agrarisch' toegekend. Het zuidelijk en westelijk deel van het plangebied heeft daarnaast een dubbelbestemming 'Waarde –	Bestemmingsplan moet herzien worden voor het deelgebied Achter de Berke/Witrijt.

	Archeologie'. Daarnaast is het plangebied gelegen binnen de aanduiding 'luchtvaartverkeerszone - ihcs'. Daarom is het niet toegestaan bouwwerken of beplanting aan te brengen boven 45 m+NAP.	
Beeldkwaliteitsplan Buitengebied Gemert-Bakel (2016)	Toetsingskader en inspiratiedocument om te beoordelen of ontwikkelingen passen binnen de gewenste beeldkwaliteit van het buitengebied. Het beeldkwaliteitsplan richt zich op een goede samenhang van het erf met het omliggende landschap en de daarbij behorende landschappelijke inpassing en/of kwaliteitsverbetering van het landschap. Het plangebied ligt in het deelgebied 'kampenlandschap met oude akkers'.	Ja, passend. Door zandwinning verandert het landschap ingrijpend, maar de bestaande waardevolle landschapselementen rond het plangebied worden niet aangetast. De randen van de zandwinplas worden in de eindsituatie ingericht overeenkomstig de uitgangspunten voor het kampenlandschap, met een afwisseling van landschapselementen.
Handreiking kwaliteitsverbetering van het landschap Gemert-Bakel (2018)	Elke ruimtelijke ontwikkeling buiten het bestaand stedelijk gebied moet gepaard gaan met een kwaliteitsverbetering van het landschap; 20% van de omvang van het bestemmingsplan dient voor landschappelijke inpassing ingezet te worden.	Ja, passend. In dit plan worden geen rode ontwikkelingen voorzien. Kwaliteitsverbetering van het landschap maakt onderdeel uit van het planvoornemen en wordt getoetst door het kwaliteitsteam multifunctioneel ontgronden van de provincie.
Beleidsplan (en beleidskaart) archeologische monumentenzorg Gemert-Bakel (2015)	Beleid gericht op behoud in situ van archeologische resten. Archeologisch onderzoek verplicht voor terreinen met een middelhoge of hoge verwachtingswaarde waar de bodem dieper dan 0,4 m wordt verstoord. Plangebied heeft deels lage en deels (middel)hoge verwachtingswaarde.	Ja, archeologisch onderzoek noodzakelijk.
Visiedocument zonneparken in gemeente Gemert-Bakel (2018)	Gemeente stimuleert binnen randvoorwaarden de komst van zonneparken. Aandacht voor multifunctioneel ruimtegebruik en een zorgvuldige landschappelijke invulling. Bakelse plassen zijn als kansrijke locatie aangemerkt. Plangebied is gelegen in de zone 'geschikt'.	Ja, passend.
Afwegingskader zonnenvelden (2020)	Aanscherping Visiedocument zonneparken tot concreet afwegingskader zodat beter kan worden gestuurd op initiatieven voor zonnenvelden, rekening houdend met landschapstypen en de zonneladder. Plangebied is gelegen in de oranje zone (ja, mits)	Ja, passend, mits wordt voldaan aan voorwaarden afwegingskader (ja, mits-benadering).
Gemeente Gemert-Bakel, De oude Akkers (2016)	Gemeentelijke beleidsnotitie waarin de begrenzing van waardevolle en beschermenswaardige akkercomplexen in het buitengebied van Gemert-Bakel zijn	Aandacht voor mogelijkheden om oorspronkelijke kleinschalige landschap van de oude kampontginningen gedeeltelijk terug te brengen.

	weergegeven. Plangebied is deels gelegen in het Akkercomplex Milheeze-Noord. Dit gebied is laag gewaardeerd (geen bescherming toegekend) vanwege het ontbreken van een gave ruimtelijke structuur en de niet-geclusterde bebouwing die verspreid over het complex is ontstaan. Ook door schaalvergroting van de landbouw is de herinnering aan de kampontginning hier verdwenen.	
Nota geluid voor bedrijven Gemert-Bakel mei 2007	De gemeente heeft in deze nota het grondgebied verdeeld in acht gebiedstypen met verschillende grenswaarden voor bedrijfslawaai. De grenswaarden mogen niet overschreden worden, tenzij het gaat om vergunde rechten en/of bestuurlijke afweging.	Hoe hieraan voldaan kan worden, is uitgewerkt in het akoestisch onderzoek MER Achter de Berke van 17 juli 2020. Zie paragraaf 5.3.6.

4.2 Nationaal ruimtelijk beleid

4.2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), die op 13 maart 2012 door de minister is vastgesteld, is de overkoepelende rijksstructuurvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland tot 2028, met een doorkijk naar 2040. Het rijksbeleid richt zich op het versterken van de internationale positie van Nederland en het behartigen van de nationale belangen, zoals de hoofdnetwerken voor personen- en goederenvervoer, energie, natuur, waterveiligheid, milieukwaliteit en bescherming van het werelderfgoed. Het beleid met betrekking tot verstedelijking, groene ruimte en landschap laat het Rijk, onder het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet', over aan provincies en gemeenten. Gemeenten krijgen de ruimte voor kleinschalige natuurlijke groei en voor het bouwen van huizen die aansluiten bij de woonwensen van mensen. Overige sturing op verstedelijking, zoals afspraken over binnenstedelijk bouwen, rijksbufferzones en doelstellingen voor herstructurering, heeft het Rijk losgelaten. Er is enkel nog sprake van een ladder voor duurzame verstedelijking, die is vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening.

Het Rijk streeft naar een concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig Nederland, door middel van een krachtige aanpak die ruimte geeft aan regionaal maatwerk, de gebruiker voorop zet, investeringen prioriteert en ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur met elkaar verbindt. Om dit doel te bereiken, werkt het Rijk samen met andere overheden. In de SVIR zijn ambities tot 2040 en doelen, belangen en opgaven tot 2028 geformuleerd. De SVIR is een structuurvisie op nationaal niveau en doet geen concrete uitspraken die van belang zijn voor dit bestemmingsplan. In de realisatieparagraaf van de SVIR zijn per nationaal belang de instrumenten uitgewerkt die worden ingezet om de belangen te beschermen of te ontwikkelen. Eén van deze instrumenten is het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

4.2.2 Besluit en Regeling algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de bijbehorende regeling (Rarro) vormen de juridische vertaling van de kaderstellende uitspraken die in de SVIR zijn geformuleerd en bevatten regels ter bescherming van de nationale belangen. De regels van het Barro moeten in acht worden genomen bij het opstellen van provinciale ruimtelijke verordeningen en bestemmingsplannen, zodat ze doorwerken tot het niveau van de lokale besluitvorming.

Relevantie voor het bestemmingsplan

Het plangebied ligt volgens de kaarten van het Rarro in het obstakelbeheergebied van Vliegbasis De Peel/Luitenant-generaal Bestkazerne. Ter plaatse geldt voor objecten (bouwwerken en beplanting) een maximale hoogte van 45 meter boven NAP, oftewel circa 20 meter boven het maaiveld. De bebouwing die in het plangebied wordt opgericht is aanzienlijk lager dan toegelaten, zodat het obstakelbeheergebied geen belemmeringen oplevert voor het initiatief. Op de verbeelding is voor het hele plangebied de aanduiding 'overige zone – luchtvaartverkeerszone-ihcs' opgenomen. In de regels is bepaald dat ter plaatse van deze aanduiding geen bouwwerken, houtopstanden of beplanting mag worden aangebracht met een grotere hoogte dan 45 meter boven NAP.

4.2.3 Ladder voor duurzame verstedelijking

Op 1 oktober 2012 is de ladder voor duurzame verstedelijking als motiveringseis opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening. Doel van de ladder is het stimuleren van zuinig ruimtegebruik door te komen tot een optimale benutting van de ruimte in het stedelijk gebied en het voorkomen van leegstand. De ladder beoogt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke besluiten die een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maken. Per 1 juli 2017 luidt de ladder, zoals opgenomen in artikel 3.1.6, tweede lid van het Besluit ruimtelijke ordening, als volgt:

De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.

Relevantie voor het bestemmingsplan

Een stedelijke ontwikkeling is volgens artikel 1.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening gedefinieerd als een 'ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen'. Zandwinning (en daarna de herinrichting van gronden voor natuur en extensief recreatief medegebruik) valt niet onder dit begrip en is dus geen stedelijke ontwikkeling als bedoeld in het Besluit ruimtelijke ordening. De ladder voor duurzame verstedelijking is daarom niet van toepassing op dit bestemmingsplan.

4.2.4 Nationale Omgevingsvisie

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is op 11 september 2020 door de minister toegezonden aan de Tweede Kamer. De NOVI geeft richting aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in Nederland tot 2050. De ruimte in Nederland is schaars en het maken van keuzes is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat Nederland over 30 jaar nog steeds een prettig, veilig en gezond land is om in te wonen, te werken en te recreëren. Het Rijk benadrukt dat gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk samen verantwoordelijk zijn voor de fysieke leefomgeving en streeft ernaar om opgaven als één overheid samen met de samenleving op te pakken. De NOVI stelt een nieuwe aanpak voor: integraal, samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties en met meer regie vanuit het Rijk.

Grote en complexe opgaven zoals klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie, bereikbaarheid en woningbouw zullen Nederland in de komende jaren flink veranderen. De NOVI biedt een perspectief om deze opgaven op te pakken met oog voor de omgevingskwaliteit: het samenspel van ruimtelijke kwaliteit én milieukwaliteit. Daarbij wordt telkens uitgegaan van de specifieke kenmerken en kwaliteiten van gebieden. Sommige belangen overstijgen het lokale, regionale en provinciale niveau en worden als nationaal belang gezien. In het NOVI zijn 21 nationale belangen benoemd. De NOVI richt zich op de ontwikkelingen waar meerdere nationale belangen en opgaven bij elkaar komen en waar keuzes moeten worden gemaakt tussen die nationale belangen.

Waar de opgaven vragen om een integrale benadering, komen deze samen in vier prioriteiten:

1. ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
2. duurzaam economisch groeipotentieel;
3. sterke en gezonde steden en regio's;
4. toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Om richting te geven aan het afwegingsproces en de omgevingsinclusieve benadering worden in het nationale omgevingsbeleid drie afwegingsprincipes gehanteerd:

1. combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies;
2. kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal;
3. afwentelen wordt voorkomen.

Op basis van de vier prioriteiten en de drie afwegingsprincipes zijn in de NOVI beleidskeuzes gemaakt. Daarbij is ook aangegeven welke beleidskeuzes zullen worden uitgewerkt in programma's.

Relevantie voor het bestemmingsplan

Het realiseren van een toekomstbestendige, circulaire economie is één van de 21 nationale belangen die in de NOVI zijn benoemd. Om de economie toekomstbestendig te houden en te verduurzamen is het van nationaal belang dat de transitie naar een circulaire economie plaatsvindt. Een circulaire economie is gericht op het langer in de productieketen houden van grondstoffen, waaronder bouwgrondstoffen. Duurzame winning van (bouw)grondstoffen is onderdeel van dit nationaal belang. Het doel is optimaal gebruik en hergebruik van grondstoffen, met de hoogste waarde voor de economie en de minste schade voor het milieu. Daarbij is aangegeven dat de noodzakelijke winning van (bouw)grondstoffen verder wordt verduurzaamd. De beoogde ontgronding in het plangebied past in het beleid voor grondstoffenwinning zoals opgenomen in de NOVI. Er is sprake van zorgvuldige planvorming met als uitkomst een integraal plan dat is opgesteld in samenwerking met verschillende overheden en in overleg met omwonenden.

4.3 Provinciaal ruimtelijk beleid

4.3.1 Structuurvisie ruimtelijke ordening

In 2010 hebben Provinciale Staten de Structuurvisie ruimtelijke ordening (Svro) vastgesteld. De Svro is in 2014 partieel herzien, waarbij onder andere het gewijzigde beleid op het gebied van natuur (realisering van het Natuur Netwerk Brabant) en veehouderij (transitie naar een zorgvuldige veehouderij) zijn verwerkt. De Svro bevat de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid tot 2025, met een doorkijk naar 2040. De visie is bindend voor het ruimtelijk handelen van de provincie Noord-Brabant en vormt de basis voor de wijze waarop de provincie de instrumenten inzet die de Wet ruimtelijke ordening biedt. Eén van deze instrumenten is de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant, waarin de kaderstellende elementen uit de Svro zijn vertaald in concrete regels die van toepassing zijn op (gemeentelijke) bestemmingsplannen (zie paragraaf 4.3.2).

Algemeen

De Svro gaat in op de ruimtelijke kwaliteiten van de provincie Noord-Brabant. Mens, markt en milieu zijn binnen de provincie in evenwicht. Daarom kiest de provincie in haar ruimtelijk beleid tot 2025 voor de verdere ontwikkeling van gevarieerde en aantrekkelijke woon-, werk- en leefmilieus en voor een kennisinnovatieve economie met als basis een klimaatbestendig en duurzaam Brabant. Het principe van behoud en ontwikkeling van het landschap is in de structuurvisie de 'rode' draad die de ruimtelijke ontwikkelingen stuurt. De provincie wil het contrastrijke Brabantse landschap herkenbaar houden en verder versterken. Daarom wordt ingezet op de ontwikkeling van robuuste landschappen, een beleefbaar landschap vanaf het hoofdwegennet en behoud en versterking van aanwezige landschapskwaliteiten. Binnen de stedelijke structuur worden twee ontwikkelingsperspectieven onderscheiden:

- Stedelijk concentratiegebied (stedelijke regio's): in het stedelijk concentratiegebied, inclusief de bijbehorende zoekgebieden voor verstedelijking, wordt de bovenlokale verstedelijkingsbehoefte opgevangen. Enerzijds om de steden voldoende draagvlak te geven voor hun functie als economische en culturele motor, anderzijds om het dichtslibben van het landelijk gebied tegen te gaan.
- Overig stedelijk gebied (landelijke regio's): het overig stedelijk gebied, met de bijbehorende zoekgebieden voor verstedelijking, voorziet in de opvang van de lokale verstedelijkingsbehoefte. Ontwikkelingen voor wonen, werken en voorzieningen zijn in dit gebied gericht op de eigen behoefte.

De gemeente Gemert-Bakel ligt volgens de Svro niet in het stedelijk concentratiegebied, maar maakt deel uit van een landelijke regio.

Gemengde plattelandseconomie

De provincie beschouwt het hele landelijk gebied als een gebied waarbinnen een menging van functies aanwezig is. De mate van menging varieert daarbij van de gebieden waarbinnen meerdere functies in evenwicht naast elkaar bestaan tot gebieden waar de land- en tuinbouw de dominante functie is. Binnen de gemengde plattelandseconomie is naast ruimte voor de land- en tuinbouw ook ruimte voor de ontwikkeling van niet-agrarische functies zoals toerisme, recreatie, kleinschalige bedrijvigheid en zorgfuncties. Dit kan door verbreding van agrarische activiteiten maar ook als zelfstandige functie, met name op vrijkomende locaties. Rond steden, dorpen en natuur is er in de meeste gevallen feitelijk sprake van een gemengde plattelandseconomie. In deze gebieden is meer ruimte voor de ontwikkeling van functies die zich richten op de inwoners van die kernen, in de gebieden rond de groenblauwe structuur is de ontwikkeling van functies meer afgestemd op het ondernemen in een groene omgeving en de versterking van natuur- en landschapswaarden.

Relevantie voor het bestemmingsplan

Zandwinning in de Bakelse Plassen is een belangrijke kostendrager van de gebiedsontwikkeling 'Integraal Gebiedsprogramma Bakel-Milheeze Noord'. In het kader van het IGP is het gebied rond de Bakelse Plassen vanaf 2009 getransformeerd naar een afwisselend gebied waar (grondgebonden) agrarisch gebruik, natuur en recreatie hand in hand gaan. Een beperkte uitbreiding van de Bakelse Plassen is nodig om de zandwinning in de Bakelse Plassen in de komende jaren af te ronden, door onder andere zand uit de nieuwe plas te mengen met zand uit plas 5. Na afronding van de zandwinactiviteiten wordt het plangebied heringericht voor natuur en extensief recreatief medegebruik, waardoor hier een aantrekkelijk en afwisselend landschap ontstaat rond een centraal gelegen waterpartij. Deze beperkte uitbreiding van de Bakelse Plassen past binnen het gebied en de ter plaatse aanwezige gemengde plattelandseconomie.

4.3.2 Omgevingsvisie Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben op 14 december 2018 de Brabantse Omgevingsvisie vastgesteld. De omgevingsvisie is opgesteld volgens de uitgangspunten van de nieuwe Omgevingswet (die naar verwachting in 2021/2022 in werking treedt) en beschrijft de belangrijkste ambities voor de fysieke leefomgeving voor de komende jaren. De provincie streeft in de omgevingsvisie naar het creëren van meerwaarde. Het handelen van de provincie is daarom gericht op het verknopen en verweven van opgaven en het zoeken naar synergie. Daarbij vindt de provincie het belangrijk om vanuit meerdere richtingen naar een ontwikkeling te kijken:

- Een 'diepe' manier van kijken: niet alleen kijken naar effecten op de bovenste laag in het hier en nu, maar de dynamiek en randvoorwaarden betrekken die de onderste lagen meegeven. Kijken op verschillende schaalniveaus en actief benutten van de factor tijd. Hierbij ook kijken naar het verleden, de geschiedenis van de lagen op een plek.

- Een ‘ronde’ manier van kijken: niet sectoraal kijken, maar combineren van opgaven en kansen zodat ontwikkelingen optimaal bijdragen aan een circulair, sterk en sociaal Brabant, waarin alle Brabanders zich prettig voelen. Kijken vanuit een gebiedsgerichte insteek, naar een balans tussen people, planet en profit.
- Een ‘brede’ manier van kijken: niet kijken vanuit één gezichtspunt, maar het betrekken van veel partijen, met al hun gezichtspunten, meningen, wensen, ideeën en belangen.

In de omgevingsvisie zijn één basisopgave en vier hoofdopgaven benoemd. De basisopgave is het werken aan veiligheid, gezondheid en omgevingskwaliteit. De vier hoofdopgaven zijn:

- werken aan de Brabantse energietransitie;
- werken aan een klimaatproof Brabant;
- werken aan Brabant als slimme netwerkstad;
- werken aan een concurrerende, duurzame economie.

De omgevingsvisie gaat over de hele fysieke leefomgeving, heeft een integraal karakter en bevat geen sectorale beleidsdoelen. Concrete doelen voor bijvoorbeeld natuur, water, veiligheid, milieu, mobiliteit en ruimtelijke kwaliteit staan nog in de bestaande plannen van de provincie, bijvoorbeeld in de Svro en het provinciale verkeers- en vervoersplan. De provincie is bezig met het afstemmen van het sectorale beleid op de omgevingsvisie. Dit betekent dat aan de hand van de drie manieren van kijken wordt beoordeeld welke waarden moeten worden beschermd en hoe beleid kan worden vormgegeven. Het (sectorale) beleid wordt verder uitgewerkt in programma's en in de provinciale omgevingsverordening.

Relevantie voor het bestemmingsplan

De uitbreiding van de Bakelse Plassen draagt bij aan de Noord-Brabantse economie. Door aanleg van een nieuwe plas op de locatie Witrijt kunnen de Bakelse Plassen ook de komende jaren blijven voorzien in de grote behoefte aan ‘grof hoekig zand’ dat nodig is voor de productie van hoogwaardig beton- en metselzand in de regio Oost-Brabant. Bij de (multifunctionele) uitwerking van het voorkeursalternatief is ook aandacht voor een bijdrage aan de Brabantse energietransitie en een klimaatproof Brabant. Het plaatsen van drijvende zonnepanelen is een optie die nader wordt onderzocht. Daarnaast wordt in de komende periode onderzocht of de plas een bijdrage kan leveren aan de klimaatadaptatie, door de plas te gebruiken om water aan de grondwatervoorraad toe te voegen. Het voorkeursalternatief is tot stand gekomen door op meerdere manieren naar de ontwikkeling te kijken:

- In het project-MER is ‘diep’ gekeken naar de locatie, waarbij de voorwaarden en kansen die de onderste lagen (waaronder bodem, water en cultuurhistorie) bieden nadrukkelijk zijn meegewogen om het voorkeursalternatief te bepalen.
- Bij de planvorming is ‘rond’ gekeken: niet sec naar de economische belangen van zandwinning, maar vooral ook naar de situatie na afloop van de zandwinning. Er is veel aandacht besteed aan de totstandkoming van een afgewogen voorkeursalternatief waarin natuur en recreatief medegebruik in evenwicht zijn en waarin – waar mogelijk – een bijdrage wordt geleverd aan de energietransitie en klimaatadaptatie.
- Er is ‘breed’ gekeken naar de opgave: niet slechts vanuit één gezichtspunt, maar door alle betrokken partijen vanuit hun eigen belangen en ideeën. De provincie, de gemeente Gemert-Bakel, het waterschap en de omgevingsdienst hebben deel uitgemaakt van een projectgroep waarbinnen eenieder zijn belang heeft ingebracht. Omwonenden hebben meegedacht in een klankbordgroep en in een keukentafelgroep van direct omwonenden. Alle ideeën en belangen zijn afgewogen en hebben geleid tot het voorkeursalternatief Witrijt dat in dit bestemmingsplan is mogelijk gemaakt.

4.3.3 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

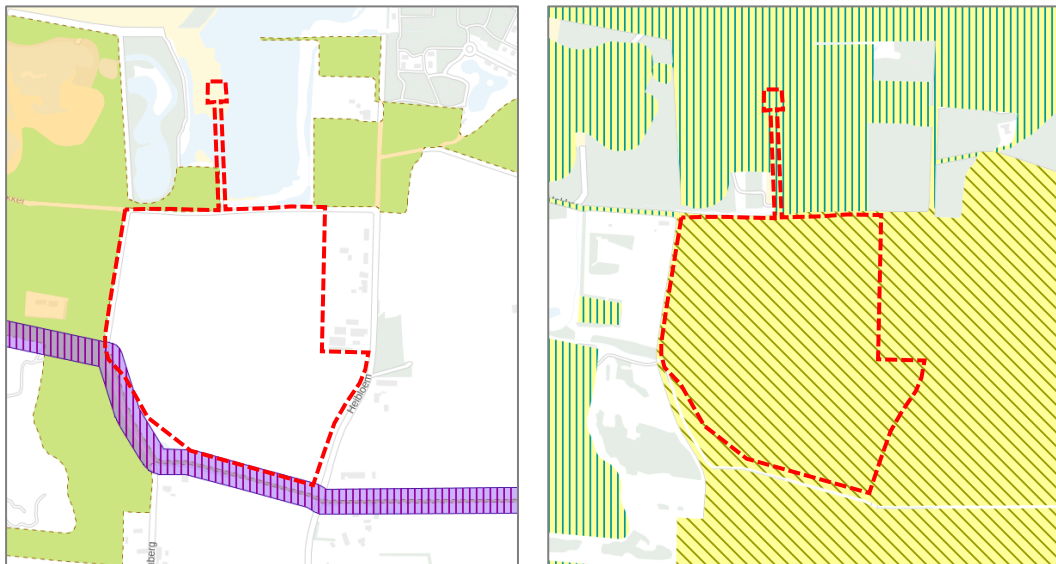
Provinciale Staten hebben op 25 oktober 2019 de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant vastgesteld. De Interim omgevingsverordening is in werking getreden op 5 november 2019 en bevat regels voor de fysieke leefomgeving. De regels hebben betrekking op ruimtelijke ordening, milieu, natuur, water, bodem en wegen. De Interim omgevingsverordening vervangt de Verordening ruimte Noord-Brabant, de Provinciale milieuverordening, de Verordening natuurbescherming, de Verordening water, de Verordening ontgrondingen en de Verordening wegen. De Interim omgevingsverordening is beleidsneutraal van karakter. Dat betekent dat de regels uit de voorheen geldende verordeningen zijn gehandhaafd met het daarbij horende beschermingsniveau, en dat er in beginsel geen beleidswijzigingen zijn doorgevoerd. Er zijn alleen inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd als die rechtstreeks voortvloeien uit vastgesteld beleid, bijvoorbeeld uit de Omgevingsvisie Noord-Brabant.

Rechtstreeks werkende regels voor burgers en bedrijven

In hoofdstuk 2 van de Interim omgevingsverordening staan rechtstreeks werkende regels voor burgers en bedrijven. Er gelden onder andere rechtstreeks werkende regels voor activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden en stiltegebieden, voor activiteiten rond provinciale wegen en voor handelingen die te maken hebben met bepaalde beschermde dier- en plantensoorten. Ook voor het kappen van houtopstanden buiten de bebouwde kom en voor veehouderijen gelden rechtstreeks werkende regels.

Instructieregels voor gemeenten

In hoofdstuk 3 van de Interim omgevingsverordening zijn instructieregels voor gemeenten opgenomen. De instructieregels zijn overgenomen uit de Verordening ruimte Noord-Brabant en gelden voor bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen waarmee van het bestemmingsplan wordt afgeweken. De regels zijn een doorvertaling van het provinciaal beleid uit de Structuurvisie ruimtelijke ordening en de Omgevingsvisie Noord-Brabant.

Afbeelding 4.1: Uitsnedes Interim omgevingsverordening: natuur (links) en landelijk gebied (rechts)

Werkingsgebieden binnen het plangebied

Alle regels van de Interim omgevingsverordening zijn gekoppeld aan werkingsgebieden die op de kaart van de verordening zijn weergegeven. Voor de toepassing van de regels in hoofdstuk 3 van de verordening is Brabant onderverdeeld in drie werkingsgebieden:

het Natuur Netwerk Brabant (NNB), het stedelijk gebied en het landelijk gebied. Binnen het landelijk gebied wordt nader onderscheid gemaakt in de werkingsgebieden gemengd landelijk gebied en groenblauwe mantel. Daarnaast gelden voor een groot aantal regels specifieke werkingsgebieden, bijvoorbeeld voor de gebieden waar verstedelijking afweegbaar is, voor de ecologische verbindingzones en voor de gebieden waar extra beperkingen gelden voor veehouderijen.

Het plangebied ligt in het landelijk gebied. De gronden ten zuiden van de Hekker maken deel uit van het gemengd landelijk gebied, de gronden ten noorden van de Hekker (waar het schepad wordt geplaatst) liggen in de groenblauwe mantel. De gronden ten westen van de Kreijtenberg zijn onderdeel van het Natuur Netwerk Brabant (NNB). Ook een deel van de gronden ten noorden van de Hekker is aangewezen als NNB. De Milheezerloop, die ten zuiden van het plangebied ligt, is aangewezen als ecologische verbindingzone. Doordat voor het transport van zand naar de klasseerinstallatie is gekozen voor de meest oostelijke variant, vinden er geen ingrepen plaats binnen het NNB. Er is daarom geen sprake van NNB-aantasting door oppervlakteverlies.

Relevantie voor het bestemmingsplan

In hoofdstuk 3 van de Interim omgevingsverordening zijn geen specifieke regels opgenomen voor ontgrondingen of zandwinningen. De ontgrondingsactiviteiten in de Bakelse Plassen kunnen worden beschouwd als een niet-agrarische functie in landelijk gebied. Met de aanleg van de plas op de locatie Witrijt wordt deze niet-agrarische functie in beperkte mate uitgebreid. Artikel 3.71 van de Interim omgevingsverordening bevat hiervoor de volgende regels:

Een bestemmingsplan van toepassing op landelijk gebied bevat regels voor een bestaande niet-agrarische functie die kunnen voorzien in een redelijke uitbreiding, als dat past binnen de gewenste ontwikkelingsrichting van het gebied waarbij de volgende aspecten zijn betrokken:

- 1. een gebiedsgerichte benadering welke activiteiten en functies passen in de omgeving;*
- 2. welke effecten de mogelijke ontwikkeling heeft op andere aspecten, waaronder mobiliteit, agrarische ontwikkeling, leefbaarheid en leegstand elders;*
- 3. hoe de uitbreiding bijdraagt aan het versterken van de omgevingskwaliteit, waaronder een bijdrage aan de sloop van overtollig en leegstaand vastgoed in het landelijk gebied.*

Ad 1

In het Reconstructieplan voor De Peel (2005) is het gebied ten zuiden van De Stippelberg aangewezen als projectlocatiegebied, waar (uitbreiding van de) zandwinning hand in hand gaat met de ontwikkeling van landschap, natuur en recreatie. De herontwikkelingsopgave is uitgewerkt in het Integraal Gebiedsprogramma (IGP) Bakel-Milheeze Noord. In het IGP zijn locaties voor zandwinning, dagrecreatie en verblijfsrecreatie aangewezen en zijn ambities voor natuur- en landschapsontwikkeling opgenomen. De zandwinactiviteiten in de Bakelse Plassen zijn integraal onderdeel van het IGP. In landschappelijk opzicht betekent de zandwinning een nieuwe ontginningsfase voor het gebied, na de oorspronkelijke (kleinschalige) landbouwfunctie en de daarop volgende (grootschalige) herverkaveling.

Een beperkte uitbreiding van de zandwinactiviteiten met een plas op de locatie Witrijt, aansluitend op de bestaande zandwinplassen, past binnen het gebied en de daarin aanwezige functies. Er is qua omvang sprake van een redelijke uitbreiding van de zandwinning, die plaatsvindt op onbebouwde agrarische gronden zonder bijzondere natuur- of landschapswaarden. Bestaande functies in de omgeving, waaronder de bestaande woningen, blijven gehandhaafd. Bestaande waardevolle elementen, waaronder de houtwal langs de Hekker, de laanbeplanting langs de overige wegen en de ecologische verbindingzones rond de Milheezerloop en Snelle Loop, worden niet aangetast. Na afloop van de zandwinning wordt het gebied ingericht als natuurgebied met extensieve recreatiemogelijkheden, waarbij extra verbindingen worden gelegd tussen Milheeze en de Bakelse Plassen ten noorden van het plangebied. Het gebied wordt op die manier na afloop van de zandwinning ingepast in zijn omgeving.

Ad 2

Door de aanleg van een zandwinplas wordt de agrarische functie aan het plangebied onttrokken. Na afloop van de zandwinning resteert een waterpartij met natuurlijk ingerichte randzones. De natuur die wordt gerealiseerd is aanvullend op de reeds gerealiseerde natuur in de omgeving, doordat zoveel mogelijk natte natuur wordt aangelegd. Het initiatief heeft geen betrekking op de toevoeging van bebouwing of de vestiging van 'stedelijke' functies, maar betreft een uitbreiding van de bestaande zandwinactiviteiten. Er wordt gebruik gemaakt van de bestaande klasseerinstallatie, waardoor verkeersstromen niet wijzigen. Er zijn daarom geen effecten op mobiliteit of op leegstand elders. Zoals blijkt uit de project-MER (zie ook hoofdstuk 5 van de plantoelichting) zijn de effecten van de zandwinning op de leefbaarheid van omwonenden beperkt en aanvaardbaar. Na afronding van de zandwinactiviteiten gaan van het plangebied geen milieueffecten meer uit.

Ad 3

Na afloop van de zandwinning ontstaat een aantrekkelijk gebied, bestaande uit een plas die wordt omzoomd door natuurlijk ingerichte oevers met fiets- en wandelpaden. Het gebied bestaat in de huidige situatie uit agrarische percelen en is niet toegankelijk. Herontwikkeling van de locatie en het toegankelijk maken ervan draagt bij aan de versterking van de omgevingskwaliteit. Aangezien geen sprake is van het oprichten van gebouwen, is er ook geen aanleiding voor sloop van (leegstaande) panden elders.

Naast de specifieke regels van artikel 3.71 gelden de algemene regels van paragraaf 3.1.2: de basisprincipes voor een evenwichtige toedeling van functies. Dit betekent dat rekening dient te worden gehouden met zorgvuldig ruimtegebruik, de waarden in een gebied met toepassing van de lagenbenadering en met meerwaardecreatie. Daarnaast moet een bijdrage worden geleverd aan de kwaliteitsverbetering van het landschap. In hoofdstuk 3 van deze toelichting (en in het project-MER) is uitgebreid beschreven hoe is omgegaan met de waarden in het gebied en met het ruimtegebruik in de tijdelijke en definitieve situatie. Door rekening te houden met bestaande waarden en het voorkeursalternatief daarop af te stemmen past het plan binnen de Interim omgevingsverordening.

Meerwaardecreatie omvat op grond van de Interim omgevingsverordening een evenwichtige benadering van de economische, ecologische en sociale aspecten die in een gebied en bij een ontwikkeling zijn betrokken, waaronder:

- a. de mogelijkheid om opgaven en ontwikkelingen te combineren waardoor er meerwaarde ontstaat;
- b. de bijdrage van een ontwikkeling aan andere opgaven en belangen dan die rechtstreeks met de ontwikkeling gemoeid zijn.

Bij de Bakelse Plassen is in algemene zin sprake van meerwaardecreatie: zandwinning is de belangrijkste kostendrager voor het IGP en heeft daarmee in grote mate bijgedragen aan de herinrichting van het gebied vanaf 2009. Ook voor de uitbreiding Witrijt is sprake van meerwaardecreatie: in de eindsituatie is sprake van een aantrekkelijk natuurgebied, met natuurdoeltypen die aanvullend zijn op de natuurdoeltypen die in de omgeving al aanwezig zijn. Het gebied kan recreatief worden gebruikt (wandelen, fietsen) en met de aanleg van een voedselbos en mogelijk het gebruik van de plas om water aan de grondwatervoorraad toe te voegen, is sprake van een bijdrage aan diverse opgaven en belangen, anders dan uitsluitend de zandwinning. In de eindsituatie is daarnaast sprake van een kwaliteitsverbetering van het landschap, doordat de agrarische gronden plaatsmaken voor een plassengebied met natuurlijk ingerichte randzones.

Externe werking Natuur Netwerk Brabant

Het voorkeursalternatief leidt niet tot ruimtebeslag binnen het NNB, aangezien voor de meest oostelijke transportvariant is gekozen en het NNB ten noorden van de Hekker daardoor wordt gespaard. Op grond van artikel 3.16 van de Interim omgevingsverordening dient echter ook rekening te worden gehouden met externe effecten op het NNB. Een bestemmingsplan dat een ontwikkeling mogelijk maakt die een aantasting geeft van de ecologische waarden en kenmerken in het Natuur Netwerk Brabant, dient de negatieve effecten waar mogelijk te beperken. De overblijvende, negatieve effecten moeten worden gecompenseerd overeenkomstig artikel 3.22 van de Interim omgevingsverordening. In paragraaf 6.4.2 van de project-MER is aangegeven welke effecten zich kunnen voordoen ten aanzien van de externe werking op NNB.

- Uit hydrologisch onderzoek is gebleken dat realisering van het initiatief plaatselijk leidt tot een beperkte verhoging van de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG) direct ten westen van het plangebied. De bosschages aan de westzijde van de Kreijtenberg maken deel uit van het NNB en zijn enkele jaren geleden aangeplant als natuurcompensatie in het kader van het IGP. Dit is een jong en relatief soortenrijk boscomplex. De beperkte verandering in de GLG zal hier naar verwachting niet leiden tot aantasting van de ecologische kwaliteit in dit deel van het NNB.
- In het kader van het zandtransport tussen de locatie Witrijt en de bestaande verwerkingsinstallatie op de Bakelse Plassen is onderzocht of er sprake is van (indirecte) verstoring van het NNB door geluid. Uit de akoestische berekeningen blijkt dat het geluidbelaste oppervlakte binnen de 42 dB- en 47 dB-contour in de nieuwe situatie 9,93/2,82 ha bedraagt. Dit is een reductie van het geluidbelaste oppervlakte ten opzichte van de nul-situatie met -8,49/-0,63 ha. Deze reductie is het gevolg van mitigerende maatregelen die worden getroffen als onderdeel van het voorkeursalternatief, waaronder het oprichten van grondwallen en het treffen van maatregelen bij de bestaande verwerkingsinstallatie. Door de afname van het geluidbelaste oppervlakte is voor de aanlegfase geen compensatie meer nodig.

4.3.4 Ontgrondingenbeleid Noord-Brabant

De Ontgrondingenwet ziet toe op het reguleren van het verlagen van het bodemoppervlak door graafwerkzaamheden en op het winnen van zand, klei en andere oppervlaktedelfstoffen uit de bodem. Per 1 januari 2009 is de wet gewijzigd in lijn met de afbouw van de regierol van het Rijk met betrekking tot de bouwgrondstoffenvoorziening. De provincie heeft van de wetgever diverse bevoegdheden en verantwoordelijkheden gekregen inzake ontgrondingen.

Het provinciale grondstoffenbeleid is vastgelegd in de nota 'Actualisatie van het Brabantse Grondstoffenbeleid' (2006) en is voor functionele ontgrondingen nader uitgewerkt in de nota's 'Handleiding Functioneel Ontgronden' en 'De bodem in Zicht'. Naast functionele ontgrondingen, waarbij delfstofwinning van ondergeschikt belang is aan de andere belangen voor ontgroning, kent de nota het begrip multifunctionele ontgrondingen. Multifunctionele ontgrondingen zijn ontgrondingen waarbij zandwinning en het realiseren van één of meer functies gekoppeld zijn. De functie zandwinning is daarbij nevens geschikt aan de andere functies. Nieuwe multifunctionele ontgrondingen kunnen op grond van het provinciaal beleid alleen nog maar plaatsvinden als de winning is gekoppeld aan de realisering van andere gewenste doelen, als met het project de ruimtelijke kwaliteit wordt verhoogd en als er voldoende maatschappelijk draagvlak is. Daarvoor wordt het volgende beoordelingskader gehanteerd:

- Multifunctionele projecten sluiten aan op de door de provincie vastgestelde plannen en programma's voor ruimtelijke en ecologische ontwikkeling en kwaliteitsverbetering. Multifunctionele zandwin-initiatieven maken combinaties met de realisatie van functies, waarover in die beleidskaders afspraken zijn gemaakt. Op deze wijze wordt ingezet op het realiseren van maatschappelijke meerwaarde.

- Vanuit het oogpunt van de kwaliteit van het ontwerp is het noodzakelijk dat de functie zandwinning en de overige functies van een project in een redelijke verhouding tot elkaar staan en er een goede samenhang tussen de verschillende functies is. Gebruiks-, belevings- en toekomstwaarde zijn hierin de ankerpunten.
- Vanuit het streven naar kwaliteit en hoogwaardigheid is het noodzakelijk dat het aandeel van de bij een winning vrijkomende hoogwaardige grondstoffen, zoals beton- en metselzand en klei, gemaximaliseerd wordt.
- Multifunctionele projecten komen tot stand door samenwerking in de regio van alle bij het gebied betrokken partijen, zoals het zandwinnend bedrijf, de gemeente, natuurorganisaties en terreinbeheerders. De provincie wordt van meet af aan bij dit samenwerkingsverband betrokken. Op deze wijze is een breed draagvlak geborgd en zal binnen de provincie de afstemming van de verschillende afwegingskaders soepel verlopen.
- Projecten hebben ook draagvlak in de directe omgeving, bij omwonenden. Om onnodige overlast voor omwonenden te voorkomen worden zij zowel in de fase van de projectvoorbereiding als in de fase van de uitvoering bij het project betrokken.
- (Tijdelijke) teruggang in natuur- en landschapswaarden of andere waarden wordt aantoonbaar gecompenseerd. Bij ingrijpende ontgroningen is er compensatie voor de (tijdelijke) teruggang in de leefkwaliteit of hinder tijdens de uitvoering in de omgeving. Vanwege de hinder is het vaststellen van een einddatum gewenst. Die zal doorgaans tussen de 10 en 15 jaar liggen.

De Ontgroningenwet kent een algeheel verbod om zonder vergunning te ontgronden. Dit betekent dat voor iedere verlaging van het maaiveld een vergunning nodig is. De wet geeft echter de mogelijkheid om bij provinciale verordening te bepalen voor welke ontgrondingscategorieën dit verbod niet geldt. In paragraaf 2.3.2 van de Interim omgevingsverordening zijn diverse uitzonderingen van de vergunningplicht geregeld, bijvoorbeeld voor sanering van bodemverontreinigingen, uitvoering van archeologische werkzaamheden en reguliere werkzaamheden voor de bouw van gebouwen. Naast deze specifieke categorieën van ontgroningen geldt er ook een absolute vrijstelling voor functionele ontgroningen indien zij niet groter zijn dan 2000 m² en niet dieper dan 3 meter beneden maaiveld.

Relevantie voor het bestemmingsplan

Voor de ontgroning in het plangebied zijn de uitzonderingen zoals opgenomen in de Interim omgevingsverordening niet van toepassing. Voor een ontgrondingsactiviteit waarvoor géén vrijstelling geldt, moet een ontgrondingsvergunning worden verleend. Bij de voorbereiding van de beschikking tot vergunning wordt de aanvraag getoetst aan het beleid dat is vastgelegd in (provinciale) beleidsnota's. De provincie toetst de aanvraag niet alleen aan het grondstoffenbeleid maar - conform de Ontgroningenwet - aan alle belangen die bij de ontgroning zijn betrokken. Dit betekent dat ook aan het beleid dat is ontwikkeld voor de verschillende deelbelangen, zoals natuur en landschap en hydrologie, wordt getoetst. De ontgrondingsvergunning voor de ontgroning in het plangebied is gelijktijdig met voorliggend bestemmingsplan voorbereid en wordt op grond van de coördinatieregeling gelijktijdig met dit bestemmingsplan ter inzage gelegd. Daarbij is getoetst aan het beoordelingskader zoals opgenomen in het provinciaal beleid.

De uitbreiding van de Bakelse Plassen op de locatie Witrijt heeft onder andere tot doel om de bestaande winning in plas 5 van de Bakelse plassen zuinig en efficiënt af te kunnen ronden. Dit past binnen het provinciale streven om maximaal hoogwaardig rendement uit de schaarse grondstoffen te halen. In nota 'Actualisatie van het Brabantse Grondstoffenbeleid' is aangegeven dat de provincie het vanuit het streven naar kwaliteit en hoogwaardigheid noodzakelijk acht dat het aandeel van de bij een winning vrijkomende hoogwaardige grondstoffen, zoals beton- en metselzand en klei, gemaximaliseerd wordt. Ontgroning in het plangebied maakt dit mogelijk doordat het geschikte (hoekige) zand uit de nieuwe ontgraving onder andere kan worden gemengd met het minder geschikte zand uit plas 5.

In het plangebied is sprake van een multifunctionele ontgronding. De nieuwe plas wordt onderdeel van de huidige zandwinning in de Bakelse Plassen. Deze zandwinning heeft in grote mate bijgedragen aan de herinrichting van het totale gebied waar het IGP betrekking op heeft.

In de eindsituatie is ook in het gebied van Witrijt sprake van een aantrekkelijk natuurgebied dat mede door de aanleg van nieuwe landschapselementen geschikt is voor extensief recreatief medegebruik. Met de aanleg van een voedselbos, de optionele aanleg van drijvende zonnepalen en het onderzoek naar mogelijkheden om de plas bij te laten dragen aan de klimaatadaptie wordt extra meerwaarde gecreëerd.

4.4 Gemeentelijk ruimtelijk beleid

4.4.1 Structuurvisie+ 2011-2021

Op gemeentelijk niveau is met name de Structuurvisie+ 2011-2021 relevant. De Structuurvisie+ is een instrument dat door het gemeentebestuur wordt gehanteerd om veranderingen in de juiste richting te sturen. De Structuurvisie+ is geen statisch eindbeeld, maar een beoordelingskader voor wensen en ontwikkelingen. Het doel is uiteindelijk oplossingen te creëren voor de vraagstukken die spelen in de gemeente op het gebied van wonen, werken, landbouw, recreëren, welzijn en natuur. De afwegingen die worden gemaakt en die ten grondslag liggen aan de ontwikkeling van Gemert-Bakel worden gebaseerd op de Telos- driehoek: mensen, ruimte en middelen (people, planet, profit) en hun onderlinge relaties.

De gemeente Gemert-Bakel zet in het buitengebied in op een verduurzaming van de agrarische sector. Uitgangspunt is dat ontwikkelingsruimte wordt geboden op duurzame locaties, voor duurzame ondernemingen. Kleinschalige, verbrede landbouw, vaak in combinatie met recreatie, wordt in de hele gemeente bevorderd. De gemeente faciliteert en organiseert het proces om toeristisch-recreatieve mogelijkheden te bundelen en (als nieuwe concepten) in de etalage te zetten. De gemeente daagt uit tot grensverleggend ondernemerschap vanuit de overtuiging dat recreatie en toerisme de nieuwe drager voor onze lokale ontwikkelingen wordt. Er komen meer bezoekers in de centra, maar ook in het buitengebied. De gemeente hecht daarnaast veel waarde aan natuur en landschap en aan archeologie en cultuurhistorie.

Relevantie voor het bestemmingsplan

In de Structuurvisie+ worden geen specifieke uitspraken gedaan over (uitbreiding van) de zandwinning in de Bakelse Plassen. Het initiatief past binnen het gemeentelijk beleid, dat uitgaat van versterking van de toeristische en recreatieve mogelijkheden in het buitengebied. Door de zandwinning en de daaropvolgende herinrichting ontstaan in dit gebied - dat op dit moment bestaat uit enkele grote, ontoegankelijke agrarische percelen - mogelijkheden voor extensieve recreatie (wandelen en fietsen) in dit deel van het buitengebied. Het natuur- en recreatiegebied rond de Bakelse Plassen wordt hierdoor uitgebreid.

4.4.2 Beeldkwaliteitsplan Buitengebied

Het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied (oktober 2016) is een toetsingskader en inspiratiedocument voor ontwikkelingen in het buitengebied. Op basis van het beeldkwaliteitsplan kan worden bepaald of ontwikkelingen passen binnen de omgeving en hoe ontwikkelingen moeten worden vormgegeven zodat sprake is van een goede landschappelijke inpassing. Daarbij is in de randvoorwaarden per landschapstype (op landschaps-, erf- en bebouwingsniveau) rekening gehouden met functies die zich eenvoudig laten inpassen in het landschap en functies waarbij een extra inspanning geleverd dient te worden om de samenhang tussen het erf en het landschap te behouden.

Het beeldkwaliteitsplan richt zich op een goede samenhang van het erf en het omringende landschap en doet uitspraken over landschappelijke inpassing van nieuwe ontwikkelingen en over kwaliteitsverbetering in bredere zin. De basis voor het beeldkwaliteitsplan is een indeling van de gemeente in drie landschapstypen:

1. het beekdallandschap;
2. het kampenlandschap met oude akkers;
3. het Peelontginningenlandschap.

Per landschapstype zijn de karakteristieke uitstraling en de gewenste ontwikkelingsrichting van het landschap en van het erf beschreven. Daarbij is aangegeven wat de beeld dragers van het betreffende landschapstype zijn en hoe initiatieven kunnen worden ingepast. Vervolgens is aangegeven welke randvoorwaarden er gelden voor (de beeldkwaliteit van) op te richten bebouwing.

Het plangebied ligt in het gebiedstype 'kampenlandschap met oude akkers'. Dit landschapstype heeft van oudsher een kleinschalig en groen karakter, met rechtlijnige landschapselementen op de perceelsgrenzen. Tussen de landschapselementen zijn de erven gelegen. Het kampenlandschap heeft veel van zijn oorspronkelijke groene en kleinschalige uitstraling verloren. Veel landschapselementen, waaronder perceelsrandbeplantingen en esrandbeplantingen rond de oude akkers, zijn verdwenen. De huidige beeldkwaliteit van het kampenlandschap wordt overwegend bepaald door het reliëf, de grillige verkaveling en restanten van het oorspronkelijke aaneengesloten groene netwerk van landschapselementen. Het beleid van de gemeente is erop gericht om het oorspronkelijke groene en kleinschalige karakter van het kampenlandschap te behouden en te versterken. Dit betekent onder andere dat het wenselijk is om lijnvormige landschapselementen, zoals houtwallen en -singels, toe te voegen aan de nog aanwezige landschapselementen in het landschap.

Relevantie voor het bestemmingsplan

Zoals aangegeven in paragraaf 3.1 heeft de oorspronkelijke kleinschalige, onregelmatige blokverkaveling in het plangebied plaats gemaakt voor een rationele verkaveling bestaande uit enkele grootschalige agrarische percelen. In het plangebied komen geen landschapselementen (houtwallen, singels en dergelijke) voor. Langs de wegen in de omgeving van het plangebied staat (laan)beplanting, waarbij met name de houtwal langs de Hekker landschappelijk en cultuurhistorisch waardevol is.

Door zandwinning zal het landschap in het plangebied transformeren van een agrarisch landschap naar een zandwinplas met natuurlijk/landschappelijk ingerichte randen. De waardevolle landschapselementen in de omgeving – waaronder de boombeplanting en houtwallen langs de omringende wegen en de ecologische verbindingzones – worden niet aangetast. De zandwinplas wordt na ontgronding voorzien van een landschappelijke en multifunctionele inrichting die recht doet aan de landschappelijke context. In het gebied worden natuurdoeltypen gerealiseerd die samenhangen met de natte omstandigheden rond de plas. Door het realiseren van landschapselementen (bomen, hagen, voedselbos) wordt een kleinschalig, aantrekkelijk landschap gerealiseerd aan de randen van het gebied. Het initiatief past daarmee binnen de intenties van het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied.

4.4.3 Bomenverordening en Groene Kaart Gemert-Bakel

De gemeente Gemert-Bakel maakt gebruik van een Groene Kaart waarop groenstructuren en waardevolle bomen zijn aangegeven. Op grond van de Bomenverordening geldt een verbod om beschermde houtopstanden te vellen of te laten vellen. Het bevoegd gezag kan onder voorwaarden ontheffing verlenen van dit verbod. Het verbod geldt voor beschermde houtopstanden die zijn opgenomen op de Groene kaart. De Groene Kaart is blijvend in ontwikkeling.

Relevantie voor het bestemmingsplan

Binnen het plangebied zijn geen individuele waardevolle bomen aangeduid. Op de bebouwde erven aan de Heibloem staan wel enkele waardevolle bomen, maar die vallen buiten het plangebied. De ecologische verbindingzone langs de Milheezerloop en de bosgebieden rond de bestaande Bakelse Plassen zijn aangeduid als waardevolle groenstructuur (natuur).

De laanbeplanting langs de Heibloem, Hekker en Kreijtenberg is aangeduid als lijnstructuur in het buitengebied en de natuurgronden langs de Milheezerloop als landschapselement. De houtwal aan de zuidzijde van de Hekker is aangeduid als beschermde houtopstand.

Mede door een zorgvuldige inpassing van de tunnel onder de Hekker hoeven voor het initiatief geen waardevolle bomen te worden gekapt. De houtwal aan de zuidzijde van de Hekker wordt minimaal aangetast (zonder de kap van bomen) en de (laan)beplanting langs de omringende wegen en de Milheezerloop blijft behouden. Er is dus geen ontheffing van het kapverbod uit de Bomenverordening nodig.

5 Milieuhygiënische en planologische aspecten

5.1 Milieueffectrapportage

5.1.1 Doel van een milieueffectrapportage

Het doel van een milieueffectrapportage (m.e.r.) is om het milieubelang een volwaardige en vroegtijdige rol in de besluitvorming te geven, in die gevallen waarin er sprake is van een voornemen tot het uitvoeren van activiteiten met mogelijk ingrijpende gevolgen voor de omgeving. Een milieueffectrapport (MER) geeft objectief weer welke milieugevolgen te verwachten zijn door de ingreep. Daartoe worden op basis van verschillende toetsingscriteria de te verwachten effecten van het planvoornemen ('de voorgenomen activiteit') en eventuele alternatieven en varianten hierop beschreven en beoordeeld. Ook worden compenserende en/of mitigerende maatregelen benoemd om eventuele negatieve effecten te beperken. In het MER vindt geen weging van de verschillende aspecten plaats. Gebruikmakend van de effectbeschrijvingen en –beoordelingen uit het MER kan uiteindelijk een voorkeursalternatief worden gekozen dat planologisch wordt vastgelegd en waarvoor de benodigde vergunningen worden aangevraagd. Bij de keuze voor dit voorkeursalternatief kunnen overigens ook andere belangen dan enkel milieuargumenten een rol spelen, zoals financieel-economische of politieke overwegingen, eigendomsposities of draagvlak in de omgeving.

Het opstellen van een MER is geen op zichzelf staand doel of plan maar is altijd een hulpmiddel bij de besluitvorming door het bevoegd gezag over de betreffende activiteit. Om die reden is een MER altijd gekoppeld aan een overheidsbesluit, in dit geval de besluitvorming over de aanvraag van een ontgrondingsvergunning. Het MER Achter de Berke is primair opgesteld ten behoeve van de onderbouwing van deze vergunning. Het MER bevat veel (milieu)informatie over het plangebied en de beoogde ontwikkeling en is daarom ook van belang voor de onderbouwing van de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan. Het MER en de daaraan ten grondslag liggende onderzoeksrapportages zijn daarom als bijlage bij het bestemmingsplan opgenomen en in de volgende paragrafen is een samenvatting van de resultaten van het MER gegeven. Voor meer informatie en een uitgebreidere onderbouwing wordt verwezen naar het MER en de afzonderlijke onderzoeksrapporten.

5.1.2 Aanleiding voor een milieueffectrapportage

Er zijn verschillende aanvliegroutes aan de orde bij het bepalen van de noodzaak tot het uitvoeren van een m.e.r.-procedure voor een project. De eerste aanvliegroute is de directe toetsing aan het Besluit milieueffectrapportage.

Besluit milieueffectrapportage

In de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage is geregeld dat bepaalde plannen of besluiten (zoals een bestemmingsplan of een ontgrondingsvergunning) met mogelijk significante negatieve gevolgen voor het milieu op hun effecten moeten worden getoetst. In bijlage C en D van het Besluit milieueffectrapportage heeft het Rijk een groot aantal activiteiten genoemd die in potentie qua aard en omvang dusdanige effecten voor de omgeving kunnen veroorzaken, dat hiervoor in bepaalde gevallen een m.e.r.-plicht of een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt. Hiermee kan het milieubelang een vroegtijdige en volwaardige rol spelen in de besluitvorming over een bepaald plan of besluit. Voor dit initiatief zijn de volgende categorieën van belang:

- **Activiteit C16.1** stelt dat de activiteit 'de ontginning dan wel wijziging of uitbreiding van de ontginning van steengroeven of dagbouwminen, met inbegrip van de winning van oppervlaktedelstoffen uit de landbodem' m.e.r.-plichtig is in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een terreinoppervlakte van meer dan 25 ha.

- **Activiteit D16.1** stelt dat de activiteit ‘de ontginning dan wel wijzing of uitbreiding van de ontginning van steengroeven of dagbouwminen, met inbegrip van de winning van oppervlakedelfstoffen uit de landbodem’ m.e.r.-beoordelingsplichtig is in gevallen waarin deze activiteit betrekking heeft op een terreinoppervlakte van meer dan 12,5 ha.

Hierbij geldt dat deze drempelwaarden niet als harde grenswaarden mogen worden gezien, maar als indicatieve waarden. In het project Witrijt is er sprake van een plangebied waarbinnen delfstoffen worden gewonnen met een bruto oppervlakte van circa 19,5 ha. De drempelwaarde van activiteit D16.1 wordt dus wel overschreden, maar die van activiteit C16.1 niet. Omdat sprake is van een concreet project/besluit, de coördinatieregeling uit de Wet ruimtelijke ordening wordt toegepast en het bestemmingsplan geen extra planologische mogelijkheden of kaders biedt dan het concrete initiatief, kan in principe worden volstaan met een m.e.r.-beoordeling ten behoeve van de besluitvorming over de ontgrondingsvergunning. In zo’n m.e.r.-beoordeling hoeven alleen de effecten van het plan zelf te worden beschreven en hoeven geen alternatieven en varianten te worden onderzocht. De initiatiefnemer hecht echter groot belang aan een zorgvuldige planvorming en aan een heldere open communicatie met de omgeving. Daarom heeft De Peelhorst ervoor gekozen een vrijwillige beperkte project-m.e.r.-procedure te doorlopen ten behoeve van de besluitvorming over de aanvraag van een ontgrondingsvergunning en niet te volstaan met een m.e.r.-beoordeling.

Wet natuurbescherming

Naast de toetsing aan het Besluit m.e.r. is er nog een tweede aanvliegroute die kan leiden tot het verplicht moeten doorlopen van een m.e.r.-procedure. Deze volgt uit de Wet natuurbescherming (Wnb). Indien als gevolg van een initiatief significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van een nabijgelegen Europees beschermd Natura 2000-gebied niet kunnen worden uitgesloten en er wordt een plan (zoals een bestemmingsplan) opgesteld, dan wordt de besluitvorming over dit plan automatisch plan-m.e.r.-plichtig en vervalt een eventuele m.e.r.-beoordelingsplicht uit de eerdere aanvliegroute. Dit wordt onderzocht in een zogenaamde voortoets Natura 2000. Voor dit initiatief is een dergelijke voortoets opgesteld. Hieruit blijkt dat als gevolg van de voorgenomen realisering van het project significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten, waardoor deze tweede aanvliegroute niet leidt tot een plan-m.e.r.-plicht.

Provinciale verordening

Een derde en laatste aanvliegroute die zou kunnen leiden tot het verplicht moeten uitvoeren van een m.e.r.(beoordelings)procedure is gelegen in het feit dat een provincie in haar provinciale (milieu)verordening specifieke activiteiten kan benoemen, waarvoor in aanvulling op de activiteiten uit bijlage C en D van het Besluit m.e.r. ook een m.e.r. of m.e.r.-beoordeling moet worden verricht. De provincie Noord-Brabant heeft dit niet gedaan, waardoor deze laatste aanvliegroute geen aanleiding geeft tot een m.e.r.-plicht.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande blijkt dat in dit project formeel kan worden volstaan met een m.e.r.-beoordeling. De initiatiefnemer heeft er vanwege de transparantie richting de omgeving en een zorgvuldig planproces toch voor gekozen om een (vrijwillige) beperkte project-m.e.r.-procedure te doorlopen ten behoeve van de besluitvorming over de ontgrondingsvergunning. Het MER is formeel-juridisch enkel gekoppeld aan de besluitvorming over de aanvraag van een ontgrondingsvergunning, maar is tevens als bijlage aan de toelichting van dit bestemmingsplan toegevoegd om aan te tonen hoe het milieubelang ook in de ruimtelijke ordening een rol heeft gespeeld.

5.2 Effectbeoordeling van alternatieven en varianten

In het MER zijn voor het plangebied Witrijt verschillende alternatieven en varianten onderzocht:

- drie inrichtingsalternatieven: (zie afbeelding 3.5 in paragraaf 3.3 van deze toelichting)
 - I1 centraal plus (accent extensieve recreatie);

- I2 noordoost (accent natuur);
- I3 noord (accent cultuurhistorisch landschap);
- twee uitvoeringsalternatieven:
 - U1: met de klok mee/tegen de klok in
 - U2: van zuid naar noord
- drie transportroutes (zie afbeelding 3.6 in paragraaf 3.3 van deze toelichting):
 - T1: bospad langs de Oude Zuth
 - T2: oeverzone (met varianten B1 en B2 voor locatie scheprad)
 - T3: schiereiland (met varianten C1, C2 en C3 voor locatie scheprad)

De alternatieven en varianten zijn in paragraaf 3.3 van deze toelichting en in paragraaf 5.3 van het MER uitgebreid beschreven. In het MER zijn de (milieu)effecten van alle alternatieven en varianten beschreven en beoordeeld. Indien relevant is daarbij onderscheid gemaakt in permanente effecten in de eindsituatie en tijdelijke effecten tijdens de aanlegfase. In het MER is voor alle toetsingscriteria het milieueffect uitgedrukt in een schaal die loopt van sterk negatief effect (---) tot sterk positief effect (+++). Hierna is de samenvattende milieubeoordeling uit hoofdstuk 7 van het MER overgenomen.

	Inrichting			Uitvoering		Transportroutes					
Bodem	I1	I2	I3	U1	U2	T1,A1	T2,B1	T2,B2	T3,C1	T3,C2	T3,C3
Beïnvloeding van geologische en geomorfologische waarden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beïnvloeding van de bodemopbouw	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Beïnvloeding van de bodemkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Water	I1	I2	I3	U1	U2	T1,A1	T2,B1	T2,B2	T3,C1	T3,C2	T3,C3
Beïnvloeding grondwaterstanden en -stromingen	+	+	+	+	+	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beïnvloeding wijstgronden	0	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Geothermische effecten op aardwarmtesystemen	0	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Invloed op oppervlaktewateren	+	+	+	+	+	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Invloed op grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	0	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Natuur	I1	I2	I3	U1	U2	T1,A1	T2,B1	T2,B2	T3,C1	T3,C2	T3,C3
Beïnvloeding van Natura 2000-gebieden	+	+	+	+	+	0	0	0	0	0	0
Beïnvloeding van Natuurnetwerk Brabant en EVZ	0	0	0	-	-	--	-	--	0	-	0
Beïnvloeding van beschermde flora en fauna	0	0	0	0	0	--	-	-	0	0	0
Potentie voor nieuwe natuurwaarden	++	+++	+++	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Grondgebruik	I1	I2	I3	U1	U2	T1,A1	T2,B1	T2,B2	T3,C1	T3,C2	T3,C3
Beïnvloeding bestaand grondgebruik	--	--	--	--	--	0	0	0	0	0	0
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	I1	I2	I3	U1	U2	T1,A1	T2,B1	T2,B2	T3,C1	T3,C2	T3,C3
Gevolgen voor ruimtelijke kwaliteit											
- belevingswaarde	++	++	+++	--	--	--	--	-	--	-	--
- gebruikswaarde	++	++	+++	0	0	0	0	0	0	0	0
- toekomstwaarde	++	+++	++	0	0	0	0	0	0	0	0
Gevolgen voor cultuurhistorische waarden	--	--	-	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	-	-	-
Gevolgen voor archeologische waarden	0	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Woon- en leefmilieu	I1	I2	I3	U1	U2	T1,A1	T2,B1	T2,B2	T3,C1	T3,C2	T3,C3
Gevolgen voor wegverkeer	+	0	0	0	0	0	0	+	0	+	+
Gevolgen voor geotechnische stabiliteit	0	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Hinder en overlast door industrielaawaai	n.v.t.	n.v.	n.v.t.	-	-	-	-	-	-	-	-
Hinder en overlast door trillingen	n.v.t.	n.v.	n.v.t.	-	-	-	-	-	-	-	-
Beïnvloeding luchtkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hinder en overlast door grof stof en waaiwiel	n.v.t.	n.v.	n.v.t.	0	0	0	0	0	0	0	0
Hinder en overlast voor omwonenden											
- Ganzen	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- Kikkers	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- Muggen	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- Recreanten	-	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gevolgen voor gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gevolgen voor externe veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Niet gesprongen explosieven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kabels en leidingen	0	0	0	0	0	0	0	-	0	-	-
Klimaat en duurzaamheid	I1	I2	I3	U1	U2	T1,A1	T2,B1	T2,B2	T3,C1	T3,C2	T3,C3
Mogelijkheden voor klimaatadaptie	+	++	+	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bijdrage aan energietransitie	+++	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Tabel: samenvattende milieubeoordeling (MER Achter de Berke)

Uit de samenvattende milieubeoordeling en de effectbeschrijvingen blijkt dat de verschillen tussen de alternatieven en varianten voor het planvoornemen voor veel beoordelingscriteria niet onderscheidend zijn. Met name op de thema's 'landschap, cultuurhistorie en archeologie', 'natuur' en in beperkte mate 'woon- en leefmilieu' en 'klimaat en duurzaamheid' zijn wel verschillen in de effect-scores.

Uiteindelijk is, op basis van de milieueffecten én het overleg met de bevoegde gezagen en de omgeving, inrichtingsalternatief I2 geselecteerd als vertrekpunt voor het voorkeursalternatief Witrijt. De plas ligt in het voorkeursalternatief – overeenkomst alternatief I2 - in de noordoosthoek van het plangebied, zodat er achter de woningen aan de Heibloem geen toegankelijke randzone resteert en de privacy van de omwonenden geborgd is. Aan de west- en zuidzijde ligt een gevarieerde randzone die ruimte biedt aan een ecologische verbinding tussen de Milheerloop en de Oude Zuth, recreatieve routes en een voedselbos aan de zuidoostzijde. De plas zelf biedt naast de natuurfunctie in principe ruimte aan twee nevenfuncties: waterconservering en duurzame energie-opwekking door middel van drijvende zonnepanelen. Voor de optie waterconservering kan een deel van de laagte in de westelijke randzone worden gebruikt als inlaatwadi of helofytenfilter, zodat het water uit de Milheerloop na bodempassage aan de plas c.q. het grondwater kan worden toegevoegd. De optie drijvende zonnepanelen moet nog nader worden onderzocht. Het voorkeursalternatief Witrijt is beschreven in paragraaf 3.5 van deze toelichting en is – met uitzondering van de optionele zonnepanelen - mogelijk gemaakt in dit bestemmingsplan.

5.3 Effecten voorkeursalternatief Witrijt

5.3.1 Algemeen

In het MER is in de hoofdstukken 4 ('huidige situatie en autonome ontwikkeling') en 6 ('te verwachten milieueffecten') voor alle relevante milieuaspecten in beeld gebracht wat de huidige situatie is en welke effecten de voorgenomen activiteit heeft.

Voor veel milieuaspecten is onderzoek verricht. De onderzoeksrapportages zijn als bijlage bij het MER - en daarmee ook als bijlage bij dit bestemmingsplan - opgenomen. Om onnodige dubbelingen te voorkomen, wordt in dit bestemmingsplan primair verwezen naar de uitgebreide effectbeschrijving die in het MER is opgenomen. Hierna wordt per aspect de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan toegelicht, waarbij is aangesloten bij de teksten in hoofdstuk 6 van het MER.

5.3.2 Geologie, geomorfologie en bodem

Geologische en geomorfologische waarden

Uit de aardkundige waardenkaart van de provincie Noord-Brabant is gebleken dat er in de huidige situatie ter plaatse van het plangebied geen bijzondere aardkundige waarden in de bodem aanwezig zijn. De dichtstbijzijnde aardkundige waarden in de omgeving van het plangebied zijn natuurgebied De Stippelberg op circa 900 meter ten noorden van het plangebied en de wijstgronden ter plaatse van Geneneind, op ruim 1 km ten westen van het plangebied. Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling zullen daardoor geen bijzondere geologische of aardkundige waarden verloren gaan. De waardevolle gebieden in de omgeving worden niet vernietigd en blijven behouden.

Bodemopbouw

Uit de bodemonderzoeken die binnen het plangebied zijn uitgevoerd is gebleken dat het oorspronkelijk bodemprofiel ter plaatse van het plangebied in de huidige situatie nog grotendeels intact is en enkel de bovenste bouwvoor door agrarisch gebruik is verstoord. Als gevolg van de voorgenomen delfstofwinning zal de oorspronkelijke bodemopbouw in het plangebied tot een diepte van maximaal 34 meter verloren gaan. Deze bodemopbouw kent geen bijzondere waarden en komt algemeen voor in de regio.

Bodemkwaliteit

Uit een verkennend (water)bodemonderzoek blijkt dat de bodem ter plaatse van het plangebied als schoon kan worden gekwalificeerd. Uit de toetsing van de onderzochte bodemonsters aan het Besluit bodemkwaliteit volgt dat zowel de bovengrond als de ondergrond 'altijd toepasbaar' is, met uitzondering van twee mengmonsters die voldoen aan de klasse 'wonen' en een mengmonster dat voldoet aan de klasse 'industrie'. Op basis hiervan is geconstateerd dat er geen verontreinigingen in het plangebied aanwezig zijn en aanvullend onderzoek niet noodzakelijk is. De niet-vermarktbaar dekgrond die tijdelijk in depot wordt gezet, mag na afloop van de delfstofwinning conform het Besluit bodemkwaliteit worden hergebruikt bij de eindafwerking van de oevers van het plangebied en de verondieping van de plas. Dit geldt ook voor de was en mors die vrijkomt tijdens het klasseerproces en wordt geretourneerd naar het plangebied. De kans op het ontstaan van nieuwe verontreinigingen tijdens de aanleg- of gebruiksfase is verwaarloosbaar.

5.3.3 Water

Beleid Waterschap Aa en Maas

Het plangebied valt onder het beheer van Waterschap Aa en Maas. Het beleid van het waterschap is erop gericht om het watersysteem en de afvalwaterketen op orde te houden. Voor het bereiken van deze doelstelling wordt een integrale aanpak voorgestaan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt water als ordenend principe meegenomen in de besluitvorming. Het waterschap adviseert in het ruimtelijk traject door middel van de watertoets.

Het beleid van het waterschap is opgenomen in het Waterbeheerplan 2016-2021 'Werken met water voor nu en later'. Het waterbeheerplan beschrijft de doelen en inspanningen van het waterschap. In het waterbeheerplan worden vier programma's onderscheiden:

- Veilig en bewoonbaar beheergebied: bescherming tegen overstromingen van de Maas en het regionale watersysteem en voldoende ruimte voor water om overlast te beperken.

- Voldoende water en klimaatbestendig watersysteem: zorg voor een adequate en duurzame watervoorziening voor de diverse gebruiksfuncties in hun onderlinge samenhang.
- Gezond en natuurlijk water: toewerken naar een watersysteem met een goede waterkwaliteit, dat ecologisch goed functioneert en waar de inwoners en bezoekers van kunnen genieten.
- Schoon water: beheer van de afvalwaterketen, met een centrale plek voor het zuiveren van afvalwater.

Keur waterschap

Het waterschap hanteert de Keur als regelgeving. De Keur Waterschap Aa en Maas 2015 is van toepassing op waterkeringen die in beheer zijn bij het waterschap, op watergangen (rivieren, beken, sloten, vijvers) en op het grondwater. De Keur is uitgewerkt in algemene regels en beleidsregels, die geboden en verboden bevatten die betrekking hebben op (werkzaamheden in de beschermingszones van) waterkeringen, wateren en grondwater. Voor werkzaamheden in de nabijheid van een watergang of dijklichaam met een beperkte impact kan veelal worden volstaan met een melding, mits wordt voldaan aan de algemene regels van de Keur. Als er geen algemene regels zijn gesteld of een activiteit voldoet niet aan die regels, is de activiteit vergunningplichtig. Dit geldt bijvoorbeeld voor het realiseren van bouwwerken binnen de beschermings-/vrijwaringszone van 5 meter aan weerszijden van een A-watergang. Zowel de Milheezerloop als de Snelle loop zijn in de Keur aangeduid als A-Watergang. Voor bouwwerken in de beschermingszone van de waterlopen is, naast een omgevingsvergunning voor het bouwen, dus ook een watervergunning benodigd.

Grondwaterstanden en grondwaterstromingen

Om de effecten van de voorgenomen activiteiten (winning van delfstoffen in het bovenste watervoerend / freatische pakket) op de grondwaterstanden en grondwaterstromingen in het plangebied en in de omgeving van het plangebied te bepalen, is een geohydrologisch modelonderzoek uitgevoerd. Hierin is eerst de worst-case situatie doorgerekend die uitgaat van de maximale winning. Vervolgens zijn ook de uitvoerings- en inrichtingsalternatieven doorgerekend.

Worst-case scenario

Uit de rekenresultaten blijkt dat in het worst-case scenario bij de gemiddelde grondwaterstand aan de oostzijde van het plangebied een verlaging optreedt en aan de westzijde van het plangebied een verhoging. Dit duidt mogelijk op een plaatselijke afname van het verhang als gevolg van de realisering van de voorgenomen activiteiten in het plangebied. De invloedsgebieden van de gemiddelde grondwaterstand, de GHG (Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand) en de GLG (Gemiddeld Laagste Grondwaterstand) bedragen respectievelijk 410, 460 en 590 meter. De maximaal te verwachten hydrologische effecten reiken daarmee niet tot aan het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied De Bult (onderdeel van de Deurnsche Peel & Mariapeel), waardoor negatieve hydrologische effecten op de instandhoudingsdoelen van dit beschermde natuurgebied op voorhand kunnen worden uitgesloten. Evenmin worden er hydrologische effecten verwacht ter plaatse van de Stippelberg, het natuurgebied ten noorden van het plangebied.

De Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG) daalt ten oosten en ten zuidoosten van het plangebied met maximaal 0,20 meter als gevolg van de drainerende werking van de plas tijdens natte omstandigheden. De Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) stijgt met een maximum van circa 0,25 meter als gevolg van de infiltrerende werking van de plas tijdens droge omstandigheden. In droge perioden is dus sprake van minder verdroging dan in de referentiesituatie en in natte perioden is sprake van minder vernatting (kans op 'water in de kelder'). Er is derhalve in het worst-case scenario sprake van een (beperkt) positief effect.

Naast de effecten op de grondwaterstanden zijn ook effecten op de grondwaterstromingen in de worst-case situatie bepaald. Zowel in de GHG als de GLG en de gemiddelde situatie zal de grondwaterstroming in westelijke richting plaatselijk afnemen als gevolg van de daling van de grondwaterstanden aan de oostzijde en de stijging aan de westzijde van het plangebied.

Ten aanzien van de richting van de stroming verandert deze enkel lokaal voor de GLG en de GHG-situatie. Voor de GLG-situatie behelst dit een verandering van convergerende naar divergerende stroming ter plaatse van de plas. Voor de GHG-situatie is dit andersom.

Voorkeursalternatief

In het geohydrologisch modelonderzoek is geconstateerd dat de berekende effecten van het voorkeursalternatief op hoofdlijnen overeenkomen met de effecten van inrichtingsalternatief I2. De belangrijkste verschillen ten opzichte van de eerdere effectbeschrijvingen van dit alternatief worden veroorzaakt door de infiltratiewadi ten westen van de plas met een berekende infiltratie van circa 154 m³/dag tijdens de GLG-situatie. Het voorkeursalternatief (waarin taludbekleding aan de west- en zuidoostzijde van de plas is aangebracht) resulteert samenvattend in de volgende hydrologische effecten:

- Tijdens een gemiddelde situatie beperken de effecten zich tot een lichte verhoging van de grondwaterstand (5-10 cm) binnen een gebied van circa 100 meter ten noordwesten van de plas. Door deze verhoging neemt de drainage naar de waterlopen beperkt toe.
- Tijdens de GHG-situatie treedt een verlaging van de grondwaterstanden op. Deze is het sterkst ten oosten van de plas waar geen taludbekleding wordt aangelegd en bedraagt circa 5-20 cm binnen een gebied van 350-400 meter van de plas. Door deze verlaging neemt de drainage van de waterlopen af.
- Tijdens de GLG-situatie treedt een verhoging van de grondwaterstanden op, met name in het zuiden en zuidwesten van de plas. Deze bedraagt 5 tot 15 cm in een gebied van 450 tot 500 meter van de plas. Deze verhoging is wat groter dan in inrichtingsalternatief I2 doordat in het voorkeursalternatief een infiltratiewadi aan de westzijde van het plangebied is voorzien. Door deze grondwaterstandsverhoging neemt de infiltratie van de Milheezerloop en de Snelle Loop in deze periode af.

Wijstgronden

De zogenaamde wijstgronden liggen op ongeveer 1,1 km ten westen van het plangebied ter plaatse van Geneneind, waar de Peelrandbreuk door de ondergrond loopt. Uit het hydrologisch modelonderzoek is gebleken dat de wijstgronden niet zijn gelegen binnen het geohydrologisch invloedgebied van de voorgenomen activiteit. Er is daarom geen sprake van (positieve of negatieve) effecten.

Geothermische effecten op aardwarmtesystemen

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende locaties met een aardwarmtesysteem aanwezig. Dit betreft zowel gesloten als open installaties. Direct ten oosten van het plangebied (Heibloem 3 en 5) zijn twee woningen aanwezig met een gesloten bodemenergiesysteem. Hier wordt energie gewonnen op basis van warmte-uitwisseling tussen de temperatuur in het gesloten systeem en het grondwater. Deze systemen reiken tot een diepte van 125 respectievelijk 110 meter. Het grootste deel van het de warmte-uitwisseling vindt plaats in de Formatie van Breda. De Formatie van Breda bestaat uit een dik kleipakket (circa 70 - 90 meter beneden maaiveld) met daaronder een zandpakket. Deze kleilaag zorgt ervoor dat de veranderingen in de grondwaterstanden en -stromingen als gevolg van de delfstofwinning geen significante effecten zullen hebben op de hydrologische situatie in de Formatie van Breda. Daarmee ondervinden deze beide gesloten bodemenergiesystemen geen significante effecten van de voorgenomen realisering van de ontwikkeling. Mogelijk vindt ook beperkte warmte-uitwisseling plaats tussen het bodemsysteem en het grondwater in het eerste watervoerend pakket, maar de hydrologische veranderingen zullen slechts marginaal effect hebben op het rendement van het systeem omdat de gemiddelde grondwaterstroming met maximaal 1 m per jaar verandert als gevolg van de realisering van de voorgenomen activiteiten in het plangebied.

Daarnaast is ten westen van het plangebied (Hekker 5) een locatie aanwezig met open aardwarmtesysteem. Dit systeem bestaat uit 3 warme en 3 koude putten en kent een debiet van 27-32 m³/uur/m en een diepte van 37-73 m beneden maaiveldniveau.

Deze putten reiken dus tot in het eerste watervoerend pakket (de zandige Kiezeloöliet formatie). Voor dit pakket is in het hydrologisch modelonderzoek de verandering in de grondwaterstroming berekend. In het worst-case scenario blijkt de grondwaterstroming in de GLG en de gemiddelde situatie met maximaal 1 m per jaar toe te nemen. Dit zal naar verwachting niet tot significante effecten leiden voor het rendement van dit open energiesysteem.

Oppervlaktewater

De veranderingen van de afvoer van het grondwater naar de beide oppervlaktewateren in de omgeving van het plangebied (de Milheezerloop en de Snelle Loop) zijn berekend. Uit de berekeningen is gebleken dat in de gemiddelde en de zeer droge situatie, het netto debiet van het grondwater naar de beide waterlopen toeneemt. Tijdens de zeer droge situatie is dit verschil het grootst. Dit is een gevolg van de afname van het debiet van de waterlopen naar het grondwater doordat de lage grondwaterstanden dan stijgen. De netto toename naar de waterlopen tijdens zeer droge omstandigheden is gunstig voor een klimaatbestendig watersysteem omdat het een bufferende werking op de droogval van de beken heeft. Het feit dat de netto afvoer van het grondwater naar de waterlopen tijdens de zeer natte periode afneemt, is een gevolg van de daling van de waterstanden in deze natte periode. Dit effect is zowel bij de worst-case situatie als bij de drie inrichtingsalternatieven berekend, waarbij de omvang ervan in de worst-case situatie het grootst bleek. De ontwikkeling heeft dus een positief effect, omdat wordt bijgedragen aan een robuuster watersysteem door de bufferende werking van de zandwinplas.

De verandering in infiltratie en kwel ter plaatse van de beide waterlopen verschilt tussen de oost- en westzijde van het plangebied. Ten oosten van de zandwinplas neemt de infiltratie toe als gevolg van een daling van de grondwaterstand; ten westen van de plas neemt juist de kwel toe door een stijging van de grondwaterstand.

Als uitwerking van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn de afgelopen jaren in het kader van het IGP al diverse maatregelen in de Esperloop en de Snelle Loop getroffen om de kwaliteit van de beide watersystemen te verbeteren. Een van de laatste KRW-maatregelen die nog niet is gerealiseerd, is het migreerbaar maken van de Milheezerloop/Esperloop voor vissoorten. Dit kan door het realiseren van een vaste drempel van stortsteen in de waterloop. Gezien het beperkte verval over de stuw (0,5 meter) lijkt een vispassage hier eenvoudig te integreren met of rondom de stuwconstructie. Deze meekoppelkans wordt niet beperkt als gevolg van de realisering van de voorgenomen activiteiten.

Grondwater- en oppervlaktewaterkwaliteit

Als gevolg van de realisering van het initiatief zal in de omgeving een lichte toename van kwel optreden. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat er meer diep grondwater (met hoog ijzer- en laag nitraatgehalte) door het ondiepe grondwater mengt. Dit is echter van een dusdanig geringe hoeveelheid dat het naar verwachting geen significante effecten zal veroorzaken voor de grondwaterkwaliteit. Dit geldt ook voor de waterkwaliteit van de beide waterlopen in de omgeving van het plangebied (Esperloop/Milheezerloop en Snelle Loop). Bij de realisering van de bestaande Bakelse Plassen is ook gebleken dat de waterkwaliteit in de plassen in chemische zin vergelijkbaar is met die van het ondiepe grondwater. Dit zal naar verwachting ook in het plangebied Witrijt het geval zijn.

5.3.4 Natuur

Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op 4,3 km ten oosten van het plangebied. Dit is het gebied De Bult, dat onderdeel uitmaakt van de Deurnsche Peel & Mariapeel. Overige Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 13 km afstand. Om te toetsen of de instandhoudingsdoelen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden worden aangetast als gevolg van de ontwikkeling, is een voortoets uitgevoerd. Hierin is aangegeven dat effecten op andere Natura 2000-gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten en enkel De Bult relevant is, vanwege een aantal beoordelingsaspecten. Gelet op de afstand tot het plangebied, de geformuleerde instandhoudingsdoelen en de aard en duur van de voorgenomen activiteiten is een aantal beïnvloedingsfactoren in de voortoets op voorhand uitgesloten. Geconcludeerd is dat alleen hydrologische effecten (verdroging en vernatting) en effecten als gevolg van stikstofdepositie (verzuring of vermisting) mogelijk zouden kunnen optreden. Deze zijn daarom in de voortoets nader beschouwd.

Hydrologie

Ten aanzien van hydrologie is op basis van expert judgement door Witteveen en Bos - dat het regionale grondwatermeetnet in de omgeving van het plangebied monitort - ingeschat dat eventuele grondwaterstandsveranderingen als gevolg van het planvoornemen tot maximaal 600 meter afstand zullen reiken. Verdroging of vernatting ter plaatse van De Bult door de voorgenomen realisering van Witrijt is daardoor uit te sluiten. Dit is nadien bevestigd in de rekenresultaten van het geohydrologisch onderzoek waarin het invloedgebied van de gemiddelde grondwaterstand, de GHG, en de GLG in het worst case scenario is berekend op respectievelijk 410, 460 en 590 meter.

Stikstofdepositie

Door Peutz is een stikstofdepositieberekening uitgevoerd. De delfstofwinning gebeurt met een elektrisch aangedreven zuiger en ook het scheprad en de transportband zijn elektrisch aangedreven (en stoten dus geen stikstof uit), maar bij het vergraven van de dekgrond en tijdens het afwerken van het terrein na afloop van de delfstofwinning is wel tijdelijk materieel in bedrijf (een kraan, een laadschop en twee dumpers) dat stikstof uitstoot. Daar staat tegenover dat het huidige landbouwkundig gebruik wordt beëindigd, de percelen ter plaatse van het plangebied dus ook niet langer worden bemest en er dus een stikstofbron 'wegvalt'.

Voor de bepaling van de referentiesituatie is uitgegaan van de huidige feitelijke legale situatie ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan. Per type grondgebruik (mais, waspeen en grasland) is op basis van stikstofgebruiksnormen de totale ammoniakemissie bepaald op 435 kg/ha/jaar. Volgens het uitgevoerde stikstofdepositieonderzoek leidt dit in de referentiesituatie ter plaatse van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied De Bult tot een depositie van 0,09 mol N/ha/jaar. Als gevolg van de planontwikkeling bedraagt de berekende stikstofdepositie tijdens de aanlegfase ter plaatse van de Bult 0,00 mol N/ha/jaar. Als gevolg van de planontwikkeling is ten opzichte van de referentiesituatie dus sprake van een afname van de stikstofdepositie van maximaal 0,09 mol N/ha/jaar. Aantasting van de instandhoudingsdoelen ter plaatse van De Bult kunnen op voorhand met zekerheid worden uitgesloten. Op verder weg gelegen Natura 2000-gebieden wordt geen stikstofdepositie berekend. Het uitvoeren van een passende beoordeling in het kader van de bestemmingswijziging is derhalve niet noodzakelijk.

In de eindsituatie zal de stikstofdepositie nog verder afnemen aangezien in geen van de alternatieven voor de eindinrichting functies met een verkeersaantrekkende werking door gemotoriseerd verkeer zijn voorzien en de graafmachines dan niet langer actief zijn.

Resultaat voortoets

Op grond van het bovenstaande is in de voortoets geconcludeerd dat als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling negatieve beïnvloeding van nabijgelegen Natura 2000-gebieden kan worden uitgesloten. Vast staat dat het natuurbelang niet wordt aangetast. Doordat de stikstofdepositie ter plaatse van De Bult als gevolg van het beëindigen van de landbouwkundige functie afneemt ten opzichte van de referentiesituatie, is zelfs sprake van een beperkt positief effect. In het kader van dit bestemmingsplan is een passende beoordeling daarom niet nodig.

Natuur Netwerk Brabant

Het gebied waar de delfstofwinning is gepland, ligt niet binnen het Natuur Netwerk Brabant (NNB) of de groenblauwe mantel. Ten noorden, ten zuiden, en ten westen van het plangebied liggen wel NNB-gebieden. Als gevolg van de realisering van de voorgenomen activiteiten in dit deel van het plangebied, zal er daardoor geen sprake zijn van vernietiging of versnippering van beschermde NNB-gebieden. De verwachting was dat er wel tijdelijke verstoring op zou treden gedurende de aanlegfase vanwege de toename van geluidbelasting op NNB-gronden. Onderdeel van het voorkeursalternatief zijn echter diverse akoestische maatregelen, waaronder het aanbrengen van grondwallen rond het scheprad en nabij woningen, het toepassen van geluidreducerende maatregelen aan de zandzuiger én het treffen van aanvullende maatregelen aan de bestaande verwerkingsinstallatie. Uit akoestisch onderzoek is gebleken dat er door deze maatregelen juist sprake is van een afname van het oppervlakte NNB binnen de voor natuur maatgevende 42- en 47 dB-contouren. Er is dus geen sprake van een extern effect op NNB-gebied.

Met de aanleg van natuurzones rond de plas, die een omvang van circa 7,7 hectare hebben, wordt de ecologische verbindingszone Milheerzerloop substantieel robuuster dan in de huidige situatie en komt een ecologische verbinding tot stand tussen de Milheerzerloop en de Oude Zuth. Hiermee draagt het initiatief bij aan de verbetering van het ecologisch functioneren van het NNB.

Beschermde flora en fauna

In een verkennend flora- en fauna-onderzoek is per soortgroep aangegeven welke beschermde plant- en diersoorten er in de huidige situatie aanwezig of te verwachten zijn binnen het plangebied. Hierna wordt aangegeven of er effecten op deze soorten te verwachten zijn als gevolg van de beoogde ontwikkeling.

Flora

Effecten op beschermde plantensoorten zijn niet aan de orde. Er zijn geen beschermde planten in het plangebied aangetroffen en deze worden op basis van de aanwezige biotopen ook niet verwacht.

Vogels

Er zijn geen vogelnesten met jaarronde bescherming aanwezig binnen het plangebied. Mogelijk wordt het plangebied wel gebruikt als foerageergebied voor vogelsoorten uit de omgeving, zoals de buizerd, sperwer en steenuil. Er is in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig, waardoor geen negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten zullen optreden. Het plangebied wordt als gevolg van de delfstofwinning ongeschikt als broedplaats voor (weide)vogels. Door de initiële graafwerkzaamheden (het verwijderen van de deklaag) buiten het broedseizoen (medio maart tot medio juli) uit te voeren, worden negatieve effecten voor broedvogels voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, dient door middel van een broedvogelschouw direct voorafgaand aan de start van de werkzaamheden te worden gecontroleerd of er in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn.

Vleermuizen

Negatieve effecten voor vleermuizen treden niet op omdat binnen het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn en de bomenrijen rondom het plangebied en de Milheezerloop en de houtsingel gehandhaafd blijven.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied biedt geschikt foerageergebied voor diverse algemeen voorkomende zoogdieren zoals haas, konijn, ree en wild zwijn, maar in de omgeving is voldoende alternatief leefgebied aanwezig, zodat geen permanente negatieve effecten op deze soorten optreden. Vanzelfsprekend moet wel rekening gehouden worden met de algemene zorgplicht uit de Wet natuurbescherming. De houtwal langs de Hekker en de Milheezerloop zijn in potentie een geschikte verblijfplaats voor de bunzing, maar deze worden niet aangetast als gevolg van het planvoornemen.

He plangebied biedt daarnaast geschikt primair en secundair foerageergebied voor de das, dat verloren gaat als gevolg van de realisering van de voorgenomen activiteiten. Om het verlies aan foerageergebied te compenseren is een compensatieplan uitgewerkt. De toekomstige inrichting van het plangebied heeft tot gevolg dat een groot deel van het huidige foerageergebied van de das behouden blijft, dan wel gecompenseerd wordt. Om te kunnen garanderen dat er te allen tijde voldoende en optimaal foerageerbiotoop voor de lokale dassenpopulatie voorhanden blijft, wordt daarnaast een nabijgelegen perceel met een oppervlakte van 3,1 hectare, kadastraal bekend als BKL02.B.01580, permanent ingericht als optimaal foerageerbiotoop voor de das. Zie afbeelding 5.1.

Afbeelding 5.1: Inrichting perceel als optimaal foerageerbiotoop voor de das

De herinrichting van dit perceel is mogelijk binnen de geldende bestemming, zodat het niet nodig is om het perceel op te nemen in het plangebied van dit bestemmingsplan. Om te borgen dat de compensatiemaatregelen op dit agrarische perceel in stand worden gehouden, is gelijktijdig met dit bestemmingsplan een wijzigingsplan opgesteld, waarin de agrarische bestemming van de gronden in het bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017' wordt gewijzigd in de bestemming 'Natuur'. Om de uitvoering van het compensatieplan te borgen, is in de regels van dit bestemmingsplan 'Witrijt' een voorwaardelijke verplichting opgenomen, die de uitvoering van ontgrondingsactiviteiten pas toestaat nadat het perceel is ingericht conform het compensatieplan.

Amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied zijn geen amfibieën of reptielen aangetroffen en er is ook geen geschikt habitat voor deze soorten aanwezig. Aandachtspunt bij de uitvoering is dat er na het verwijderen van de toplaag geen diepe rijsporen achterblijven die het gebied geschikt maken voor rugstreeppadden.

Overige soorten

Het plangebied biedt in de huidige situatie geen geschikt leefgebied voor overige beschermde soorten zoals libellen, vlinders en vissen zodat van negatieve effecten op deze soorten op voorhand geen sprake kan zijn.

Nieuwe natuurwaarden

De nieuwe inrichting van het gebied geeft ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe natuur en nieuwe landschapselementen. Hierna zijn de natuur- en landschapstypen aangegeven die in het gebied zullen worden gerealiseerd.

- N14.01/N14.03 bos & struweel
- N12.02 kruidenrijk grasland
- N10.02 vochtig/nat kruidenrijk grasland
- N05.01 plas-dras & moeras
- L01.01 amfibieënpool
- L01.06 struweelhaag
- L01.09 hoogstam boomgaard
- L01.13 bomenrij of solitaire boom
- voedselbos
- oeverzone plas (0-2 meter diepte)
- diep water (> 2 meter diep)

Op basis van deze natuur- en landschapstypen is in de volgende tabel per soortgroep een overzicht van de potenties voor nieuwe natuurwaarden weergegeven.

Soort(groep)	Potenties voor nieuwe natuurwaarden
Flora	Groot oppervlak vochtig nat en kruidenrijk grasland. Kansen voor de ontwikkeling van vochtige schrale graslanden met ondermeer orchideeën en zonnedaauw.
Vogels	Met name struweel en watervogels. Open water voor watervogels en overnachtende ganzen.
Zoogdieren	Bos als schuilmogelijkheid.
Vleermuizen	Variatie in structuur rondom oppervlaktewater positief voor vleermuizen. Open water gunstig voor onder andere water- en meervleermuis.
Amfibieën	Veel plasdras en enkele poelen. Poelen interessant voor kamsalamander. Boschages geschikt als winterhabitat.
Overige soorten (o.a. libellen, vlinders en ongewervelden)	Structuur en variatie rondom oppervlaktewater biedt geschikt voortplantingsbiotoop en foerageerbiotoop voor diverse libellen, vlinders etcetera.

Om de ecologische kwaliteit te stimuleren, kunnen de volgende (ontwerp)aanpassingen worden overwogen:

- Door in de zone tussen de plas en de achterzijde van de woningen aan de Heibloem vrij groeiende landschappelijke hagen te planten, wordt deze aantrekkelijker voor de das om te gebruiken als wissel tussen de burcht aan de noordzijde van de Hekker en de zuidelijke randzone die tevens als dassencompensatiegebied fungeert.
- Door een of meer van de ingetekende poelen te verdiepen en deze te omzomen met bosschages kan geschikt (beschut) foerageerbiotoop ontstaan voor de zeldzame franjestaart (vleermuis).
- In combinatie met een faunatunnel onder de Hekker kan het aanplanten van een hoek van het plangebied als boscomplex geschikt leefgebied voor de bever vormen die op sommige plaatsen langs de Snelle Loop gesignaleerd is. Het leefgebied voor de bever kan verder gestimuleerd worden indien ook enkele eilanden met steile oevers en begroeiing in de vorm van bijvoorbeeld wilg, els of berk zouden worden ontworpen.
- Een verdere versterking van de hagenstructuur kan extra beschutting bieden aan door het gebied trekkende soorten.

In dit bestemmingsplan is de randzone rond de nieuwe plas bestemd als 'Natuur'. Deze bestemming maakt – gelijktijdig met of na afloop van de zandwinning - de gewenste inrichting van het gebied mogelijk. Binnen de bestemming mogen onder meer bloemrijk grasland, poelen, bosjes en een voedselbos worden aangelegd. De ontwerpaanpassingen zijn deels verwerkt in het globaal eindplan en het daarbij behorende beplantings- en beheerplan. Het globaal eindplan en het beplantings- en beheerplan zijn opgenomen als bijlage bij de planregels en zijn via een voorwaardelijke verplichting gekoppeld aan de regels van de bestemmingen 'Natuur' en 'Water'. Zandwinactiviteiten zijn binnen deze bestemmingen uitsluitend toegelaten indien de gronden na afloop van de zandwinning worden ingericht en beheerd overeenkomstig het globaal eindplan en het beplantings- en beheerplan.

5.3.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Ruimtelijke kwaliteit

Landschap is een overkoepelend begrip voor het geheel van de fysieke omgeving. Een deel van de effecten op het landschap is bij andere aspecten beschreven, zoals geomorfologie en cultuurhistorie. In deze paragraaf worden de effecten beschreven op de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, waarbij conform het provinciaal beleid onderscheid wordt gemaakt in de belevingswaarde, de gebruikswaarde en de toekomstwaarde van de locatie en de omgeving. Voor de locatie wordt een na-bestemming van natuur en (extensief) recreatief medegebruik nagestreefd. Landschapsbeleving en (recreatief) medegebruik staan daarin centraal.

Belevingswaarde

De belevingswaarde van het gebied wordt bepaald door enerzijds het geheel aan landschappelijke structuren, patronen en elementen en hun onderlinge samenhang en anderzijds de waarnemer. Immers, achtergrond, opleiding, werk, interesses, gemoedstoestand etcetera van de waarnemer zijn van invloed op de beleving en waardering van het landschap. Daarnaast speelt de 'leesbaarheid' van het landschap een rol, ofwel is het landschap logisch en verklaarbaar voor de waarnemer en zijn de ruimtelijke verschillen tussen verschillende landschapstypen zichtbaar. In het MER is daarom niet de waardering van het landschap beoordeeld, maar in welke mate de plas en natuurzones beleefd kunnen worden. Daarbij is onderscheid gemaakt in (statische) beleving door de omwonenden en (dynamische) beleving door het (recreatie)verkeer op de omliggende wegen en (recreatieve) paden. In de basis verandert het landschap van een eenzijdig agrarisch productielandschap naar een meer multifunctioneel natuur- en waterrijk gebied met extensieve recreatie.

Gebruikswaarde

De gebruikswaarde van het landschap wijzigt als gevolg van de voorgenomen activiteit. Het huidige agrarisch gebruik maakt in de eindfase ruimte voor een multifunctionele herinrichting met natuurontwikkeling, extensieve recreatieve functies en versterking van de landschappelijke identiteit. Daarnaast zijn er nevenfuncties, zoals waterconservering voor de landbouw, educatieve functies en/of de ontwikkeling van voedselbos mogelijk. Een voedselbos staat in essentie voor de ultieme beleving van landschap, waarbij verschijningsvorm en voedselfunctie nauw samenhangen.

Toekomstwaarde

De toekomstwaarde van het gebied ligt vooral in het ontstaan van een waterrijk natuurgebied dat de schakel vormt tussen de ecologische verbindingszone Milheezerloop en het Bakelse Plassensysteem, waarmee de betekenis van de EVZ Milheezerloop in waarde toeneemt, evenals de groenblauwe dooradering van het agrarisch landschap. Optionele zaken zoals energieopwekking versterken de toekomstwaarde van het gebied. De toekomstwaarde is dan ook positief.

Cultuurhistorie

De beoogde uitbreiding van de delfstofwinning voegt zich binnen de landschappelijke basisstructuur van bebouwing, wegen, waterlopen en verkaveling van de omgeving. De historisch relevante lijnen in het landschap, zoals de oude veedriften naar de woeste gronden ten noorden van de Bakelse Plassen en de Milheezerloop ten zuiden van het plangebied, worden niet aangetast. De agrarische ruimte binnen deze basisstructuur is nu rationeel verkaveld en representeert geen verwijzingen naar de oorspronkelijke kleinschalige verkaveling, die passend is/was bij de overgang van oude esdekken naar jonge ontginningen. Als gevolg van de voorgenomen activiteit maakt het agrarische landschap plaats voor een waterrijk natuurlandschap, waarmee de gegroeide samenhang van het agrarische kampenlandschap in lichte mate wordt aangetast. Bestaande waardevolle elementen, waaronder de houtwal aan de Hekker, blijven echter gehandhaafd en worden niet aangetast.

Archeologie

Uit de uitgevoerde archeologische onderzoeken is gebleken dat de kans op het aantreffen van archeologische waarden in een deel van het plangebied (zeer) laag is. Voor een deel geldt een middelhoge tot hoge verwachtingswaarde, die is bevestigd omdat het oorspronkelijk bodemprofiel nog intact is. Tijdens de realisering van de voorgenomen activiteiten in het plangebied zal de bodem tot een diepte van maximaal 34 meter worden vergraven. Indien zich in deze bodem archeologische waarden bevinden, kunnen deze niet (conform het beleid) in situ behouden blijven. De kans op het aantreffen van archeologische waarden is, gelet op de uitkomsten van de vooronderzoeken, echter beperkt ingeschat. Het noordelijk deel van het plangebied is reeds volledig onderzocht en vrijgegeven. In het zuidelijk deel van het plangebied is aanvullend proefsleuvenonderzoek uitgevoerd om de archeologische waarde van het gebied te bepalen. De conclusies van dit onderzoek is dat ook hier de verwachtingswaarde kan worden bijgesteld naar een lage verwachtingswaarde. Voor beide gebieden is een selectiebesluit afgegeven waarin aangegeven is dat het gebied volledig vrijgegeven kan worden. Bescherming van archeologische waarden in het bestemmingsplan is daarom niet nodig.

5.3.6 Woon- en leefmilieu

Wegverkeer

Bij de beoordeling van de gevolgen voor het wegverkeer wordt onderscheid gemaakt in de gevolgen voor de wegenstructuur, de gevolgen voor de verkeersintensiteiten en de gevolgen voor langzaamverkeersdeelnemers (verkeersveiligheid recreatieve gebruikers).

Wegenstructuur

De wegenstructuur rondom het plangebied (Hekker, Heibloem en Kreijtenberg) blijft gehandhaafd en alle aanliggende woningen blijven bereikbaar als gevolg van de realisering van het project, zowel in de aanlegfase als in de eindsituatie. In verband met de kruising van de Hekker door ondergrondse buisleidingen is een beperkte verhoging in de weg noodzakelijk. Een dergelijke verhoging (drempel) heeft een snelheidsverlagend effect en draagt daarmee extra bij aan de verkeersveiligheid.

Verkeersintensiteiten

De voorgenomen activiteiten hebben zowel in de aanlegfase als de eindsituatie geen gevolgen voor de verkeersintensiteiten op de wegen rondom het plangebied, aangezien het gewonnen ruwe materiaal via buisleidingen en transportbanden naar de klasseerinstallatie wordt overgebracht. Nadat het ruwe ontwaterde zand in de klasseerinstallatie is verwerkt, wordt het per as afgevoerd naar de afnemers in de regio. Deze verwerking en het transport maken geen onderdeel uit van de voorgenomen activiteiten omdat de initiatiefnemer beschikt over een lopende milieuvergunning zonder einddatum waarbinnen deze bestaande activiteiten ook nu al worden uitgevoerd.

Gevolgen voor langzaamverkeersdeelnemers en recreanten

De wegen Hekker en Heibloem maken deel uit van het landelijk fietsknooppuntenroutenetwerk van de ANWB. Daarnaast loopt over de Hekker een ANWB-wandelroute. Met name tijdens het zomerseizoen zijn hier dus langzaamverkeersdeelnemers te verwachten. Voor deze weggebruikers zijn geen aparte voorzieningen in de vorm van fiets- of wandelpaden aanwezig. Ze maken gebruik van de weg. Doordat er geen kruisende verkeersbewegingen met de Hekker plaatsvinden, kunnen deze ook gedurende de aanlegfase veilig doorgang blijven vinden. In de eindsituatie worden er nieuwe recreatieve routes aangelegd: een wandelpad langs de westzijde van de plas verbindt het gebied met de Bakelse Plassen en de Stippelberg.

Geotechnische stabiliteit

Voor zowel de initiatiefnemer als de omwonenden geldt als harde eis en randvoorwaarde dat de delfstofwinning veilig wordt uitgevoerd en er geen schade aan bebouwing of aardwarmtesystemen optreedt. Daarom is een geotechnisch onderzoek uitgevoerd waarin antwoord is gegeven op de vragen:

- Onder welke helling kan er veilig zand worden gewonnen?
- Is er sprake van significante invloed op de omgeving/bebouwing door de ontgraving (deformaties en invloed op aardwarmtesystemen)?

Om goed inzicht te hebben in de bodemopbouw ter plaatse van het plangebied zijn ten behoeve van dit geotechnisch onderzoek sonderingen uitgevoerd tot een maximale diepte van 35 meter. In het voorjaar van 2019 zijn 7 sonderingen geplaatst, waarmee de bodemopbouw bij elk van de omliggende woningen in beeld is gebracht. In het geotechnisch onderzoek is uitgegaan van het worst-case scenario, waarbij is onderzocht of de beoogde zandwinning veilig kan plaatsvinden bij een minimale afstand uit de plangrens (10 meter). Als de winning in deze worst-case situatie veilig kan plaatsvinden, dan is winning op grotere afstand zeker veilig. In het geotechnisch onderzoek zijn verschillende geotechnische mechanismen onderzocht:

- afschuiving (macrostabiliteit van de oevers);
- deformaties (zwellen en zetting);
- bresvloeiing;
- vervorming aardwarmtesystemen;
- zettingsvloeiing.

Uit het geotechnisch onderzoek blijkt dat het worst-case scenario met de daarbij behorende taluds in alle alternatieven veilig is. Er is geen reden om een bredere randstrook aan te houden dan de minimaal voorgeschreven strook van 10 meter.

De winning wordt conform het advies uitgevoerd met een variabele taludhelling die verloopt van 1:2 in de ondiepe lagen, via 1:3 en 1:4 naar 1:10 onderin de plas. Conform de aanbeveling in het geotechnisch rapport is gekozen voor een maximale ontgrondingsdiepte van 28 meter diepte en een afstand van (minimaal) tweemaal de putdiepte tussen insteek en de bebouwing (56 meter). Het 1:10 talud is daarom niet aan de orde.

Industrielawaai

Tijdens de aanlegfase kan ter plaatse van omliggende woningen tijdelijk extra geluidbelasting optreden. Dit is zowel tijdens de zandwinning als tijdens de periode van grondverzet voorafgaand en na afloop van de winning het geval. Hierdoor kan er mogelijk hinder en overlast voor omwonenden ontstaan. Om de aard en omvang van dit effect te bepalen, is een akoestisch onderzoek uitgevoerd. Voor alle relevante geluidbronnen (zandzuiger, scheprad, transportband, pompinstallaties, dumpers etcetera) zijn bronvermogens bepaald die in een akoestisch rekenmodel zijn ingebracht. De geluidproductie van de (bestaande) verwerkingsinstallatie is daarbij in de referentiesituatie opgenomen.

Geluidbelasting zandwinactiviteiten zonder maatregelen

In het akoestisch onderzoek is het voorkeursalternatief doorgerekend. In afbeelding 5.2 is de geluidbelasting van het voorkeursalternatief per woning in de dagperiode weergegeven zonder mitigerende maatregelen. In het akoestisch rapport zijn ook afbeeldingen weergegeven voor de geluidbelasting in de avond- en nachtperiode.

Afbeelding 5.2: Geluidbelasting voorkeursalternatief (dagperiode) zonder mitigerende maatregelen

Uit de berekeningen blijkt dat het voorkeursalternatief zonder maatregelen leidt tot een optredende geluidbelasting bij woningen van ten hoogste 49 dB(A) in de dagperiode, ten hoogste 44 dB(A) in de avondperiode en ten hoogste 33 dB(A) in de nachtperiode. Plaatselijk (woningclusters Hekker 1,2, Heibloem 3,5,7,9, Kreijtenberg 4/4a, Heibloem 2) is sprake van geluidbelastingen die hoger zijn dan de streefwaarden conform het gemeentelijk geluidbeleid en/of de geluidgrenswaarden conform de milieuvergunning van de bestaande verwerkingsinstallatie.

Geluidbelasting zandwinactiviteiten met maatregelen

Omdat de streefwaarden/geluidgrenswaarden worden overschreden, zijn in het akoestisch onderzoek mitigerende maatregelen onderzocht om de geluidbelasting bij woningen in de omgeving te beperken.

De volgende mitigerende maatregelen zijn in de berekeningen betrokken:

- grondwallen (5 meter hoog) rondom het scheprad;
- grondwal (5 meter hoog) nabij de woning Hekker 1;
- grondwal (5 meter hoog) nabij de woningen Heibloem 3 t/m 9;
- toepassen geluidreducerende technische maatregelen aan de zandzuiger;
- aanvullende maatregelen aan de bestaande verwerkingsinstallatie;

Vervolgens zijn de activiteiten opnieuw doorgerekend met inachtneming van deze maatregelen. In afbeelding 5.32 is de geluidbelasting van het voorkeursalternatief per woning in de dagperiode weergegeven met mitigerende maatregelen. In het akoestisch rapport zijn ook afbeeldingen weergegeven voor de geluidbelasting in de avond- en nachtperiode.

Afbeelding 5.3: Geluidbelasting voorkeursalternatief (dagperiode) met mitigerende maatregelen

Uit de berekeningen blijkt dat het voorkeursalternatief inclusief mitigerende maatregelen bij alle woningen voldoet aan de richtwaarde die van toepassing is op grond van het gemeentelijk geluidbeleid, aangevuld met de eventueel reeds vergunde hogere geluidgrenswaarden op grond van de milieuvergunning van de bestaande verwerkingsinstallatie.

Voorwaardelijke verplichting aanleg grondwallen

Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat de realisering van mitigerende maatregelen noodzakelijk is om te kunnen voldoen aan de richtwaarden voor de geluidbelasting. Naast maatregelen aan de zandzuiger en aan de bestaande verwerkingsinstallatie is het van belang dat grondwallen worden gerealiseerd rond het scheprad, aan de westzijde van het plangebied (vóór de woning Hekker 1) en aan de oostzijde van het plangebied (achter de woningen Heibloem 3,5,7,9). De aanleg van deze grondwallen is via een voorwaardelijke verplichting geborgd in de planregels van de bestemmingen 'Water' en 'Natuur': zandwinactiviteiten mogen hier uitsluitend plaatsvinden nadat de grondwallen zijn gerealiseerd. Daarbij is tevens bepaald dat de grondwallen na afloop van de ontgrondingsactiviteiten weer moeten worden verwijderd.

Geluidbelasting grondverzetwerkzaamheden

Naast zandwinactiviteiten vinden gedurende korte perioden vóór en na de zandwinning grondverzetwerkzaamheden plaats in het plangebied, ten behoeve van het verwijderen van de dekgrond en het herinrichten van het gebied. De hoogste geluidbelasting bij woningen vanwege de grondverzetactiviteiten bedraagt 53 dB(A). Deze verhoogde geluidbelasting voldoet aan de normen voor bouwwerkzaamheden zoals opgenomen in het Bouwbesluit.

Trillingen

Door zware installaties of een grote hoeveelheid zwaar vrachtverkeer en de aanwezigheid van oneffenheden in het wegdek (kuilen, putdeksels etcetera) kunnen bodemtrillingen ontstaan. Deze kunnen vervolgens via de funderingen aan nabijgelegen gebouwen worden doorgegeven. De mate waarin trillingen ontstaan en hinder of overlast voor aanwonenden veroorzaken, is onder meer afhankelijk van de soort oneffenheid (hoogteverschil, hellingshoek randen, grootte etcetera), het bodemtype, de fundering van de weg, de rijsnelheid waarmee oneffenheden worden gepasseerd en het gewicht (de aslast) van het passerende verkeer. In de huidige situatie zijn er geen bronnen in het plangebied aanwezig die hinder of overlast door trillingen veroorzaken. De klasseerinstallatie van de initiatiefnemer staat op voldoende afstand van de omliggende woningen.

Er is een trillingsonderzoek in de vorm van modelberekeningen uitgevoerd waarin op basis van de SBR-richtlijn B 'Hinder voor personen in gebouwen' ter plaatse van de dichtstbijzijnde gevoelige bestemming (dit is de woning Hekker 1) de trillingsniveaus zijn berekend die optreden tijdens de realisering van de voorgenomen activiteiten. Gedurende de zandwinning is geen sprake van trillingen op de woonomgeving. De zandzuiger, de booster, de pijpleidingen, het ontwateringsrad en de transportbanden zullen naar verwachting geen trillingen veroorzaken. Trillingen kunnen met name aan de orde zijn tijdens de grondverzetwerkzaamheden voorafgaand en na afloop van de delfstofwinning als er dumpers door het gebied rijden ten behoeve van het verwijderen van de dekgrond en het herinrichten van de oevers na afloop van de delfstofwinning. Voor de dichtstbijzijnde woning (Hekker 1) is in het onderzoek een trillingssterkte in de woning bepaald die gelijk is aan de dimensieloze waarde in de bodem en uitkomt op 0,15 à 0,2. In deze woning zal sprake zijn van een maximale trillingssterkte die worst-case vergelijkbaar is met de waarde die in de bodem wordt verwacht. Deze waarde is lager dan de streefwaarde A1 van 0,4, waardoor volgens de systematiek van de SBR deel B de trillingsniveaus als 'acceptabel' zijn aan te merken. Dit betekent niet dat er geen sprake zal zijn van voelbare trillingen, aangezien de waarde van 0,1 normaliter wordt gezien als voelbaarheidsgrens.

Luchtkwaliteit

De achtergrondconcentraties liggen in de huidige situatie en in de toekomstige situatie (2020 en 2030) ver beneden de grenswaarden uit de Wet milieubeheer. Op basis hiervan is in het uitgevoerde luchtkwaliteitsonderzoek geconstateerd dat de luchtkwaliteit ter plaatse van het plangebied zowel in de huidige situatie als in de toekomstige situatie geen knelpunt vormt.

In de eindsituatie zijn er geen nieuwe functies in het plangebied voorzien die invloed hebben op de luchtkwaliteit (bijvoorbeeld door een grote verkeersaantrekkende werking of bedrijfsmatige emissies). Beïnvloeding van de luchtkwaliteit kan wel optreden tijdens de aanlegfase. Hierbij is het transport van zand niet bepalend voor de luchtkwaliteit omdat zowel de transportband als het scheprad volledig elektrisch zijn aangedreven en geen emissies uitstoten. Beïnvloeding van de luchtkwaliteit kan wel plaatsvinden door de uitstoot van mobiele werktuigen op het terrein bij het verwijderen van de deklaag en het herinrichten van het gebied, door verwaaiing tijdens het in depot zetten van de dekgrond, verwaaiing vanuit depots en door de bijdrage als gevolg van de delfstofwinning. Deze bronnen zijn in het luchtkwaliteitsonderzoek in een rekenprogramma ingevoerd, waarna de concentraties stikstofdioxide (NO₂), fijn stof (PM₁₀) en zeer fijn stof (PM_{2,5}) zijn berekend.

De jaargemiddelde concentratie NO_2 is berekend op maximaal $16 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en ligt daarmee ruim onder de wettelijke grenswaarde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (en onder de WHO-adviesnorm). Tevens wordt geen enkel uur de uurgemiddelde grenswaarde van $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ overschreden. Ten aanzien van fijn stof (PM_{10}) is uit de berekeningen gebleken dat er tijdens de aanlegfase sprake zal zijn van een maximale jaargemiddelde concentratie bij de woningen van maximaal $19 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Deze concentraties liggen daarmee ruim onder de wettelijke grenswaarde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en ook onder de WHO-advieswaarde van $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Tevens wordt ruimschoots voldaan aan de daggemiddelde grenswaarde van $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De jaargemiddelde concentraties voor zeer fijn stof ($\text{PM}_{2,5}$) zijn berekend op maximaal $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Ook deze concentratie ligt ver onder de wettelijke grenswaarde van $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Ten opzichte van de WHO-advieswaarde van $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ is weliswaar sprake van een beperkte verhoging met circa $2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ maar dit is het gevolg van de huidige achtergrondconcentratie ter plaatse. Vergelijken met de huidige situatie is er geen sprake van een verandering.

(Grof) stof en waaivuul

Bij het afgraven van de dekgrond (eerste activiteit) kan onder droge weersomstandigheden mogelijk verspreiding van stof optreden (verstuiving). Ook indien deze dekgrond tijdelijk in depot is gezet, en nog niet begroeid is, kan verstuiving optreden. De kans dat hierdoor hinder voor de omgeving optreedt, wordt als beperkt aangemerkt. De deklaag die verwijderd wordt is namelijk veelal redelijk vochtig. Bovendien is een aanzienlijk deel van het plangebied in de huidige situatie in gebruik als (mais)akker en daardoor gedurende een deel van het jaar braakliggend zodat ook in de huidige situatie en de referentiesituatie al stof en waaivuul kunnen ontstaan. Mocht bij droge omstandigheden toch hinder ontstaan, kunnen de depots worden gespreoid.

Hinder en overlast voor omwonenden

Omdat er door omwonenden vragen zijn gesteld over ganzen, kikkers, muggen en het recreatief medegebruik van de gronden, is hieronder wat uitgebreider en specifiek op deze onderwerpen ingegaan. Het ontbreekt aan (wettelijke) normen en regels voor deze aspecten. Desondanks is uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening hierna aangegeven of hinder is te verwachten, en – voor zover dat aan de orde is – welke maatregelen worden getroffen zodat ter plaatse van de woningen in de directe omgeving van het plangebied sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Ganzen

Grote oppervlaktes aan open water vormen in het algemeen een veilige plek voor diverse ganzensoorten om te overnachten. Met name in de avond en ochtend, bij het komen en gaan van de ganzen, kan hinder (geluidsoverlast) voor omwonenden ontstaan. Het is een algemene tendens dat het aantal ganzen in Nederland al jarenlang toeneemt. Uit de jaarlijkse watervogeltellingen van de landelijke stichting SOVON blijkt dat in de winterperiode thans ruim twee miljoen ganzen in ons land verblijven. Dat zijn er tien keer zo veel als in 1975. De meeste daarvan zijn broedvogels uit noord- en oost-Europa en de Arctische toendra's tussen Spitsbergen en West-Siberië. Vanuit ecologisch perspectief is het waardevol om onderscheid te maken tussen zeldzamer voorkomende ganzen die hier overwinteren zoals de kolgans, rietgans of brandgans en lokaal meer algemeen voorkomende ganzensoorten zoals de Canadese gans, de Nijlgans (exoot) en de grauwe gans.

Voor wat betreft de mate van hinder voor omwonenden is een dergelijk onderscheid echter niet relevant. Ook ter plaatse van de bestaande Bakelse Plassen komen verschillende ganzensoorten voor. De vigerende vergunning van de Peelhorst staat in beginsel maximaal 250 eenden, 250 ganzen en 250 meeuwen toe op de Bakelse Plassen vanwege de ligging nabij vliegbasis De Peel. Sinds 2011 laat De Peelhorst maandelijks het aantal watervogels op de bestaande Bakelse Plassen tellen door de Vogelwerkgroep 't Vuggelke van het IVN Bakel-Milheeze-De Rips. Deze per soort gespecificeerde telgegevens worden gerapporteerd aan het bevoegd gezag (Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant) in verband met de nabij gelegen luchtmachtbasis op circa 4,2 km ten oosten van het plangebied.

Uit deze telgegevens blijkt dat het aantal waargenomen soorten dat in het gebied verblijft en overnacht per periode en per jaar sterk fluctueert, maar dat geen sprake is van een structurele overschrijding van de in de vergunning genoemde aantallen en soorten. In de dagperiode is het aantal watervogels op de Bakelse Plassen lager dan in de nachtperiode als ganzen ('passanten') tijdelijk op de plassen komen overnachten.

De meest voorkomende watervogel op de Bakelse plassen is de wilde eend. Deze zijn met name in de periode oktober tot en met februari aanwezig op de Bakelse Plassen. De grootste aantallen ganzensoorten die zijn geteld, zijn de algemeen voorkomende soorten grauwe gans en de Nijlgans en in mindere mate de Canadese gans. Van deze soorten zijn met name in de najaarsperiode (september tot en met november) enkele honderden exemplaren aanwezig, met incidenteel een piek van circa 400-500. Incidenteel zijn ook de zeldzamer voorkomende kolgans en toendrarietgans waargenomen.

Als gevolg van de realisering van de voorgenomen activiteiten in het plangebied, zal het totale oppervlak aan open water met circa 12 ha toenemen. Voor de effectbepaling hiervan wordt onderscheid gemaakt in het plangebied en het studiegebied.

Studiegebied

Gezien de totale omvang van het areaal aan open water in de Bakelse Plassen (in totaal ruim 125 ha open water in de referentiesituatie) heeft deze beperkte extra uitbreiding (<10%) op zich naar verwachting op het schaalniveau van het studiegebied geen extra aantrekkende werking voor ganzen en eenden. Aangezien er op de bestaande Bakelse Plassen nog voldoende 'ruimte over' is voor watervogels, is het aannemelijk dat deze soorten sowieso wel op de Bakelse Plassen zouden overnachten. Het aantal ganzen in een bepaalde periode wordt met name bepaald door de weersomstandigheden tijdens het voortplantingsseizoen, als deze soorten voornamelijk in Siberië verblijven. Op basis hiervan is op het schaalniveau van het studiegebied sprake van een neutraal effect. Dit wordt bevestigd door de waarneming dat de afgelopen vijf jaar het areaal open water al is toegenomen als gevolg van de delfstofwinning in plas vijf, maar dat is waargenomen dat dit niet heeft geleid tot een stijging in het aantal ganzen.

Plangebied

Op het schaalniveau van het plangebied kan worden gesteld dat, ondanks het feit dat de grote Bakelse Plassen waarschijnlijk aantrekkelijker zijn om te overnachten dan de kleine plas Witrijt (ganzen hebben immers een voorkeur voor grote open ruimtes op het water, veilig voor roofdieren, zonder laanbeplanting, bosjes, bebouwing of verstoring door verkeer), het aantal ganzen toch zal toenemen ten opzichte van de referentiesituatie. De kans op hinder en overlast voor de direct omwonenden neemt daardoor toe.

Kikkers

In de huidige situatie is het plan- en studiegebied te karakteriseren als een rustig stil gebied, zowel in de dag- als de nachtperiode. In de toekomstige situatie, na afloop van de delfstofwinning als de oeverzones en de poelen rondom de plas weer zijn heringericht, kunnen zich hier kikkersoorten, zoals de bruine kikker en de bastaardkikker vestigen. Het geluid van deze dieren kan in de toekomstige situatie (met name in de periode tussen maart en medio oktober) mogelijk tot hinder en overlast voor omwonenden leiden.

- Voor de woningen aan het noordelijk deel de Heibloem ten oosten van het plangebied is de ondiepe zone van de plas relevant. In het voorkeursalternatief is hier een ondiepe oeverzone voorzien, maar die is relatief smal en staat onder invloed van wind en golfslag. De woningen zijn op enige afstand (circa 100 m) van de plas gelegen aangezien deze tegen de weg Heibloem gepositioneerd zijn. Ook ten zuidoosten van het plangebied zijn enkele woningen aan de Heibloem gelegen.

- Voor de woning en de geplande verblijfsrecreatieve ontwikkeling aan de Kreijtenberg 4 ten zuidwesten van het plangebied geldt dat de Milheezerloop in de afgelopen jaren al is heringericht en in de ecologische verbindingszone in de nabijheid van deze woning een poel is gegraven waar zich in de huidige en de referentiesituatie al volop kikkers bevinden.
- Voor de woning Hekker 1 ten noordwesten van het plangebied geldt dat poelen in de nabijheid van de woning zijn gepland. Echter, op een min of meer gelijke afstand ligt ook het bestaande ven Oude Zuth met een rijke amfibiepopulatie.

Muggen

De meest voorkomende muggensoorten in Nederland zijn de huissteekmuggen en moerassteekmuggen.

- Huissteekmuggen komen vooral voor rondom woningen en op erven. Deze zijn met name tijdens de zomerperiode (juni-september) actief en de larven ervan ontwikkelen zich in tijdelijke voedselrijke en vooral stilstaande wateren zoals regenwaterplassen, dakgoten, greppels en stilstaande sloten.
- Moerassteekmuggen ontwikkelen zich in wateren met sterke waterpeilfluctuaties, met name in meer natuurlijke situaties. Deze zijn vooral actief in het voorjaar (april-juni) en verblijven bij voorkeur in de buurt van de plek waar ze als larve hebben geleefd, in dichte vegetatie zoals hoog gras, ruigte, struweel en bos onder vochtige omstandigheden. Open terreinen vormen voor muggen een vrijwel onneembare barrière.

Als gevolg van de realisering van de voorgenomen activiteiten zal het areaal stilstaand water toenemen. De grote open en diepe plas heeft op zich geen aantrekkende werking voor muggen omdat de plas daarvoor te diep en te open is. Muggenactiviteit is namelijk alleen te verwachten in ondiep water dat gemakkelijk opwarmt zoals poelen en vijvers. Enkel ter plaatse van de ondiepe oeverzones aan de randen van de plas, waar poelen en plas-draszones met ruigtes zijn voorzien en waar geen sprake is van golfslag, kan mogelijk een toename van het aantal moerassteekmuggen optreden. Lijnvormige landschapselementen vormen een verspreidingsmogelijkheid. Open terreinen vormen zoals gezegd een vrijwel onneembare barrière. Als er geen geleidende structuren tussen oeverzones en de woningen aanwezig zijn, wordt er geen extra overlast verwacht.

De kans op het ontstaan van hinder en overlast door steekmuggen voor omwonenden wordt als zeer beperkt ingeschat en zal niet significant toenemen ten opzichte van de referentiesituatie waarin ook steekmuggen in het gebied actief kunnen zijn. Ervaringen van de initiatiefnemer bij referentieprojecten, waarbij ook rekening is gehouden met de algemene 'Leidraad Risicomanagement overlast steekmuggen en knutten' van Alterra, bevestigen dit.

Recreanten

In de eindsituatie, nadat de delfstofwinning is afgerond, wordt het gebied rondom de zandwinplas natuurlijk ingericht, waarbinnen ook recreatie mogelijk is. Bij het zoeken naar de meest wenselijke recreatieve functies geldt als uitgangspunt dat enkel extensieve vormen van recreatie zullen worden toegestaan. Om de rust in de omgeving – één van de belangrijkste kwaliteiten van het gebied in de referentiesituatie – te respecteren, worden geluidproducerende activiteiten of functies met een grote verkeersaantrekkende werking zoals jetski's op de plas of een strandje niet toegestaan. Wel kan er over de paden door het gebied gestruind of soms gefietst worden. In het voorkeursalternatief is geen ruimte gereserveerd voor een pad aan de zijde van de woningen aan de Heibloem, waardoor de privacy van de omwonenden beter geborgd is. Gezien de extensieve aard van de overige voorgenomen recreatieve functies (wandelen, fietsen, vissen etcetera) wordt geen grote hinder en overlast door recreanten verwacht.

Gezondheid

Uit de voor dit project uitgevoerde Gezondheidseffectscreening (GES) blijkt dat de milieugezondheidskwaliteit voor geluid in de huidige situatie als 'zeer goed' (GES-score 0) kan worden gekwalificeerd. De milieugezondheidskwaliteit voor luchtkwaliteit varieert van 'redelijk tot vrij matig' voor stikstofdioxide (NO₂) (GES-score 2 en 3), 'zeer matig' voor PM₁₀ ofwel fijn stof (GES-score 5) en 'onvoldoende' voor PM_{2,5} ofwel zeer fijn stof (GES-score 6). Bij berekening volgens de MGR-score blijkt in de huidige situatie geen sprake van knelpunten. De MGR-score bedraagt voor alle woningen in de omgeving van het plangebied minder dan 3,5% en valt in de laagste (meest gezonde) categorie.

Op basis van het akoestisch onderzoek en het luchtkwaliteitsonderzoek zijn de GES-scores bepaald voor de toekomstige situatie. In het gezondheidsonderzoek is op basis van de GES-methode aangegeven dat er tijdens de delfstofwinning tijdelijk sprake is van een kleine verslechtering van de geluidssituatie. Uitgaande van het scheprad aan de noordzijde van de Hekker is voor 26 woningen een score 'zeer goed' en voor zes woningen een score 'goed' berekend. Ten aanzien van luchtkwaliteit is berekend dat de delfstofwinning en de grondverzetactiviteiten leiden tot een gelijkblijvende GES-score voor luchtkwaliteit. Realisering van het planvoornemen heeft derhalve voor wat betreft luchtkwaliteit geen relevante invloed op de milieugezondheidskwaliteit bij toepassing van de GES-methode.

Naast de bovenstaande GES-methode hanteert de provincie Noord-Brabant bij de beoordeling van gezondheidseffecten in ruimtelijke plannen het instrument milieugezondheidsrisico-indicator (MGR) als preferente methode. In het uitgevoerde gezondheidsonderzoek zijn beide methodes gebruikt. Bij de berekening volgens de MGR blijkt dat in de toekomstige situatie eenzelfde score aan de orde is als in de huidige situatie: de totaalscore bedraagt voor alle woningen in de omgeving van het plangebied minder dan 3,5%, waarmee deze in de laagste (meest gezonde) categorie vallen.

Externe veiligheid

Uit een risico-inventarisatie is gebleken dat er binnen en in de directe omgeving van het plangebied geen transportroutes voor het vervoer van gevaarlijke stoffen via water, weg of spoor zijn gelegen. Ook buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen liggen op voldoende afstand van het plangebied om niet meer van invloed te zijn. De dichtstbijzijnde buisleiding ligt op circa 1,5 km ten zuiden van het plangebied en deze leiding kent een invloedsgebied van 580 meter. Naast transportroutes is ook gekeken naar de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen binnen of in de omgeving van het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen risicovolle inrichtingen aanwezig. De propaantanks aan de Heibloem 6 en Hutten 5 hebben een veiligheidsafstand die niet reikt tot aan de grens van het plangebied. Andere bronnen liggen nog verder weg en hun invloedsgebied reikt evenmin tot het plangebied. In de huidige situatie en de referentiesituatie zijn er dus geen externe veiligheidsrisico's aanwezig. Als gevolg van de realisering van de voorgenomen activiteiten zullen zowel in de aanlegfase als in de eindsituatie geen nieuwe risicogevoelige bronnen worden gerealiseerd. Ook het aantal mensen dat langdurig binnen het plangebied verblijft en eventueel slachtoffer zou kunnen worden bij een incident (bepalend voor het groepsrisico) neemt in de toekomstige situatie niet toe.

Niet-gesprongen explosieven

Uit het vooronderzoek explosieven dat voor het plangebied is uitgevoerd is op basis van een literatuurstudie geconcludeerd dat er geen indicaties of contra-indicaties beschikbaar zijn die duiden op de mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven (CE) in het plangebied. Het hele plangebied is gekarakteriseerd als onverdacht en het is niet noodzakelijk om aanvullend onderzoek uit te voeren.

Kabels en leidingen

Uit de oriëntatiemelding die bij het KLIC is gedaan, is gebleken dat in de huidige situatie binnen het plangebied geen kabels en leidingen aanwezig zijn. In de bermen van de wegen rondom het plangebied zijn wel verschillende ondergrondse leidingen gelegen. Bij de aanleg van de buisleidingen onder de Hekker moeten enkele kabels en leidingen (huisaansluitingen) worden verlegd.

5.3.7 Klimaat en duurzaamheid

Mogelijkheden voor klimaatadaptie

Klimaatverandering leidt tot periodes van meer extreme droogte en meer extreme neerslag. Zowel het waterschap als de provincie en ZLTO nemen op tal van plekken maatregelen om zich hiertegen te wapenen. Gedurende het planvormingsproces is het idee ontstaan om te onderzoeken of de plas Witrijt een bijdrage kan leveren aan klimaatadaptie. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Waterberging: bij grote hoeveelheden neerslag kan de plas als buffer dienen zodat de piekafvoer op de Milheezerloop en de Snelle Loop wordt afgevlakt.
- Waterconservering: toevoegen van water aan de grondwatervoorraad in periode dat er meer water beschikbaar is. In het voorjaar kan er dan extra water via de Milheezerloop worden aangevoerd en via een infiltratiewadi of helofytenfilter aan de plas worden toegevoegd, waarna het water kan inzijgen naar het grondwater.

In het verleden is bij de ontwikkeling van de Bakelse Plassen onderzocht of een plas mogelijkheden kan bieden om water in natte periodes op de plas te 'parkeren' en dit water in droge periodes te kunnen gebruiken voor de landbouw. Een praktijkproef heeft destijds uitgewezen dat door de grofzandige ondergrond deze vorm van waterconservering niet mogelijk is; het opgezette waterpeil zijgt binnen enkele dagen bijna volledig weg in de ondergrond.

Om een meer klimaatbestendig watersysteem in het gebied te maken, zien de betrokken partijen (waterschap, provincie, initiatiefnemer en ZLTO) vooral kansen voor toevoeging van water aan de grondwatervoorraad. De haalbaarheid van dit initiatief zal de komende periode nader worden onderzocht. Hierbij wordt onder andere bepaald in hoeverre het aan het grondwater toegevoegde water in de directe omgeving van het gebied zelf tot hogere grondwaterstanden leidt en/of dat het water via het grondwater alsnog vertraagd wegstroomt. Ook de menging van oppervlaktewater (Maaswater) met het grondwater is een aandachtspunt in het haalbaarheidsonderzoek. Vanuit het oogpunt van waterkwaliteit is de voorkeur uitgesproken om het in te laten oppervlaktewater niet rechtstreeks aan het grondwater toe te voegen, maar via een bodempassage in de vorm van een wadi die separaat van de plas ligt of via een natuurvriendelijke oeverzone met helofyten waarna het water al dan niet via een bodempassage in de plas terecht komt.

Bijdrage aan energietransitie

Als uitwerking van het Klimaatakkoord werken alle regio's momenteel een Regionale Energie Strategie (RES) uit. Hierin wordt onder andere aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de doelstellingen ten aanzien van duurzame energievoorziening en waar bijvoorbeeld zonnepanelen of windturbines kunnen worden toegestaan. De gemeente Gemert-Bakel heeft ten aanzien van zonnevelden in het buitengebied eigen beleid ontwikkeld in de vorm van het Visiedocument zonneparken (2018) en het Afwegingskader zonnevelden (2020). Het plangebied valt volgens de kaart behorende bij het Afwegingskader zonnevelden in een oranje gebied. In dit gebied geldt een ja, mits-houding ten aanzien van de realisering van zonnevelden. Met de realisering van drijvende zonnepanelen op de zandwinplas Witrijt – of op één van de andere Bakelse Plassen - zou een belangrijke bijdrage aan de beleidsdoelstellingen kunnen worden geleverd.

In overleg met omwonenden is ervoor gekozen om vooralsnog geen zonnepanelen op de plas Witrijt aan te brengen. Het aanbrengen van zonnepanelen kan visuele impact hebben en kan daarnaast leiden tot milieueffecten, bijvoorbeeld door veranderingen van de watertemperatuur, het zuurstofgehalte in het water, de biomassa en de samenstelling van het fytoplankton. Er is nadere studie en nader overleg met omwonenden nodig om de haalbaarheid van drijvende zonnepanelen nader te onderzoeken. In dit bestemmingsplan is daarom geen mogelijkheid opgenomen voor drijvende zonnepanelen.

6 Het bestemmingsplan

6.1 Plansystematiek

Dit bestemmingsplan heeft tot doel om in het plangebied zandwinning toe te staan en om na beëindiging van de zandwinning inrichting van het gebied conform het voorkeursmodel Witrijt mogelijk te maken. Voor de systematiek en inhoud van het bestemmingsplan is aangesloten bij de bestemming van de huidige Bakelse Plassen uit het geldende bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017'. Dit betekent dat de waterpartij die in het plangebied overblijft na de zandwinning is bestemd als 'Water' en de randen van het plangebied als 'Natuur'. Op de gronden binnen het plangebied is de aanduiding 'specifieke vorm van natuur – zandwinning' opgenomen om zandwinning en voorzieningen ten dienste van de zandwinning mogelijk te maken.

In de planregels zijn de regels van het bestemmingsplan 'Buitengebied 2017' zoveel mogelijk overgenomen vanwege de wens om binnen de gemeente zoveel mogelijk uniforme planregels te hanteren. Dit heeft tot het gevolg dat niet alle (gebruiks)regels relevant zijn. Zo zijn in verschillende bestemmingen regels opgenomen die het aanbrengen van teeltondersteunende voorzieningen of mestbassins expliciet uitsluiten. De aanleg van dergelijke voorzieningen is bij de ontwikkeling van Witrijt vanzelfsprekend niet voorzien. De regels zijn daarom niet noodzakelijk, maar zijn uit oogpunt van uniformiteit wel overgenomen. Waar nodig zijn de planregels toegespitst op de beoogde ontwikkeling.

6.2 Opzet van de regels

Overeenkomstig de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012 (SVBP2012) zijn de regels van dit bestemmingsplan onderverdeeld in vier hoofdstukken. Hoofdstuk 1 bevat de inleidende regels. In hoofdstuk 2 zijn de bestemmingsregels opgenomen. Hoofdstuk 3 en 4 bevatten de algemene regels respectievelijk de overgangs- en slotregels. Hierna wordt de inhoud van de regels per hoofdstuk kort toegelicht. In paragraaf 6.3 wordt ingegaan op de bestemmingen die in dit bestemmingsplan zijn opgenomen.

Hoofdstuk 1 - Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat twee artikelen. In artikel 1 zijn de begrippen opgenomen die van belang zijn voor de toepassing van het plan. Artikel 2 betreft de wijze van meten, waarin is aangegeven hoe bij de toepassing van de bestemmingsregels wordt gemeten.

Hoofdstuk 2 - Bestemmingsregels

In dit hoofdstuk zijn regels gegeven voor de in het plangebied voorkomende bestemmingen. Per bestemming is het toegestane gebruik van de gronden geregeld in de bestemmingsomschrijvingen, indien nodig, in de specifieke gebruiksregels. Daarnaast zijn per bestemming bouwregels gegeven voor de bebouwing die mag worden opgericht.

Hoofdstuk 3 - Algemene regels

Dit hoofdstuk bevat een aantal algemene regels:

- Een anti-dubbeltelregel: hierin is bepaald dat grond die is meegerekend bij het toestaan van een bouwplan, niet nogmaals kan worden meegerekend bij de beoordeling van een volgend bouwplan.
- Algemene bouwregels: hierin is een regel opgenomen die bepaalt dat, indien de maatvoering van bestaande, legaal opgerichte, bouwwerken afwijkt van wat in het bestemmingsplan is toegestaan, de afwijkende maatvoering mag worden gehandhaafd. Daarnaast is een regeling opgenomen voor ondergronds bouwen.

- Algemene gebruiksregels: hierin is aangegeven dat alle gronden binnen het plangebied mede zijn bestemd voor waterhuishoudkundige waarden en dat bestaand, legaal/vergund gebruik mag worden voortgezet.
- Algemene aanduidingsregels: hierin zijn regels opgenomen voor de gebiedsaanduidingen ‘luchtvaartverkeerzone – ihcs’, ‘overige zone – beperkingen veehouderij’ en ‘vrijwaringszone – waterloop’.
- Algemene afwijkingsregels: in de algemene afwijkingsregels is een parkeerregeling opgenomen en zijn enkele algemene afwijkmogelijkheden van de bouwregels geregeld.
- Algemene wijzigingsregels: hierin zijn wijzigingsbevoegdheden opgenomen om de Handreiking kwaliteitsverbetering van het landschap of het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied (beide opgenomen als bijlage bij de planregels) aan te passen als dat nodig is op basis van nieuwe ontwikkelingen of nieuwe inzichten.

Hoofdstuk 4 - Overgangs- en slotregels

Hoofdstuk 4 bevat twee artikelen. In het eerste artikel is het overgangsrecht opgenomen, zoals dat ingevolge het Besluit ruimtelijke ordening is voorgeschreven. Het tweede artikel bevat de slotregel, waarin is aangegeven hoe de regels kunnen worden aangehaald.

6.3 De bestemmingen

In dit bestemmingsplan komen de volgende bestemmingen voor:

Natuur

De gronden met de bestemming ‘Natuur’ zijn bestemd voor behoud, herstel en/of ontwikkeling van de aanwezige landschappelijke waarden, cultuurhistorische waarden en natuurwaarden in de vorm van heiden, ruigten, bloemrijk grasland, poelen en bosjes, een voedselbos of een combinatie hiervan. Ter plaatse van het nieuw te realiseren bosje in het westelijk deel van het plangebied is de aanduiding ‘specifieke vorm van natuur – bos’ opgenomen. Daarnaast zijn binnen deze bestemming waterlopen en waterpartijen, extensief recreatief medegebruik en onverharde en halfverharde (fiets- en wandel)paden toegestaan. Op de gronden achter de woningen aan de Heibloem is de aanduiding ‘specifieke vorm van recreatie uitgesloten – extensieve recreatie’ opgenomen. Hier zijn extensief recreatief medegebruik en paden (uitgezonderd onderhoudspaden) niet toegelaten.

De gronden met de bestemming ‘Natuur’ zijn aangeduid als ‘specifieke vorm van natuur – zandwinning’ en zijn daardoor tevens bestemd voor het ontgronden ten behoeve van zandwinning en voor voorzieningen ten dienste van de zandwinning. In artikel 1 van de planregels is een begrip opgenomen voor ‘voorzieningen ten dienste van de zandwinning’, waarin verschillende voorzieningen zijn genoemd die in ieder geval als ‘voorziening ten dienste van de zandwinning’ worden aangemerkt. Het betreft onder meer de winzuiger, het scheprad en buisleidingen voor zandtransport (inclusief pompstations en boosters). Ook voorzieningen ter beperking van het zicht op en/of het geluid van zandwinactiviteiten vallen hieronder. Die voorzieningen kunnen zowel bouwwerken (schermen) als grondwallen zijn. De bouwmogelijkheden binnen de bestemming ‘Natuur’ zijn beperkt. Er mogen geen gebouwen worden gebouwd, maar uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde. De bouwhoogte daarvan bedraagt ter plaatse van de aanduiding ‘specifieke vorm van natuur – zandwinning’ maximaal 3 meter.

In de bestemming ‘Natuur’ zijn drie voorwaardelijke verplichtingen opgenomen. De voorwaardelijke verplichtingen regelen dat ontgrondingswerkzaamheden ten behoeve van de zandwinning uitsluitend zijn toegestaan:

1. indien de gronden uiterlijk binnen 1 jaar na beëindiging van de zandwinning worden ingericht en vervolgens worden beheerd overeenkomstig het Globaal eindplan Witrijt en het Beplantings- en beheerplan Witrijt (bijlagen bij de planregels);

2. nadat het perceel BKL02.B.01580 is ingericht als foerageergebied voor de das overeenkomstig het Schetsontwerp dassencompensatieplan Witrijt en het Beplantings- en beheerplan dassencompensatieplan Witrijt (bijlagen bij de planregels);
3. nadat op drie locaties, zoals aangeduid in het Overzicht grondwallen (bijlage bij de planregels) grondwallen van ten minste 5 meter hoog zijn aangebracht en zolang deze grondwallen in stand worden gehouden. Daarbij is expliciet bepaald dat het afgraven en tijdelijk in depot zetten van de deklaag niet worden aangemerkt als ontgrondingswerkzaamheden. Deze werkzaamheden worden in akoestisch opzicht anders beoordeeld dan de 'reguliere' ontgrondingswerkzaamheden (zie paragraaf 5.3.6) en zijn logischerwijs nodig om de grondwallen op te kunnen richten.

In de bestemming 'Natuur' geldt voor een aantal werkzaamheden een gebruiksverbod, met als doel om de natuurlijke en landschappelijke waarden van de gronden te beschermen. Andere werkzaamheden zijn uitsluitend toegestaan na verlening van een omgevingsvergunning voor werkzaamheden (aanlegvergunning). De waarden in het gebied zijn op dit moment nog niet aanwezig. Het gebied wordt pas tijdens en na de zandwinning ingericht met landschapselementen en voor de ontwikkeling van natuur. Werkzaamheden die samenhangen met de zandwinning en werkzaamheden die samenhangen met de inrichting van het gebied als natuurgebied met extensief recreatief medegebruik zijn daarom uitgezonderd van het omgevingsvergunningstelsel, zodat voor deze werkzaamheden geen omgevingsvergunning nodig is.

Verkeer

De gronden met de bestemming 'Verkeer' zijn bestemd voor verharde wegen met een functie voor afwikkeling van het verkeer, met daarbij behorende voorzieningen zoals bermen, sloten, fiets- en voetpaden, duikers en parkeer- en groenvoorzieningen. De gronden zijn ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van natuur – zandwinning' tevens bestemd voor voorzieningen ten dienste van de zandwinning. Binnen de bestemming mogen geen gebouwen worden gebouwd. Bouwwerken, geen gebouwen zijnde zijn toegestaan tot een hoogte van maximaal 6 meter voor palen en lichtmasten en maximaal 2,5 meter voor overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Water

De gronden met de bestemming 'Water' zijn bestemd voor waterhuishoudkundige doeleinden en voor natuurontwikkeling. Daarnaast zijn extensief recreatief medegebruik, (natuurlijke) oevers en onverharde (wandel)paden toegestaan. De Snelle Loop is aangeduid als 'ecologische verbinding-zone' en voor het gedeelte van plas 4 dat binnen het plangebied ligt is de aanduiding 'specifieke vorm van water – waterrecreatieve doeleinden 1' overgenomen uit het huidige bestemmingsplan.

De gronden met de bestemming 'Water' zijn ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van natuur – zandwinning' tevens bestemd voor de zandwinning en voor voorzieningen ten dienste van de zandwinning. De bouwmogelijkheden binnen de bestemming 'Water' zijn beperkt. Er mogen geen gebouwen worden gebouwd, maar uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde. De bouwhoogte daarvan bedraagt ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van natuur – zandwinning' maximaal 3 meter. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding – scheprad' mag de bouwhoogte maximaal 10 meter bedragen.

In de bestemming 'Water' zijn dezelfde voorwaardelijke verplichtingen opgenomen als in de bestemming 'Natuur'. In de bestemming 'Water' geldt voor een aantal werkzaamheden een gebruiksverbod. Andere werkzaamheden zijn uitsluitend toegestaan na verlening van een omgevingsvergunning voor werkzaamheden (aanlegvergunning). Werkzaamheden die samenhangen met de zandwinning en werkzaamheden die samenhangen met de inrichting van het gebied als natuurgebied met extensief recreatief medegebruik zijn uitgezonderd van het omgevingsvergunningstelsel, zodat voor deze werkzaamheden geen vergunning nodig is.

7 Uitvoerbaarheid

7.1 Financiële uitvoerbaarheid en kostenverhaal

7.1.1 Financiële uitvoerbaarheid

De aanleg van een zandwinplas in het plangebied is een particulier initiatief. Alle kosten die samenhangen met de exploitatie van het gebied en met de daarop volgende herinrichting van het gebied conform het voorkeursmodel Witrijt komen voor rekening van de particuliere initiatiefnemer. Het initiatief heeft voor de gemeente Gemert-Bakel geen negatieve financiële gevolgen. Het bestemmingsplan is financieel uitvoerbaar.

7.1.2 Kostenverhaal

Overeenkomstig artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening dienen gemeentelijke kosten die worden gemaakt bij de uitvoering van nieuwe bouwplannen te worden verhaald op de ontwikkelende partijen. Indien deze overeenkomst niet privaatrechtelijk tot stand kan worden gebracht door middel van een anterieure overeenkomst is de gemeente verplicht een exploitatieplan op te stellen om haar kostenverhaal te verzekeren. In artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening is aangegeven voor welke bouwplannen kostenverhaal verplicht is. Kostenverhaal is onder andere verplicht bij de bouw van nieuwe woningen of de bouw van één of meer hoofdgebouwen. In het plangebied worden geen nieuwe gebouwen gerealiseerd. Dit bestemmingsplan maakt dus geen nieuw bouwplan mogelijk zoals bedoeld in het Besluit ruimtelijke ordening. Er hoeft daarom geen exploitatieplan te worden opgesteld.

7.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

7.2.1 Omgevingsparticipatie

Conform de hoofdlijnen in het Brabants Grondstoffenbeleid vindt zowel tijdens de planontwikkelings- als de uitvoeringsfase van de gebiedsontwikkeling intensieve afstemming plaats tussen de initiatiefnemer en omwonenden. Direct in de weken nadat het college van burgemeester en wethouders van Gemert-Bakel in oktober 2018 heeft besloten in te stemmen met de intentieovereenkomst, zijn door de initiatiefnemer individuele ‘keukentafelgesprekken’ met de direct omwonenden gevoerd om het initiatief toe te lichten en zijn wensen opgehaald over de eindinrichting van het gebied en over uitvoeringsaspecten. Ook is een toelichting over het initiatief gegeven in het Dorpsoverleg Milheeze en aan de raadscommissie Ruimte en Mobiliteit. Het Bestuurlijk Platform van het IGP is steeds op de hoogte gehouden over dit project.

Projectgroep

Het planvormingstraject is integraal begeleid door een ambtelijke projectgroep waarin naast de initiatiefnemer en diens adviseurs ook de gemeente Gemert-Bakel, de provincie Noord-Brabant, de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) en het Waterschap Aa en Maas zitting hebben.

Klankbordgroep

In aanvulling op de ambtelijke projectgroep is een klankbordgroep ingesteld waarin de direct omwonenden en de belangrijkste belangengroepen uit de omgeving onder leiding van een onafhankelijke voorzitter gedurende het hele planvormingsproces meedenken met de initiatiefnemer. De klankbordgroep bestaat uit:

- direct omwonenden (Kreijtenberg, Hekker, Heibloem), 6 leden;
- overige omwonenden, 5 leden;
- gemeente Gemert-Bakel, 1 lid;
- Dorpsoverleg Milheeze, 1 lid;
- IVN Bakel-Milheeze-De Rips, 1 lid;

- Ons Landschap, 1 lid;
- Heemkundekring Bakel-Milheeze, 1 lid;
- Initiatiefnemer, 2 leden.

Keukentafelgroep (initiatiefgroep Direct Omwonenden Achter de Berke)

Na de keukentafelgesprekken hebben de direct omwonenden zich verenigd in de initiatiefgroep Direct Omwonenden Achter de Berke (DOAB). Zij zijn van mening dat hun belangen als direct aanwonenden van een andere orde zijn dan de belangen die in de klankbordgroep vertegenwoordigd worden. Immers, de direct omwonenden kijken uit op de locatie, ervaren eventuele hinder tijdens de uitvoering direct en zijn ook beducht op eventuele schade aan woningen en/of warmtepomp-systemen. In de eindsituatie krijgen de direct omwonenden te maken met een andere inrichting van hun omgeving, die kan leiden tot verandering van het uitzicht of de privacy.

De initiatiefnemer heeft daarom ingestemd met een tweede omgevingsoverleg met de direct omwonenden, de zogenaamd keukentafelgroep, waarin de direct omwonenden gedurende het planvormingsproces continue open zijn geïnformeerd over de ontwikkelingen en de planvorming. Tevens zijn specifieke zorgen en belangen van de direct omwonenden aan de orde gekomen en zijn concept-onderzoeksresultaten besproken. Een delegatie van de keukentafelgroep neemt ook deel aan de klankbordgroep, zodat in de klankbordgroep alle belangen vertegenwoordigd zijn en er een integrale discussie en afweging van belangen kan plaatsvinden. Zowel de leden van de projectgroep als de klankbordgroep en de keukentafelgroep zijn gedurende het planvormingstraject door de initiatiefnemer open geïnformeerd over de stand van zaken en tussentijdse resultaten van specialistische onderzoeken. Ook hebben ze in de NRD-fase van het project-MER actief meegedacht over de te onderzoeken varianten en alternatieven en de beoordelingscriteria. Nadat de afzonderlijke milieueffecten beschikbaar waren, heeft elk van de partijen zijn wensen en belangen kunnen inbrengen zodat de initiatiefnemer een integrale afweging heeft kunnen uitvoeren om te komen tot een gedragen voorkeursalternatief.

Totstandkoming voorkeursalternatief

Het voorkeursalternatief Witrijt, dat de basis vormt voor dit bestemmingsplan, is onder meer tot stand gekomen omdat direct omwonenden een sterke voorkeur hebben om aan de achterzijde van hun woningen geen recreatieve routes te hebben. Ook de locatie van het scheprad (noordelijk van de Hekker) en het transporttracé (onder de Hekker door in plaats van over de weg heen) hebben de voorkeur van de omwonenden. Ook de inbreng van andere belanghebbenden is meegewogen om tot een voorkeursalternatief te komen. Zo is vanuit de projectgroep en de klankbordgroep aandacht gevraagd voor de aanleg van een goed werkende migratieroute voor de das (is uitgewerkt in een compensatieplan) en is de wens uitgesproken om het gebruik voor waterconservering (vergt nader haalbaarheidsonderzoek) mee te nemen. In hoofdstuk 7 van het project-MER is uitgebreid toegelicht hoe het voorkeursalternatief tot stand is gekomen en welke inbreng is gegeven door de verschillende belanghebbenden.

7.2.2 Procedure van het bestemmingsplan

Vooroverleg

Het concept-ontwerpbestemmingsplan is, overeenkomstig artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening, in vooroverleg gestuurd naar de betrokken instanties. Er zijn vooroverlegreacties ontvangen van de provincie Noord-Brabant en Waterschap Aa en Maas.

De provincie Noord-Brabant heeft per brief d.d. 14 oktober 2020 gereageerd op het concept-ontwerpbestemmingsplan. De provincie heeft aangegeven dat zij het plan, gelet op de provinciale belangen, in voldoende mate onderbouwd vindt. Gelet op de aspecten water, natuur, landschap en omgevingskwaliteit levert het plan naar oordeel van de provincie zowel als geheel, maar ook per aspect afzonderlijk een positieve bijdrage aan de diverse waarden, kwaliteiten en kenmerken.

De provincie vindt dat het plan per saldo in voldoende mate invulling geeft aan een goede omgevingskwaliteit en acht de landschappelijke inrichtingsmaatregelen zoals opgenomen in het globaal eindplan daarvoor van wezenlijk belang. De provincie verzoekt daarom om het inrichtingsplan planologisch-juridisch te borgen in de regels van het plan. Mede naar aanleiding van deze vooroverlegreactie is daarom in het ontwerpbestemmingsplan voorzien in een voorwaardelijke verplichting die – na afronding van de zandwinactiviteiten - de inrichting van het gebied conform het globaal eindplan garandeert.

Waterschap Aa en Maas heeft per e-mail d.d. 23 september 2020 aangegeven via de projectgroep direct betrokken te zijn bij de voorbereiding van het plan. De beperkte opmerkingen die het waterschap nog op het plan had, zijn naar tevredenheid verwerkt. Het waterschap heeft daarom geen opmerkingen op het concept-ontwerpbestemmingsplan.

Terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan

Het ontwerpbestemmingsplan wordt, overeenkomstig artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening, gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegd. Omdat de coördinatieregeling is toegepast, worden gelijktijdig ook het ontwerpbesluit voor het verlenen van de ontgrondingsvergunning en andere ontwerpbesluiten die samenhangen met het bestemmingsplan ter inzage gelegd. Tijdens deze periode wordt eenieder in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen met betrekking tot het ontwerpbestemmingsplan en/of de andere ontwerpbesluiten.